

การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนา
เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

นางสาวเจียมจิตร มะลิรส

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

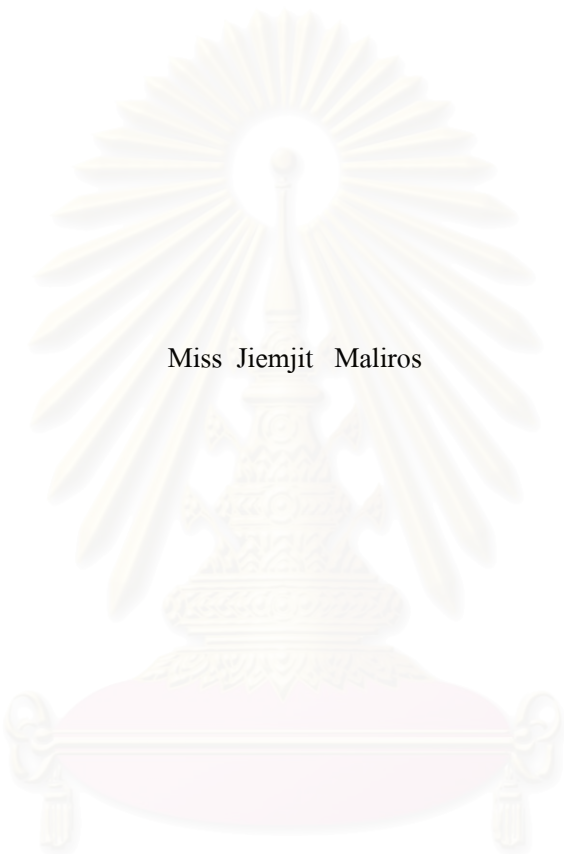
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-2133-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE IMPLEMENTATION OF ACADEMIC TASKS IN SELECTED SCHOOLS
IN THE RESEARCH AND DEVELOPMENT IN WHOLE SCHOOL
LEARNING REFORM PROJECT

Miss Jiemjit Maliros

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Supervision and Curriculum Development

Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-2133-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การดำเนินงานวิชาการใน โรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัย
และพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง โรงเรียน

โดย

นางสาวเจียมจิตร มะลิรส

สาขาวิชา

นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร. เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....*Dr. Dhanon*.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เฌรชอด)

.....*เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา*.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา)

.....*ปองสิน วิเศษศิริ*.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ปองสิน วิเศษศิริ)

เขียนจิตร มะลิรส : การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (THE IMPLEMENTATION OF ACADEMIC TASKS IN SELECTED SCHOOLS IN THE RESEARCH AND DEVELOPMENT IN WHOLE SCHOOL LEARNING REFORM PROJECT) อ. ที่ปรึกษา : อ. ครุพันธ์เกียรติ ขมวัฒนา, 263 หน้า. ISBN 974-53-2133-8.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอในลักษณะของการบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเตรียมความพร้อมโดยจัดประชุมชี้แจง และจัดเตรียมเอกสารให้ครูศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำสาระหลักสูตร และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ทำแผนการสอนและจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำบันทึกหลังสอนและใช้สื่อการสอน นำชุมชนและท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน โรงเรียนกำหนดปฏิบัติปฏิบัติงานในการวัดผลและประเมินผลการเรียน จัดบริการแบบฟอร์มต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บคะแนนการวัดผล ส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน เทียบโอนผลการเรียนโดยศึกษาระเบียบและดำเนินการเทียบโอนตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกำหนดนโยบายให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ส่งบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยนำผลงานวิจัยเข้าร่วมจัดนิทรรศการในโอกาสต่างๆ เขียนรายงานการวิจัยเผยแพร่ทางวารสาร สร้างเครือข่ายเพื่อนครูก้าววิจัย 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนจัดงบประมาณเพื่อจัดซื้อโดยสำรวจความต้องการของครูและบริการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ ตลอดจนประเมินสื่อ โดยการสอบถามจากครูและตรวจสอบบันทึกการใช้สื่อของครูจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น และชุมชน อำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน จัดทำเอกสารรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา โรงเรียนกำหนดนโยบายเป็นลักษณะอักษรว จัดโครงการนิเทศภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อค้ำประกัน โดยการสังเกตการสอนในห้องเรียน คิดค้นผล โดยการสอบถามจากครูและศึกษาจาก แบบสังเกตการสอนที่บันทึกไว้ 8) การแนะแนวการศึกษา โรงเรียนจัดโครงการแนะแนว จัดให้มีครูแนะแนวรับผิดชอบด้านแนะแนว จัดให้ครูประจำชั้นเป็นครูแนะแนว จัดห้องแนะแนวไว้บริการนักเรียน 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมโดยแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและจัดอบรมให้ความรู้ ค้ำประกันการประกันคุณภาพโดยมีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เขียนรายงานผลการประเมินตนเองและเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ เป็นวิทยากรให้หน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสนับสนุนค้ำประกันงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น โดยการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โรงเรียนประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่อยู่ใกล้เคียงในการเป็นสถานที่ศึกษาการวิจัยวิชาการ

ปัญหาการดำเนินงานวิชาการ พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนระเบียบวิธีวิจัย ผู้ให้ผลไม่มีเวลาในการนิเทศ และโรงเรียนไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินตนเองให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้เท่าที่ควร

ภาควิชา.....นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา.....ลายมือชื่อนิติศ.....
สาขาวิชา.....นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2547.....

4683669227 : SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD: ACADEMIC TASKS

JIEMJIT MALIROS : THE IMPLEMENTATION OF ACADEMIC TASKS IN SELECTED SCHOOLS IN THE RESEARCH AND DEVELOPMENT IN WHOLE SCHOOL LEARNING REFORM PROJECT. THESIS ADVISOR : PERMKIET KHAMAWATTANA, Ph.D. 263 pp. ISBN 974-53-2133-8.

The purpose of this research was to study the implementation of academic tasks in selected schools in the research and development in whole school learning reform project. The population consisted of 5 schools, and the respondents were school administrators or administrator assistants, and head of the subject area. The tools used were a structured-interview form and document form. All collected data were analyzed with content analysis and were presented in descriptive form.

The research resulted in the following findings: 1) In school curriculum development, teachers were provided with relevant documents and informed in meetings on school curriculum development. Vision, mission, goals and student desired characteristics were formulated. The structure of school curriculum was aligned with that of the curriculum structure of the national basic education. Curriculum content and student development supplementary activities were existed. 2) In learning process development, teachers were supported to do classroom research. Student-centered learning was emphasized in lesson plans and learning activities. Instructional materials were used and post teaching evaluation was recorded. The communities were invited to participate in learning activities. 3) In testing, evaluation and grade transfer, calendar or work schedule for evaluation was dated. Forms for student data collecting and measurement were served to teachers. Authentic assessment and measurement were enhanced in schools. Advanced technology was brought into student learning assessment and measurement. Student grades and test results were transferred in accordance with the standards formulated by the Ministry of Education. 4) In educational quality development research, school policies promoted teachers to do classroom research. Teachers were provided with knowledge from special lecturers, and trained by external authorities. Teachers presented their research in academic exhibition and wrote their research findings in some academic journals. Research teachers were networked. 5) In development on educational aids and technological innovation, schools allocated some budget for procuring teaching instruments in accordance with teachers' needs. Teachers' utilization of instructional instruments was examined and recorded. 6) Development on learning resources, teachers were encouraged to use learning resources both in schools and in nearby local area. Utilization of learning resources both in and outside schools were facilitated, and information on learning resources was recorded and documented. 7) In educational supervision, internal supervision was clearly stated in the school policies. The committee for observing classroom instruction and classroom record and teacher interviews was nominated. 8) In educational counseling, specialized counseling teachers, classroom teachers as counseling teachers, and counseling room was provided for students in schools. 9) In development of educational quality assurance in schools, internal educational quality assurance committee was nominated and trained. Planning in educational quality assurance system, plan implementation, monitoring, and evaluation were proceeded. Evaluation results were taken into consideration for improvement, and self-evaluation was written and reported to the commanding authority. 10) In community academic enhancement, schools communicated and spread academic news to the community. Some teachers were invited to be guest speakers or lecturers in some organizations in the community. People in the community also were invited to participate in organizing learning activities and to support schools in terms of budget, and teaching instruments. 11) In academic cooperation with other schools, schools were networked to exchange academic information. 12) In development and enhancement education administration to people, families, organizations, institutions, or any other educational institutes in the nearby area, schools coordinated and cooperated with nearby Rajabhat University for promoting teacher professionalism.

The problems in academic tasks were as follows: 1) Teachers lacked of knowledge and understanding in school curriculum development, instructional provision focusing on student-centered learning, authentic test and assessment, and research methodology. 2) Internal supervisors didn't have enough time to perform classroom instructional observation. 3) Schools lacked of communication in their school self-evaluation to parents and the community.

Department Educational Policy, Management, and Leadership Student's signature *Jiemjit Maliros*
Field of study Supervision and Curriculum Development Advisor's signature *Permkiet Khamawattana*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร. เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขตลอดจนให้กำลังใจเสมอมา รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เถรยอด ประธานกรรมการ และ รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ กรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา เขมมณี หัวหน้าชุดโครงการวิจัย และพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการและอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนในโครงการเพื่อการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่าตลอดเวลาที่ได้ศึกษาอยู่ รวมถึงเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกตลอดการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครูทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

สุดท้าย ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ผู้ให้กำเนิด ให้ความรักและกำลังใจ และอุดหนุนทุนทรัพย์ ครู อาจารย์ ที่ให้ความรู้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีมาตลอด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ค่านิยมศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ความหมาย ความสำคัญและขอบเขตของงานวิชาการ.....	8
ขอบข่ายและภารกิจการดำเนินงานวิชาการ.....	11
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	11
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....	25
การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้การสอน.....	29
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	37
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....	40
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....	50
การนิเทศการศึกษา.....	53
การแนะแนวการศึกษา.....	58
การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	62
การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน.....	75
การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น... การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา.....	78 79
โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง โรงเรียน (วพร.).....	80

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	82
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	89
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล.....	90
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้ข้อมูล.....	91
ตอนที่ 2 การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและ พัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จำแนกเป็นรายโรงเรียน.....	96
ตอนที่ 3 การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและ พัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ทั้ง 5 โรงเรียนภาพรวม.....	152
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	195
สรุปผลการวิจัย.....	196
อภิปรายผล.....	206
ข้อเสนอแนะ.....	219
รายการอ้างอิง.....	220
ภาคผนวก.....	226
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ และรายชื่อโรงเรียนผู้ให้ข้อมูล.....	227
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	230
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย.....	257
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	263

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้.....	93
2	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่อง การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา.....	153
3	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้.....	157
4	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา และเทียบโอนผลการเรียน.....	161
5	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา คุณภาพการศึกษา.....	165
6	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....	168
7	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้.....	172
8	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา นิเทศการศึกษา.....	176
9	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา แนะแนวการศึกษา.....	179
10	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	182
11	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา ด้านวิชาการแก่ชุมชน.....	188
12	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น.....	191
13	สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนา งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา.....	193

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา อันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 ได้ให้หลักการและกรอบแนวคิด แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข

การจะพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวนี้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การสอนของครูเพียงอย่างเดียว หากแต่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลแวดล้อมอีกมาก อาทิ ผู้บริหาร ครู ผู้ร่วมงาน บุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้นการปรับเปลี่ยน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ผลอย่างแท้จริง จึงหมายถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของ บุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย (ทิสนา เขมมณีและคณะ, 2544) ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงาน คณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ (2545) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นภารกิจของหลายฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ ทำหน้าที่อย่างประสานสัมพันธ์กัน กระบวนการจัดการศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมของ พ่อแม่ ชุมชน รัฐ เอกชน องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ แม้แต่ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เหตุการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นก็ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่บุคคลสามารถศึกษาได้ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้การแสวงหาวิถีในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่สามารถช่วยพัฒนาครู ผู้เรียนและ บุคคลต่าง ๆ ให้มีการเรียนรู้เป็นไปตามลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนด จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น ในปลายปี พ.ศ.2544 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงได้ให้การ สนับสนุนแก่คณะนักวิจัยหลักจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้ชื่อชุดโครงการ “ การวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ” หรือเรียกโดยย่อว่าโครงการ วพร. (ทิสนา เขมมณีและคณะ, 2544)

ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ประกอบด้วยโครงการ วิจัย 2 ประเภท คือ

1. โครงการวิจัยแม่บท

โครงการนี้มุ่งเน้นการตอบปัญหาในระดับประเทศ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยจากโครงการย่อยจำนวนมาก ซึ่งในที่นี้มุ่งเน้นการตอบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และรูปแบบของโรงเรียนในการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้

1.1 จุดมุ่งหมายของโครงการวิจัยแม่บท

เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียน/สถานศึกษา ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา และมุ่งศึกษาประเด็นสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1) เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในมิติที่เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหาร ชุมชนและนักวิชาการ และในมิติที่เกี่ยวกับงาน ได้แก่ งานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการสนับสนุนจากนักวิชาการ

2) เพื่อศึกษารูปแบบการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ

1.2 ผู้รับผิดชอบโครงการวิจัยแม่บท ประกอบด้วยคณะนักวิจัย 2 กลุ่ม คือ

1) คณะนักวิจัยหลัก ประกอบด้วยคณาจารย์นักวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน

2) คณะนักวิจัยร่วม ประกอบด้วยนักวิจัยในท้องถิ่นที่มีการดำเนินงานโครงการวิจัยย่อย จำนวน 20 คน

2. โครงการวิจัยย่อย (50โครงการ)

โครงการวิจัยย่อยเป็นโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียน/สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 50 โครงการ โดยโรงเรียนในโครงการเป็นโรงเรียนที่มีความหลากหลายในด้านสังกัด ขนาดของโรงเรียน ตลอดจนสถานที่ตั้งในเมือง-นอกเมือง

1. ลักษณะของโครงการวิจัยย่อย

โครงการวิจัยย่อย เป็นโครงการที่โรงเรียนและนักวิจัยภายนอก ร่วมกันทำ โดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจเป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นหัวหน้าโครงการและโครงการวิจัยย่อยแต่ละโครงการอาจประกอบด้วยโรงเรียน 1 โรงเรียน หรือหลายโรงเรียนเป็นเครือข่ายวิจัยก็ได้ นักวิจัยภายนอกในที่นี้หมายถึง อาจารย์จากสถาบันครุศึกษา มหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ หรือผู้สนใจจากหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน

2. จุดมุ่งหมายของ โครงการวิจัยย่อย

เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในมิติที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ของบุคคลได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหาร ชุมชนและนักวิชาการ และหรือในมิติที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการสนับสนุนส่งเสริมจากนักวิชาการ

3. ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน โครงการวิจัยย่อย (50 โครงการ)

คณะนักวิจัยโครงการวิจัยย่อย ควรประกอบไปด้วยบุคลากรที่ทำหน้าที่วิจัยและพัฒนา ดังนี้

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน / สถานศึกษา
- 2) ครูของโรงเรียน / สถานศึกษาทั้งโรงเรียน
- 3) นักวิจัยภายนอก ซึ่งอาจเป็นบุคลากรจากสถาบันครุศึกษา และองค์กรต่างๆ

ทั้งจากภาครัฐ และเอกชน

ผู้เริ่มโครงการหรือหัวหน้าโครงการอาจเป็นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้ แต่คณะวิจัยของโครงการควรมีครบทั้ง 3 ฝ่าย หรืออย่างน้อยควรประกอบด้วยผู้บริหารและครูของโรงเรียน

ระยะเวลาในการดำเนินงานชุดโครงการ ใช้เวลา 3 ปี แบ่งเป็น

- 1) ขั้นการพัฒนาและพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย 6 เดือน (พ.ย.44 - เม.ย.45)
- 2) ขั้นการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา 1 ปี (พ.ค.45 - เม.ย.46)
- 3) ขั้นการขยายผล 1 ปี (พ.ค.46 - เม.ย.47)
- 4) ขั้นการสรุปผล 6 เดือน (พ.ค.47 - ต.ค.47)

จากโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เป็นโครงการที่เน้นในเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งการจะปฏิรูปการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จนั้นงานที่ทุกโรงเรียนต้องเน้นเป็นพิเศษคืองานวิชาการ เพราะงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2529) ที่กล่าวว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่มีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารงานของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนต้องรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ค่านิยมต่างๆ ให้เป็นไปตามแนวทางที่สังคมต้องการ ดังนั้นงานวิชาการจึงเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ จากการศึกษาการดำเนินงานของโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน พบว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ครูส่วนใหญ่มีงานวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูและโรงเรียนในโครงการ ได้รับรางวัลต่าง ๆ เช่น ครูได้รับรางวัลเกียรติยศ ผู้บริหารได้รับรางวัลผู้บริหารดีเด่น เป็นต้น ในด้านนักเรียนพบว่า นักเรียนสนุกกับ

การเรียน ขอบกิจกรรมที่ครูจัดให้ ทางโรงเรียน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น (ทิตินา แคมมณี และคณะ, 2547)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่โรงเรียนอื่น ๆ ไปปรับใช้ในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์	กรุงเทพมหานคร
2. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75	กรุงเทพมหานคร
3. โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา (สมักรพลผดุง)	จังหวัดนครปฐม
4. โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	จังหวัดราชบุรี
5. โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม	จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

3. กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ขอบข่ายและภารกิจการดำเนินงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ค่านิยมศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการในโรงเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบงาน ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง ครูที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ของโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.) หมายถึง โครงการที่ดำเนินงานวิจัยเพื่อแสวงหายุทธศาสตร์ แนวทาง และรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ รูปแบบและวิธีการที่ใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และรูปแบบ/วิธีการขยายผลการปฏิรูปทั้งโรงเรียน โดยการสนับสนุนโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา เพื่อช่วยให้โรงเรียน สร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

โรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนที่มีผลการประเมินความก้าวหน้าในระดับดีที่สุดตามเกณฑ์การประเมินของชุดโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง 5 โรงเรียนใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผลจากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนอื่น ๆ ใช้เป็นแนวทางหรือประยุกต์ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานวิชาการและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติให้มีประสิทธิภาพต่อไป

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอโดยมุ่งเน้นในเรื่องต่อไปนี้

1. ความหมาย ความสำคัญและขอบเขตของงานวิชาการ
2. ขอบข่ายและภารกิจการดำเนินงานวิชาการ
 - 2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 2.3 การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
 - 2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 2.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 2.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 - 2.7 การนิเทศการศึกษา
 - 2.8 การแนะแนวการศึกษา
 - 2.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 2.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
 - 2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
 - 2.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
3. โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมาย ความสำคัญและขอบเขตของงานวิชาการ

ความหมายของงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่จะต้องบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของงานวิชาการไว้ดังนี้

กัญญา โสธร (2526) กล่าวถึงงานวิชาการว่า หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดทั้งในและนอกโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาหรือโรงเรียนทุกแห่งคือทำให้ความรู้ด้านวิชาการแก่นักเรียน

กิติมา ปริดีติลล (2532) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการในโรงเรียนว่า งานวิชาการในโรงเรียน นอกจากหมายถึงความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหลักที่ถือว่าเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแล้ว ปัจจุบันงานวิชาการยังหมายความรวมถึงการอบรมศีลธรรมจรยาและความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดีนอกเหนือจากความรู้ความสามารถที่จะนำมาเลี้ยงชีพได้ มีความสุขความพอใจตามเอกัตภาพและสภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนช่วยเหลือเพื่อนแก่เพื่อนบ้านและสังคมตามสมควรด้วย

อุทัย บุญประเสริฐ (2539) กล่าวถึงงานวิชาการว่า งานวิชาการได้แก่งานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้เป็นงานบริหารหลักสูตรให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และได้ผลผลิตของหลักสูตร หมายถึงตัวเด็กที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และงานวิชาการครอบคลุมการบริหารหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวการสำคัญในการกำกับหรือกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา

จากความหมายของงานวิชาการที่นักนักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นเรื่องของการจัดกิจกรรมทุกชนิดส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ

ความสำคัญของงานวิชาการ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2529) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักที่มีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารงานของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนต้องรับผิดชอบในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ค่านิยมต่างๆ ให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ

ประมวลสาระชุดวิชา การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536) ได้ระบุถึงเหตุผลที่งานวิชาการมีความสำคัญดังนี้

1. งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาที่มีหน้าที่และรับผิดชอบนักเรียนในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ โดยการจัดกิจกรรม ประสพการณ์ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปตามความคาดหวังของหลักสูตร ดังนั้นการดำเนินการทุกอย่างของโรงเรียนประถมศึกษาเป็นไปเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกและพยายามดำเนินการตามบทบาทอย่างถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เพื่อเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

2. งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน เพราะคุณภาพของผลผลิตขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านวิชาการของโรงเรียน โรงเรียนใดที่สามารถผลิตนักเรียนได้มีคุณภาพได้มาตรฐานจะเป็นเครื่องแสดงถึงคุณภาพและความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนและเป็นที่ต้องการของบุคคล สังคมและประเทศชาติ

3. งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน เพราะสามารถใช้กระบวนการบริหารที่เอื้ออำนวยให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ได้ คุณภาพของโรงเรียนจึงขึ้นกับการใช้กระบวนการที่เน้นงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของงานวิชาการดังกล่าวจะเห็นว่า งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน เพราะการที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการ งานวิชาการจึงเป็นงานที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องให้ความสำคัญมาก่อนงานอื่น ๆ

ขอบเขตของงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยงานหลากหลายที่เกี่ยวข้อง การที่จะดำเนินงานวิชาการให้สำเร็จนั้นบุคลากรในโรงเรียนต้องมีความเข้าใจขอบเขตของงานวิชาการว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ขอบเขตของงานวิชาการไว้ดังนี้

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2529) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการโรงเรียนเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การบริหารบุคลากรทางวิชาการ

4. การนิเทศทางการศึกษา
5. การบริหารสื่อการศึกษา
6. กิจกรรมอื่น ๆ ที่เสริมการเรียนการสอน

ส่วน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) ได้กล่าวถึงขอบเขตของงานวิชาการว่าจะประกอบไปด้วยงานต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ
 - 1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ
 - 1.2 โครงการสอน
 - 1.3 บันทึกการสอน
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน
 - 2.1 การจัดตารางสอน
 - 2.2 การจัดชั้นเรียน
 - 2.3 การจัดครูเข้าสอน
 - 2.4 การจัดแบบเรียน
 - 2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 2.6 การฝึกงาน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
 - 3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน
 - 3.2 การจัดห้องสมุด
 - 3.3 การนิเทศการสอน
4. การวัดและประเมินผล

จากขอบเขตของงานวิชาการที่นักการศึกษาได้จำแนกไว้ จะเห็นว่า งานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การจัดสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการดำเนินงานวิชาการตามคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากข้อบ่งชี้และภารกิจการดำเนินงานวิชาการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการปฏิรูปการศึกษาและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้วิจัยจึงได้ยึดข้อบ่งชี้และภารกิจการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) เป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

2. ข้อบ่งชี้และภารกิจการดำเนินงานวิชาการ

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญๆ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลมีโอกาสนำข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสื่อสาร หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้ อยากเห็น สร้างความมั่นใจและกำลังใจในการเรียนรู้ และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรมสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคม สถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระ เข้าใจในความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม

มีความเสมอภาค มีความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นใน ข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก (กรมวิชาการ, 2545)

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2545) ได้ให้ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
3. การจัดทำสาระของหลักสูตร
4. การออกแบบการเรียนรู้
5. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและเอกสาร หลักฐานการศึกษา
7. การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน
8. การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่า โลกและสังคมรอบๆ จะเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียน ให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาแสดงความประสงค์อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้ สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษาพร้อมด้วยเป้าหมาย แผนปฏิบัติการและการติดตามผล ตลอดจนจัดทำ รายงานแจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตาม หลักสูตรของสถานศึกษา และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้

กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การกำหนด สาระการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่องในท้องถิ่นสนองตอบความต้องการของชุมชน

วิสัยทัศน์ เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ เป็นการคิด ไปข้างหน้า มีเอกลักษณ์ สามารถสร้างศรัทธา และจุดประกายความคิดในสภาพการพัฒนาสูงสุด

ภารกิจ แสดงวิธีดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติต่อไป

เป้าหมาย กำหนดเป็นความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนดและสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนั้น สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นสามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียน เพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวินิจัยเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อ ทั้งนี้ ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปี หรือรายภาค

2. การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

- สาระการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ครบ 8 กลุ่มสาระรายปีหรือรายภาค ทั้งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและเพิ่มเติมตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น
- มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน
- เวลาแต่ละกลุ่มสาระ หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปีหรือรายภาค

3. การจัดทำสาระของหลักสูตร

1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค ที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้น

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ให้สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถความถนัด ความสนใจและสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในข้อ 1) และให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตาม กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

3) กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค ดังนี้

- ช่วงชั้น ป.1-3 ป.4-6 และ ม.1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนคาบเวลาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนคาบเวลาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

- ช่วงชั้น ม.4-6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค และกำหนดจำนวนหน่วยกิต ให้เหมาะสม สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายภาคสำหรับช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้จัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

สำหรับสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นวิชาเฉพาะของสายอาชีพหรือโปรแกรมเฉพาะทางอื่นๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ระหว่าง 40-60 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษา กำหนดได้ตามความเหมาะสมและใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

4) จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำเอาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ

สำหรับคำอธิบายวิชามีแนวทางการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมสามารถกำหนดตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้นๆ

5) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อยๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุกวิชา

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติโครงงานอย่างน้อย 1 โครงงาน

6) **จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้** โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปีหรือรายภาค แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

4. การออกแบบการเรียนรู้

4.1 การจัดการเรียนการสอน

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้บูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เนื้อหาและกระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น มีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองต่อต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้นไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ ในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทย และคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสารในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และพัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ โครงงาน การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อ

มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้าแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะและควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพการศึกษาเฉพาะทาง สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนทั้งในด้านอาชีพการศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาต่อ

สำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยืดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

4.2 สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชน และแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนา สื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียนควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาระดับพื้นฐานควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเองและที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่อยู่กันอย่างสม่ำเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ

4.3 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้ง ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผลทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

5. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. **กิจกรรมแนะแนว** เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อการและการพัฒนาตนเอง สูโลกอาชีพและการมีงานทำ

2. **กิจกรรมนักเรียน** เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัยรับผิดชอบ รู้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ

2.1 **กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ** ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

2.2 **กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์** เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่างๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์และกรมการรักษาดินแดน

6. การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและเอกสารหลักฐานการศึกษา

เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าจบการศึกษาภาคบังคับ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่า จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (จบการศึกษาภาคบังคับ)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เอกสารหลักฐานการศึกษา

สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนตามที่เหมาะสม เช่น เอกสารแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ แบบรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ระเบียบสะสมแสดงผลการพัฒนาการด้านต่างๆ และแบบแสดงผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น

7. พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการส่งเสริม สนับสนุนต่างๆ ที่จะเอื้อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. การพัฒนากระบวนการแนะแนว

สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบแนะแนวที่มุ่งการพัฒนาคนให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง ประเมินการจัดการที่มีคุณภาพ โดยกำหนดพันธกิจระหว่างบ้าน ชุมชนจะเป็นเครือข่ายที่สำคัญของการแนะแนว ช่วยป้องกัน แก้ไข ปัญหาของสังคม สร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยข้อมูลสารสนเทศ และพัฒนาเครือข่ายแนะแนวให้เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด ทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านบริหารทั่วไป

2. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และห้องสมุด

สถานศึกษาจำเป็นต้อง ส่งเสริม สนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูน ประสบการณ์และความชำนาญโดยเฉพาะห้องสมุดนั้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง เพราะจะเป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นห้องสมุดที่มีความหรูหราหรือใหญ่โต อาจเป็นเพียงมุมหนังสือ เพื่อการศึกษาค้นคว้าก็ใช้ได้ นอกจากนี้ ต้องสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่างๆ

3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เน้นการวิจัยทั้งในห้องเรียน และการวิจัยในภาพรวมของสถานศึกษา

4. เครือข่ายวิชาการ

สถานศึกษาต้องพัฒนา และส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวิชาการ จากครูในสถานศึกษาเดียวกัน และในสถานศึกษาอื่นๆ ตลอดจนชมรมวิชาการต่างๆ ในรูปของเครือข่ายเชื่อมโยงกันทั้งจากบุคคลต่างๆ และจากสื่อต่างๆ เพื่อให้ครูมีความรู้และแนวคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

8. การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษา

จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาจะมีรายละเอียดที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้าน ในขั้นนี้ จึงเป็นการวิเคราะห์และเรียบเรียง เพื่อให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์

การเรียบเรียง เป็นหลักสูตรสถานศึกษา ควรประกอบด้วย ส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. โครงสร้างหลักสูตร
4. รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้
7. การวัดและประเมินผล
8. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
9. อื่นๆ

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดหัวข้อเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงไปตามความจำเป็นและเหมาะสม

การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้ว่า เป็นแนวทางที่จะนำตัวหลักสูตรซึ่งเปรียบเสมือนภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ในการปฏิบัติจะให้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลนั้น บุคคลที่สำคัญยิ่งได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจในตัวหลักสูตรอย่างถ่องแท้ ต้องรู้จักวิสัยขยายหลักสูตรมาสู่ชั้นเรียนซึ่งสิ่งที่จะเอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ก็คือการบริหารงานด้านวิชาการเกี่ยวกับการจัดบริการต่างๆที่สนับสนุนการสอน เช่น ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องแนะแนว การจัดการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เป็นแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างได้ผล (สันต์ ธรรมบำรุง, 2527)

สำหรับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวว่าการนำหลักสูตรไปใช้ มี 2 งานดังนี้

1. งานบริหารหลักสูตร มีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้ 1) การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ 2) การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดครูเข้าสอน 4) การจัดทำตารางสอน 5) การจัดแผนการเรียน 6) การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน 7) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆแก่ครูผู้ใช้หลักสูตร 8) การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร 9) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน
2. งานสอน มีกิจกรรม ดังต่อไปนี้ 1) การทำความเข้าใจหลักสูตรแม่บทและปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น 2) การวางแผนการสอน 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร 4) การพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน 5) การจัดสอนซ่อมเสริม 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้อ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) กล่าวว่า การใช้หลักสูตรให้บรรลุผลนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรดังนี้ คือ การเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ การเตรียมการจัดอบรมเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ การจัดครูเข้าสอน การจัดทำตารางสอน การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ และเลือกสรร โครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับให้นำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งการนำหลักสูตรไปใช้ประกอบด้วยงานที่สำคัญ 2 งาน คือ 1. งานบริหารหลักสูตร 2. การจัดการเรียนการสอน

1. งานบริหารหลักสูตร

งานบริหารหลักสูตรถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญที่ส่งผลให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยงานต่างๆ ดังนี้

การเตรียมบุคลากร

การเตรียมบุคลากรในการใช้หลักสูตรเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้เกิดความรู้ความเข้าใจหลักสูตร ดังที่ สงัด อุทรานันท์ (2528) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการเตรียมบุคลากรว่า เป็นงานที่มีความสำคัญมาก ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ควรให้ความรู้หรือชี้แจงให้ผู้ที่ใช้หลักสูตรมีความเข้าใจถึงจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลตามหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้น การเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรนี้ก็ยังมีความสำคัญและเป็นภาระหนักมาก ถ้าหากหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมาใหม่นั้น เป็นหลักสูตรซึ่งมีความแตกต่างจากหลักสูตรเดิม แต่มีการเปลี่ยนแปลงโดยการปรับปรุงแก้ไขเพียงบางส่วน การกิจเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากรก็จะไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน ในการเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรใหม่ อาจจะใช้วิธีการประชุมชี้แจง การอบรม การประชุม สัมมนา การเผยแพร่เอกสาร สื่อมวลชน เป็นต้น

การจัดครูเข้าสอน

การจัดครูเข้าสอนมีความสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้มาก เพราะการจัดการเรียนการสอนจะบังเกิดผลดีก็ต่อเมื่อครูที่สอนนั้นมีความรู้ ความสามารถ เหมาะกับงานที่รับผิดชอบ ซึ่งปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ได้กล่าวถึงการจัดครูเข้าสอนควรพิจารณาตามความเหมาะสมและถูกต้อง โดยการดำเนินงานการจัดครูเข้าสอน มีดังนี้

1. การสำรวจความพร้อมของบุคลากรด้านครู-อาจารย์ ก่อนเปิดหลักสูตรใหม่ หรือเปิดการสอนเพิ่ม
2. สำรวจภาระงานของครู-อาจารย์
3. สำรวจคุณสมบัติของครู-อาจารย์ เช่น วุฒิ ประสบการณ์ ความชำนาญในการสอนของแต่ละวิชา
4. จัดตามความพร้อมของครูผู้สอน เช่น ความถนัดและความต้องการในการสอนซึ่งได้แก่
 - 4.1 จัดตามวุฒิทางการศึกษา
 - 4.2 จัดตามความสนใจและความถนัด
 - 4.3 จัดตามความเชี่ยวชาญและประสบการณ์

การจัดตารางสอน

การจัดตารางสอนเป็นการจัดตารางกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่ง สันต์ ธรรมบำรุง (2525) ได้เสนอหลักในการจัดตารางสอนไว้ดังนี้

1. ให้สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มวิชาและพัฒนาการของเด็ก
2. การกำหนดคาบเวลาควรมีความยืดหยุ่นในกลุ่มเดียวกัน หรือแต่ละกลุ่มวิชา
3. คิดเวลาที่เปิดเรียนจริงตลอดปีการศึกษา
4. ศึกษาอัตราเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มวิชา แล้วจัดแบ่งเวลาออกเป็นสัปดาห์ตลอดปีการศึกษา
5. ตีตารางจัดเนื้อหาวิชา บรรจุลงในตารางให้ครบทั้ง 5 วัน

การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

สัจด์ อุทรานันท์ (2528) ได้กล่าวถึงหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรไว้ดังนี้

เอกสารหลักสูตร เป็นเอกสารที่กล่าวถึงสาระของหลักสูตรโดยตรง คือ จะกล่าวถึง จุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง และเนื้อหาสาระที่จัดไว้ในหลักสูตรนั้นๆ

เอกสารประกอบหลักสูตร เป็นเอกสารที่อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตรเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้ผลตามความมุ่งหมาย เช่น คู่มือครู แผนการสอน คู่มือประเมินผลหลักสูตร

การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้ให้ความหมายของการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ในการให้คำแนะนำและการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครู ในอันที่จะปรับปรุงครูและสภาพการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดีและสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจะต้องจัดให้มีระบบนิเทศทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ถือว่าการนิเทศภายในเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งควรจัดให้มีขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีการจัดองค์การ เป้าหมายนิเทศ วิธีการนิเทศ และกิจกรรมในการนิเทศ กำหนดไว้อย่างชัดเจน การบริหารการศึกษาและการนิเทศการศึกษาจะต้องประสานสัมพันธ์กัน

กรมวิชาการ(2544) ได้ระบุถึงความสำคัญของการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้คือ ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญในการให้ทุกฝ่ายในสังคม มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาคือ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน

การประชาสัมพันธ์หลักสูตร นับเป็นกระบวนการที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้ เพราะการประชาสัมพันธ์หลักสูตรเป็นวิธีการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทุกฝ่าย เพื่อที่จะนำไปสู่ความร่วมมือในการสนับสนุนการใช้หลักสูตรตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล (กรมวิชาการ, 2535)

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์หลักสูตรควรเริ่มต้นตั้งแต่ที่มีแผนการที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตร โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบเป็นระยะๆ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การออกเอกสารสิ่งพิมพ์ การใช้สื่อมวลชนแขนงต่างๆ การประชุมและการสัมมนาซึ่งสิ่งทีควรให้ผู้เกี่ยวข้องทราบก็คือ สิ่งสำคัญที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นคืออะไร จะมีประโยชน์แก่ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไร และมีผลต่อบทบาทหน้าที่ของเขาอย่างไร

2. การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน เป็นการนำหลักสูตรที่วางแผนไว้ไปสู่การสอน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมและงานที่สำคัญ ดังที่ โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้เสนอไว้ ดังต่อไปนี้

1. การทำความเข้าใจหลักสูตรแม่บทและปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น
2. การวางแผนการสอน
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร
4. การพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอน
5. การจัดสอนซ่อมเสริม
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นที่ทุกสถานศึกษาต้องดำเนินการ เพราะหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่สนองตอบความต้องการของทั้งผู้เรียนและชุมชน ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในสถานศึกษาหรือชุมชน เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในชุมชนมากที่สุด

2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ถือว่ามีสำคัญเพราะเป็นส่วนที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง การศึกษานี้เป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ครูและผู้จัดการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงวิทยากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นที่มีส่วนจัดการเรียนรู้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544) เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาตามหมวดที่ 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2544 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่พึงปรารถนาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ คือการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่ง วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการเรียน เลือกรูปแบบของการเรียน หาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสาร เพื่อน แหล่งความรู้ สิ่งแวดล้อม โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ ในการเรียนนั้นผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีกระบวนการคิด การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และมีหลักวิชาการรองรับ ผู้เรียนสามารถสังเคราะห์ วิเคราะห์ เรียบเรียง ประมวลและรายงานข้อค้นพบได้ โดยที่ผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดให้เกิดการเรียนรู้ ให้แหล่งข้อมูล เสนอแนะวิธีการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน แก้ไขข้อเข้าใจผิด ติดตาม และประเมินผลผู้เรียนในรูปแบบหลากหลาย

นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2544) ได้เสนอลักษณะการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด 5 ประการ คือ

1. มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
2. ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้คิดเอง ได้ทำเอง และได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
5. ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2542) ได้กำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม

4. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและร่วมด้วยช่วยกัน
6. ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
8. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
9. ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออก และคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยน สังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน นักเรียนต้องรับผิดชอบการทำงานด้วยตนเอง
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ครูฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังนี้

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อมน้ำ เป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ

เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอน โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทาง โดยการวัดเงา คิดคำนวณในระยะเวลาในช่วงเวลาต่าง ๆ จัดทำกราฟของเงาระยะต่าง ๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่ม แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครูผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4. การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้นมา โดยใช้เวลาการเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนเคยสอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกันในลักษณะการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ครูผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ เป็นต้น

ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2546) จึงได้กำหนดแนวทางแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้ โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อ

การจัดกระบวนการเรียนรู้และ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่นมา มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือ ช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน หรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นเรื่องสำคัญที่บุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมกันพัฒนาให้ ประสบผลสำเร็จ เพราะการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยตรง ถ้านักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตรงกับความสนใจ ความถนัดและความต้องการแล้ว จะทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2.3 การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีความสำคัญ เพราะการวัดและประเมินผลเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นทราบพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียน ว่านักเรียนมีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด และผลที่ได้ยังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุง กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูได้อีกด้วย ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลไว้ ดังนี้

กิติมา ปรีดีติลล (2532) ได้กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลว่า การวัดผลและประเมินผล มีความหมายต่างกัน การวัดผล (Measurement) เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับ มาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม ก็จะแสดงผลของการวัดออกมาเป็น ตัวเลข เพื่อแสดงว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใดจากที่ได้เรียนไปแล้ว และอาจจะบอกได้ หลังจากการสอบว่านักเรียนได้คะแนน (จากการวัด) เท่าไร โดยนำผลที่นักเรียนทำได้กับคำตอบที่ ครูเตรียมไว้ว่าเป็นคำตอบที่ถูกไปเปรียบเทียบ ส่วนการประเมินผล (Evaluation) เป็นการกำหนดค่า หรือราคาจากคะแนนที่เราได้จากการวัดผลนั้น เช่น เก่งหรือไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี

พร้อมพรรณ อุดมสิน (2531) กล่าวว่า การวัดผลเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ผู้เรียนที่อยู่ในกระบวนการเรียนการสอน ข้อมูลนั้นกำหนดเป็นตัวเลขนับซึ่งเป็นปริมาณที่มีความหมายแทนคุณภาพหรือคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการวัด การประเมินผล หมายถึง กระบวนการ ที่ต่อเนื่องจากการวัด โดยมีการตรวจสอบ ตัดสินคุณค่าที่ได้จากการวัดอย่างมีเหตุผลด้วยกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐาน ซึ่งในการวัดผลและประเมินผลการเรียนนั้น เป็นประโยชน์และมีความสำคัญยิ่งใน กระบวนการเรียนการสอน

จากความหมายของการวัดผลและประเมินผลที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวัดผลเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ยึดถืออยู่ และแสดงผลออกมาเป็นตัวเลข ส่วนการประเมินผลนั้นเป็นการตัดสินคุณค่าโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการวัดผล

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้กล่าวถึง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่ให้ ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมิน ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินระดับชั้นเรียนคือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และค่านิยม อันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่/เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมผลงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือตัวผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครองจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่างๆ ที่จะทำให้สะท้อนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มสามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน

สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีและช่วงชั้น สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียนไม่ผ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดต่อไป ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

กรมวิชาการ (2545) ได้กำหนดหลักการวัดผลและประเมินผลการเรียนเพื่อให้การวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียน ไว้ดังนี้

1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
2. การวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร
3. การประเมินผลการเรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน
4. การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชา และระดับช่วงชั้นของผู้เรียน
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้
6. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ
7. ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินผลการเรียน การรายงานผลการเรียน และเป็นหลักฐานแสดงวุฒิและรับรองผลการเรียนของผู้เรียน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงการวัดและประเมินผลการเรียนที่คืนั้นควรมีลักษณะดังนี้

1. การวัดและประเมินผลต้องยึดจุดประสงค์เป็นหลัก
2. การวัดผลการเรียนของนักเรียนบางด้านเช่น ด้านจิตพิสัย ด้านทักษะพิสัย ไม่ควรใช้เครื่องมือเพียงชนิดเดียว เช่น ข้อสอบ ควรใช้วิธีการวัดผลวิธีอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอสำหรับการประเมินผลการเรียน

3. การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนควรดำเนินการบ่อยครั้ง อาจจะดำเนินการทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และภายหลังการเรียน
4. เครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนของนักเรียนควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
5. นักเรียนคนใดมีข้อบกพร่องหรือจุดอ่อน ซึ่งจะทำให้ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ครูควรหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น เช่น การสอนซ่อมเสริม เป็นต้น
6. ครูต้องนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลการเรียนมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น
7. ครูควรเตรียมหรือสร้างเครื่องมือวัดผลและตั้งเกณฑ์ไว้ล่วงหน้าและใช้เครื่องมือวัดผลอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับจุดประสงค์
8. การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนบางวิธีควรใช้ภาษาหรือถ้อยคำและเวลาให้เหมาะสมกับ วุฒิภาวะและระดับชั้นของนักเรียน เช่น การสัมภาษณ์หรือการสอบปากเปล่า การใช้ข้อทดสอบ เป็นต้น

แนวการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรมวิชาการ (2545) ได้กำหนดแนวทางที่จะใช้วัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยกำหนดไว้ดังนี้ คือ

การประเมินผลก่อนเรียน (Pre- Assessment)

การประเมินผลก่อนเรียน เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในแต่ละวิชา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ต้องประเมินโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาสารสนเทศของผู้เรียนในเบื้องต้น สำหรับไปจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน ตามแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยการประเมินดังต่อไปนี้

1. การประเมินความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียน

เป็นการตรวจสอบความรู้ ทักษะ และความพร้อมต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เป็นพื้นฐานของเรื่องใหม่ๆ ที่ผู้เรียนต้องเรียนโดยใช้วิธีการที่เหมาะสม แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงซ่อมเสริมหรือเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมและพื้นฐานเพียงพอ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะการเรียนรู้ในเรื่องใด ๆ นั้น ถ้าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่จะเรียนก็จะประสบความสำเร็จ แต่ถ้าไม่มีความรู้พื้นฐานจะประสบความสำเร็จล้มเหลว การประเมินพื้นฐานและความพร้อมของผู้เรียนก่อนจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่ผู้สอนทุกคนจะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนอย่างเหมาะสม และสามารถคาดหวังความสำเร็จได้ทุกครั้ง

2. การประเมินความรอบรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนการเรียน

เป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่จะทำการสอน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะในเรื่องที่จะเรียนนั้นมากน้อยเพียงไร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคนว่า เริ่มต้นเรียนเรื่องนั้น ๆ โดยมีความรู้เดิมอยู่เท่าไร จะได้นำไปเปรียบเทียบกับผลการเรียนภายหลัง การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ว่าเกิดพัฒนาการหรือเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ เพียงไร ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะใช้เป็นประโยชน์ในการสนองตอบการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนแต่ละกลุ่มต่อไป แต่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในเบื้องต้นของการประเมินผลก่อนเรียนก็คือ ผู้สอนสามารถนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดเตรียมวิธีการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความรู้เดิมของผู้เรียนว่าจะต้องจัดอย่างเข้มข้นหรือมากน้อยเพียงไร จึงจะมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการต่างๆ ตามผลการเรียนที่คาดหวังด้วยกันทุกคนได้ ในขณะที่ทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมอยู่แล้วเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและเสียเวลาเรียนในสิ่งที่ตนรู้แล้ว

การประเมินผลระหว่างเรียน (On Going Assessment)

การประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่าบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการสอน ตามแผนการสอนที่ครูได้วางแผนไว้หรือไม่ ทั้งนี้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินไปสู่การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถให้เกิดพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ

วิธีการประเมินที่เหมาะสมสำหรับการประเมินระหว่างเรียน ได้แก่การประเมินจากสิ่งที่ผู้เรียนแสดง (Performance) ให้เห็นว่ามีความรู้ ทักษะและความสามารถตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นผลจากการเรียนรู้ ตามที่ผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ วิธีการประเมินที่ผู้สอนควรเลือกใช้ในการประเมินระหว่างเรียนได้แก่ วิธีการประเมินต่อไปนี้

1. การประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล

ได้แก่การประเมินผลโดยวิธีการดังนี้ คือ การถามตอบระหว่างทำกิจกรรมการเรียน การสนทนาพบปะพูดคุยกับผู้เรียน การสนทนาพบปะพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียน การสอบปากเปล่าเพื่อประเมินความรู้ การอ่านบันทึกเหตุการณ์ของผู้เรียน การตรวจแบบฝึกหัด และการบ้านพร้อมให้ข้อมูลป้อนกลับ

2. การประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment)

เป็นวิธีการประเมินที่ผู้สอนมอบหมายงานหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนทำเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด

3. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินจากการปฏิบัติอย่างหนึ่งเพียงแต่งงานหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นโลกแห่งความเป็นจริง (Real Life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง ดังนั้น งานหรือสถานการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ซับซ้อน (Complexity) และเป็นองค์รวม (Holistic) มากกว่างานปฏิบัติทั่วไป

วิธีการประเมินสภาพจริงไม่มีความแตกต่างจากการประเมินจากการปฏิบัติ (Performance Assessment) เพียงแต่อาจมีความยุ่งยากในการประเมินมากกว่า เนื่องจากเป็นสถานการณ์จริง หรือต้องจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียง แต่จะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมาก เพราะจะทำให้ทราบความสามารถที่แท้จริง ว่ามีจุดเด่นและบกพร่องในเรื่องใด อันจะนำไปสู่การแก้ไขที่ตรงประเด็นที่สุด

4. การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment)

การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน เป็นวิธีการประเมินที่ช่วยส่งเสริมให้การประเมินตามสภาพจริงมีความเป็นไปได้มากขึ้น โดยการให้ผู้เรียนได้เก็บรวบรวม (Collect) ผลงานจากการปฏิบัติจริงทั้งในชั้นเรียนหรือในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาจัดแสดงอย่างเป็นระบบ (Organized) ทั้งนี้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็น (Reflect) ความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ พัฒนาการและความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) ของการเรียนรู้ตามสิ่งที่มุ่งหวังจะให้แฟ้มสะสมงานนั้นสะท้อนออกมา ซึ่งผู้สอนสามารถประเมินจากแฟ้มสะสมงานแทนการประเมินจากการปฏิบัติจริงก็ได้

การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียน (Summative Assessment)

การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียน เมื่อผ่านการเรียนรู้ในช่วงเวลาหนึ่ง ประกอบด้วย

1. การประเมินหลังเรียน (Post-Assessment)

การประเมินผลหลังเรียนเป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่ได้เรียนจบแล้ว เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียน แล้วผู้เรียนเกิดพัฒนาการขึ้นมากน้อยเพียงไร ทำให้สามารถประเมินได้ว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้เพียงไร และกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนเพียงไร ข้อมูลจากการประเมินภายหลังการเรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย ได้แก่ การปรับปรุงแก้ไขซ่อมเสริมผู้เรียนให้มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์ของการเรียน ปรับปรุงแก้ไขวิธีเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียน

2. การประเมินผลการเรียนปลายปี/ปลายภาค

การประเมินผลการเรียนปลายปี/ปลายภาค เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ตามผลการเรียนรู้รายปีและรายภาค การประเมินผลนี้ นอกจากจะมีจุดประสงค์เพื่อการสรุปตัดสินความสำเร็จของผู้เรียนในการเรียนสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาคเป็นสำคัญแล้ว ยังใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการและมีผลการเรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ด้วย

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผลและประเมินผลก็ต้องสอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ นั่นคือ วัดผลและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย ซึ่ง ศิริชัย กาญจนวาสี (2546) ได้เสนอแนวคิดในการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การประเมินผลตามสภาพจริง

การประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนองโดยการแสดงออก ลงมือกระทำหรือผลิต จากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวัง และผลผลิตที่มีคุณภาพจะเป็นการสะท้อนเพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยเน้นการประเมินภาคปฏิบัติ (performance assessment) ซึ่งเครื่องมือวัดผลที่ตรงตามสภาพจริงมีหลายประเภท เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การรายงานตนเอง การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การทดสอบที่เน้นภาคปฏิบัติ การใช้แฟ้มสะสมงาน

2. การประเมินภาคปฏิบัติ

การประเมินภาคปฏิบัติ (performance assessment) เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้เรียนภายใต้สภาพการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยพิจารณาจากกระบวนการทำงานและคุณภาพของงาน และกรมวิชาการ(2544) ได้เสนอตัวอย่างการประเมินภาคปฏิบัติ ว่ามีวิธีการประเมินแตกต่างกันไปตามลักษณะงาน เช่น ประเมินภาระงานที่ผู้เรียนปฏิบัติเป็นปกติในชีวิตประจำวัน โดยการสังเกต จดบันทึก หรือประเมินการทำโครงการใน 3 ระยะ ทั้งประเมินความพร้อมก่อนทำโครงการ ประเมินการปฏิบัติจริงตามแผน และการปรับปรุงงานในระยะทำโครงการ และประเมินผลงานและการนำเสนอในระยะสิ้นสุดการทำโครงการ

การวัดและประเมินผลการเรียนมีประโยชน์ทั้งต่อตัวผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการเรียนการสอนที่สถานศึกษา จะต้องให้ความสำคัญและถือเป็นภารกิจที่ต้องทำ ดังที่ กิติมา ปริดีดิถ (2532) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการวัดและประเมินผลไว้ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการสอนของครู ทำให้ครูทราบว่าผลการสอนของตนเองเป็นอย่างไร จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน นักเรียนจะได้ทราบว่าตนเองเก่งอ่อนอย่างไร และครูก็จะได้ทราบว่านักเรียนคนไหนเก่ง อ่อน แค่ไหน จะได้แก้ไขปรับปรุงเป็นราย ๆ ไป
3. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารในโรงเรียน ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน และบันทึกการสอนที่นำมาสู่ภาคปฏิบัติประสบกับปัญหาอย่างไร ตรงใด ที่ควรจะทำ การแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป
4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น เพื่อแสดงผลการเรียนจบ และเป็นหลักฐานให้ผู้ปกครองได้ทราบ

การเทียบโอนผลการเรียน

การเทียบโอนผลการเรียนเป็นการนำผลการเรียนซึ่งเป็นความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มาประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรมคอ.หลักสูตรหนึ่ง

แนวดำเนินการเทียบโอนให้เป็นที่ไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

1. ผู้ขอเทียบ โอนต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน หรือนักศึกษาของสถานศึกษาใด สถานศึกษาหนึ่ง โดยสถานศึกษาดังกล่าวดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนในภาคเรียนแรกที่ผู้เรียน ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ยกเว้นกรณีมีเหตุจำเป็น
2. จำนวนหมวดวิชา รายวิชา จำนวนหน่วยการเรียนที่จะรับเทียบโอนและอายุของ ผลการเรียนที่จะนำมาเทียบโอน ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและ งานวิชาการของสถานศึกษา ทั้งนี้ เมื่อเทียบโอนแล้วผู้ขอเทียบโอนต้องมีเวลาเรียนอยู่ใน สถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 เดือน
3. ในกรณีมีเหตุจำเป็นระหว่างเรียน ผู้เรียนสามารถแจ้งความจำนงขอไปศึกษา บางรายวิชาที่สถานศึกษาอื่นได้แล้วนำผลมาเทียบโอนได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา

4. การเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 5 คน

5. การเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการดังนี้

5.1 ในกรณีผู้ขอเทียบโอนมีผลการเรียนจากหลักสูตรต่างๆ ให้นำหมวดวิชา รายวิชาที่มีจุดประสงค์และเนื้อหาสอดคล้องกัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มาเทียบโอนผลการเรียนได้ และพิจารณาให้ระดับผลการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่รับเทียบโอน

5.2 กรณีการเทียบโอน ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้พิจารณาจากหลักฐาน(ถ้ามี) โดยให้มีการประเมินด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและให้ระดับผลการเรียนตามเกณฑ์การประเมินผลการเรียนของหลักสูตรที่รับเทียบโอน

จากหลักการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546) จึงได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ไว้ดังนี้

1. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน
4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
5. พัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง มีทักษะในการคิด และแก้ปัญหาได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งมุ่งส่งเสริมให้ครูสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ และให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาใช้การวิจัยในกระบวนการบริหาร เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ,2544)

สำหรับกรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวว่า การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ทั้งการนำกระบวนการวิจัยและผลการวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยนั้น เป็นแนวทางหนึ่งที่คุณสอนและผู้บริหารสามารถนำไปปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้กำหนดให้นำการวิจัยมาใช้เป็นกระบวนการควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้และการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ดังนี้

1. การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนทำวิจัยเพื่อใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถวิจัยในเรื่องที่สนใจหรือต้องการหาความรู้หรือต้องการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ได้ ซึ่งกระบวนการวิจัยจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด ฝึกการวางแผน ฝึกการดำเนินงานและฝึกหาเหตุผลในการตอบปัญหา โดยผสมผสานองค์ความรู้แบบบูรณาการเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

2. การวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการศึกษา วิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ วางแผนแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ ด้วยการศึกษ วิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ ออกแบบและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองใช้ในวัตกรรมการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลการใช้ในวัตกรรมการเรียน นั้น ๆ และให้ผู้สอนสามารถนำกระบวนการวิจัยมาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยการใช้นวัตกรรมวิธีช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ปัญหา สร้างแนวทางเลือกในการแก้ปัญหา ดำเนินการตามแนวทางเลือก และสรุปผลการแก้ไขปัญหาอันเป็นการฝึกทักษะฝึกกระบวนการคิด ฝึกการจัดการจากการเผชิญสภาพการณ์จริง และปรับประยุกต์มวลประสบการณ์มาใช้แก้ปัญหา

3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มุ่งให้ผู้บริหารทำการวิจัยและนำผลการวิจัยมาประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งจัดทำนโยบาย และวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่นำไปสู่คุณภาพการจัดการศึกษา และเป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์เรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

แนวทางในการพัฒนาครูด้านการวิจัย

พร้อมพรรณ อุคมสิน (2528) ได้เสนอรูปแบบในการส่งเสริมความสามารถด้านการวิจัยให้แก่ครูอาจารย์ระดับมัธยมศึกษา ไว้ดังนี้

1. ให้มีการจัดอบรมการวิจัยประยุกต์ (applied reseach) และการวิจัยเชิงปฏิบัติ (action reseach) เพื่อให้ครูสามารถทำวิจัยเชิงประยุกต์และเชิงปฏิบัติได้

2. ให้มีการจัดอบรมภาคทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัย ในระยะ 6 เดือน อาจทำโดยการให้การอบรมผู้บริหารโรงเรียน หรือครูอาจารย์ที่มีพื้นฐานความรู้ที่จะทำวิจัยได้ เพื่อจะได้จับกลุ่มทำวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ในโรงเรียนของตน
3. ให้ครูอาจารย์เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกขั้นตอน เพราะจะทำให้ครูอาจารย์เห็นความสำคัญของการนำผลวิจัยไปใช้ปฏิบัติ
4. ให้มีการปรับปรุงรูปแบบการแสดงผลงานวิจัย โดยให้ผู้วิจัยเขียนรายงานการวิจัยให้คนทั่วไปอ่านได้โดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางสถิติและความรู้ทางวิจัยมากเท่านักวิจัย
5. ควรจะมีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับผลงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ
6. หน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ควรจะมีการจัดทำระบบข้อมูลเพื่อให้ครูค้นคว้าได้ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การนำไปทำวิจัยต่อ หรือใช้ในการตัดสินใจในการวางแผนใดๆ
7. ในสถาบันการผลิตครูที่จะออกไปสอนในระดับมัธยมศึกษา ควรจะมีวิชาเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา เพื่อครูที่จบออกไปจะได้้นำความรู้ไปใช้ได้

หลังจากที่บุคลากรในสถานศึกษาได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานที่รับผิดชอบแล้ว ควรมีการเผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อเป็นการขยายข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยและเป็นประโยชน์ต่อคนอื่นต่อไป ซึ่ง พงษ์ สะเพียรชัย (2525) ได้เสนอแนะวิธีการเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยการจัดประชุมรายงานผลงานวิจัยประจำปี จัดวารสารหรือจุลสารเพื่อให้นักวิจัยได้แสดงผลงาน และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ผลงานวิจัยนี้ จะทำให้นักวิจัยพัฒนาคุณภาพะทางการวิจัย ทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม

สำหรับ ไพจิตร สดวกการและศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545) ได้กล่าวถึงการเผยแพร่งานวิจัยในส่วนของครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. การเผยแพร่โดยใช้เอกสาร สิ่งพิมพ์ เช่น การส่งรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของตนเองให้ผู้ที่สนใจแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ หรือการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนร่วมกัน
2. เขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนใหม่ให้เป็นรูปแบบของบทความหรือเรื่องเล่าหรือการเล่าประสบการณ์เพื่อส่งไปเผยแพร่ทางวารสาร ทางรายการวิทยุหรือโทรทัศน์เพื่อการศึกษาหรือคอลัมภ์ที่เกี่ยวกับงานทางการศึกษาหรือทางวิชาการต่าง ๆ
3. การสร้างเครือข่ายเพื่อนครูนักวิจัยเพื่อช่วยเหลือและเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นทาง กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่น

การทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือพัฒนาการเรียนรู้ เป็นภารกิจของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งในส่วนของนักเรียน ครูผู้สอน และผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งการทำวิจัยจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ในปัจจุบันสื่อการเรียนรู้มีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้มาก ซึ่งกรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวว่า สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน

สื่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีมากมายหลากหลายรูปแบบ มีบทบาทและให้คุณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ
3. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และทำให้อุบัติการณ์การเรียนรู้
5. ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน
6. เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ให้เรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน
7. ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน

8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม
9. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย
10. เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

ประเภทของสื่อการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545) ได้จำแนกสื่อออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งได้แสดงหรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้หนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อ เพื่อแสดง ความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุ บันทึก รายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แถบบันทึกภาพ พร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แถบบันทึกเสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยี ยังหมายรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม

3. สื่ออื่น ๆ นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีแล้ว ยังมีสื่ออื่น ๆ ที่ส่งเสริม การเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อ 2 ประเภทดังกล่าว เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อเหล่านี้อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติและวิธีปฏิบัติตนไปสู่ บุคคลอื่น สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวผู้เรียน นักการภารโรง หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกโรงเรียน เช่น บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่าง ๆ ปรากฏการณ์ แผ่นดินไหว สภาพ ดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งครูหาได้ไม่ยาก

3.3 สื่อกิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละคร

บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษาออกสถานที่ การทำโครงการ เกม เพลง การปฏิบัติตามใบงาน ฯลฯ

3.4 สื่อวัสดุ/เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบ การเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมถึง สื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่างๆ เช่น อุปกรณ์ทดลอง วิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิชาช่าง เป็นต้น

นอกจากครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาต้องรู้จักสื่อประเภท ต่าง ๆ แล้วยังต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการใช้สื่อการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545) ได้กล่าวถึงหลักการใช้สื่อการเรียนรู้ไว้ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมตัวผู้สอน ผู้สอนจำเป็นจะต้องเตรียมการในด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะนำสื่อ การเรียนรู้ไปใช้ กล่าวคือ

1.1 ศึกษาเนื้อหาในสื่อการเรียนรู้ที่ได้เลือกไว้ เพื่อตรวจสอบดูว่าเนื้อหามี ความสมบูรณ์ตามที่ต้องการหรือไม่ จะได้จัดหาหรือจัดทำสื่อชนิดอื่นเพิ่มเติม

1.2 ทดลองใช้สื่อการเรียนรู้บางประเภท ซึ่งอาจมีความยุ่งยากในการใช้ หรือ ต้องการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อชนิดนั้น ๆ

2. การเตรียมจัดสภาพแวดล้อม การใช้สื่อบางประเภทจะต้องมีการจัดเตรียมสถานที่ให้อยู่ ในสภาพที่เหมาะสมกับการใช้สื่อประเภทนั้น ๆ

3. การเตรียมพร้อมผู้เรียน การใช้สื่อบางอย่างจำเป็นจะต้องชี้แจงให้ผู้เรียนรู้วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ของการใช้สื่อ นั้น ๆ เพื่อเป็นการให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย

4. การใช้สื่อการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องใช้สื่อการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อให้ การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และให้เกิดการเรียนรู้สิ่งที่ต้องการ ปฏิบัติของนักเรียนที่ มีต่อสื่อเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่าสื่อ นั้นเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียนเพียงใด

5. การประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ว่ามี อุปสรรคจากการใช้หรือไม่ เหมาะสมกับกิจกรรมและกลุ่มผู้เรียนระดับใด การประเมินจะช่วยให้ การตัดสินใจเลือกและใช้สื่อในครั้งต่อไป หรือพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

กระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะต่างไปจาก หลักสูตรที่ผ่านมาที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเอง บทบาทในการผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษาจึงเป็นภารกิจที่ครูผู้สอนในแต่ละ

กลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องดำเนินการเพราะสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม หรือมีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาด คงมีอาจสนองผลการเรียนรู้รายปี/รายภาค ตามหลักสูตรกลุ่มสาระต่างๆ ของสถานศึกษาได้อย่างครบถ้วน การผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องผลการเรียนรู้รายปี/รายภาค อาจดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. การผลิต/จัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่
2. การดัดแปลง/ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำ/สร้างไว้แล้ว

นอกจากนี้ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545) ยังได้กล่าวถึง การผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายปี/รายภาค อาจดำเนินการได้ใน 4 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. การสร้าง/ผลิตเอง สามารถทำได้หลายรูปแบบเช่น
 - 1.1 หนังสือเรียน เป็นสื่อการเรียนรู้พื้นฐานสำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งมีเนื้อหา/สาระครอบคลุมขอบข่ายสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
 - 1.2 คู่มือครู/คู่มือการสอน/คู่มือการจัดการเรียนรู้ เป็นสื่อที่ให้แนวทางกับครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ให้เป็นไปตามจุดประสงค์หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร
 - 1.3 ชุดการเรียนการสอน ประกอบด้วยสื่อหลาย ๆ ชนิดจัดรวมไว้เป็นชุด เช่น คู่มือแนะนำการใช้ชุดการเรียนการสอน หนังสือเรียน หนังสืออ้างอิง ใบงาน แบบฝึกหัด/แบบฝึกกิจกรรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สไลด์ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
 - 1.4 บทเรียนสำเร็จรูป เป็นสื่อสำหรับให้ผู้เรียนใช้เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)
 - 1.5 แบบฝึกหัด/แบบฝึกทักษะ/แบบฝึกกิจกรรม เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ครูควรจัดทำขึ้นเอง เพราะครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จึงย่อมจะทราบดีว่าสาระส่วนใดควรมีแบบฝึกหัดที่จะช่วยเสริมทักษะให้แก่ผู้เรียน
 - 1.6 สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นสื่อที่มีสาระลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรืออาจมีสาระรวมหลาย ๆ เรื่องเพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม
2. การจัดทำเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงบางส่วน

ในกรณีที่สามารถจัดหาสื่อการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาในท้องถิ่นหรือจัดซื้อมา แต่ยังไม่เหมาะสมกับจุดประสงค์ความต้องการและการนำไปใช้ ครูผู้สอนสามารถพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วให้สอดคล้องกับความต้องการตามแนวทางการออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดไว้โดย

- เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของสื่อที่มีอยู่
- ดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงบางส่วน

3. การเลือกซื้อสื่อการเรียนรู้ที่จัดจำหน่าย

การเลือกจัดซื้อสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอน สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการพิจารณาสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในโรงเรียน ที่สามารถวิเคราะห์และพิจารณาคุณภาพของสื่อที่เลือกซื้อว่า สอดคล้อง เหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเองและสอดคล้องกับความต้องการ การออกแบบการเรียนรู้ และสาระความรู้ที่กำหนดไว้ รวมถึงความเหมาะสมของราคาจำหน่าย อย่างละเอียด

ครูผู้สอน สถานศึกษา ควรเลือกสื่อจัดจำหน่ายที่มีหน่วยงานรับรองคุณภาพของสื่อ นั้นไว้แล้ว หลักการที่ควรนำมาพิจารณาในการจัดซื้อสื่อที่จะจำหน่าย คือ ความสอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษา หลักการเลือกใช้สื่อ ข้อดี ข้อจำกัดของสื่อประเภทต่าง ๆ หลักการประเมิน คุณภาพสื่อ และหลักการประมาณราคาจำหน่ายและต้นทุนการผลิต

4. การค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ

แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ โรงงาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัด พิพิธภัณฑ์ สถานประกอบการ สำนักงานชุมชน ฯลฯ

นอกจากนั้น วนิดา จึงประสงค์ (2533) ยังได้เสนอ วิธีการจัดหาสื่อการสอนไว้ 4 วิธี ใหญ่ๆ ดังนี้

1. การผลิต การผลิตสื่อการสอนขึ้นมาใช้เองเพื่อเป็นการประหยัดเพราะสามารถใช้ วัสดุท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้ วัสดุราคาถูก มาผลิตเป็นสื่อการสอนได้ ทั้งยังสามารถผลิตได้ตรงตาม ความต้องการของผู้ใช้ได้มากที่สุด และสื่อการสอนบางชนิด ไม่มีขายตามท้องตลาด

2. การจัดซื้อ เป็นวิธีการจัดหาที่สะดวก เมื่อพิจารณาแล้วว่าสื่อการสอนนั้น ถ้าทำขึ้นเอง ได้จะแพงกว่า ใช้เวลานานมาก ต้องใช้วัสดุพิเศษหรือวิธีการผลิตเกินความสามารถในการผลิตเอง ได้ ในการจัดซื้อต้องพิจารณาลำดับความสำคัญ และความต้องการของผู้ใช้ ต้องมีการประเมินค่า สื่อการสอนที่จะซื้อซึ่งอาจเป็นในรูปคณะกรรมการประเมินสื่อการสอน

3. การขอยืม เป็นวิธีการจัดหาสื่อการสอนเพื่อการใช้ชั่วคราว มักใช้ในกรณีที่สื่อการสอน นั้นมีวิธีการผลิตซับซ้อน ต้องการเครื่องมือและผู้มีความรู้ในการผลิต ราคาแพง หรือบางครั้งไม่มี จำหน่าย ศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอนควรมีบัญชีรายชื่อแหล่งที่จะให้บริการขอยืมสื่อ และควรมีบัญชีรายชื่อสื่อการสอนที่ให้บริการทั้งหมดในแต่ละแห่งด้วย

4. การขอบริจาค เป็นวิธีการหนึ่งในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน แต่เป็นวิธีที่ไม่ควร คาดหวังว่าจะใช้สื่อตามที่ต้องการ เนื่องจากแหล่งที่บริจาคสื่อมีน้อยและได้ไม่ตรงตาม ความต้องการของผู้ใช้ ไม่มีคุณภาพ ไม่มีคุณสมบัติทางเทคนิคที่ดี สื่อราคาแพงมักไม่ได้รับการ บริจาค วิธีการนี้จึงควรเป็นวิธีการสุดท้ายที่คำนึงถึงในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

นอกจากการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้เกิดผลต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่ดังกล่าวแล้วนั้น กิติมา ปรีดีคิดล (2532) ยังได้เสนอแนวทางในการจัดสื่อการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1. ควรจัดตั้งศูนย์บริการสื่อการสอนเพื่อช่วยในการจัดหาและให้ความสะดวกในการใช้
2. แบ่งแยกสื่อเป็นประเภทๆ และเป็นรายวิชาเพื่อสะดวกแก่การใช้
3. จัดหาสื่อที่ทันสมัยและปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ใช้งานได้
4. สำรวจ วิเคราะห์ความต้องการการใช้สื่อการสอนของรายวิชาต่าง ๆ
5. ฝึกอบรมครูให้มีความรู้ ทักษะในการใช้ รักษาและซ่อมแซม
6. กระตุ้นให้ครูและนักเรียนสนใจการใช้สื่อเพื่อการเรียนการสอน
7. สถานที่เก็บควรจัดให้มีเพียงพอกับประเภทของสื่อ
8. ควรมีสื่อทั้ง 3 ประเภท (เครื่องมืออุปกรณ์ วัสดุ และเทคนิคหรือวิธีการ) จัดเตรียมไว้
9. ควรมีบุคลากรเพื่อรับผิดชอบในการจัดหา และบริการให้มีประสิทธิภาพ
10. จัดสอน อบรมครูให้สามารถจัดทำสื่อการสอนที่ทำเองได้

การประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้

บุญชม ศรีสะอาด (2533) ได้จำแนกว่าวิธีการประเมินผลสื่อการสอนเป็น 3 วิธี สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครู โดยพิจารณาทั้งด้านคุณภาพ เนื้อหาสาระและเทคนิคการจัดทำสื่อประเภทนั้น
2. การประเมินผลโดยผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้รับรู้จากสื่อการสอนจึงสามารถพิจารณาถึงคุณลักษณะ คุณภาพและคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนอย่างสมเหตุผล
3. การประเมินผลโดยตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน วิธีนี้เป็นการหาประสิทธิภาพของสื่อและเป็นการพิสูจน์คุณภาพและคุณค่าของการสอนนั้นด้วย วิธีการนี้อาจทำโดยกำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานขั้นต่ำสุดไว้ หรือพิจารณาจากการเปรียบเทียบผลการสอนหลังเรียนและก่อนเรียน

ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นมาใช้นั้น จำเป็นต้องการประเมินว่าสื่อนั้นมีคุณภาพ ประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามความคาดหวังไว้หรือไม่ กิดานันท์ มลิทอง (2543) จึงได้กำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินสื่อไว้ดังนี้

1. ประเมินการใช้แผนการใช้สื่อ เพื่อดูว่าสิ่งต่าง ๆ ที่วางไว้สามารถดำเนินไปตามแผนหรือไม่ หรือเป็นไปเพียงตามหลักการทฤษฎีแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง จึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เพื่อการแก้ไขปรับปรุงในการวางแผนครั้งต่อไป

2. ประเมินกระบวนการการใช้สื่อ เพื่อดูว่าการใช้สื่อในแต่ละขั้นตอนประสบปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไรและมีการเตรียมการป้องกันไว้หรือไม่
3. ประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อ เป็นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยตรงว่า เมื่อเรียนแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ และผลที่ได้นั้นเป็นไปตามเกณฑ์หรือต่ำกว่าเกณฑ์

นวัตกรรมการเรียนรู้

นวัตกรรมเป็นแนวความคิด กระบวนการคิด การเลือก การจัดอย่างมีระบบ ให้ได้รับความสำเร็จที่มีประสิทธิภาพสูง แม้จะเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว แต่ได้นำมาดัดแปลงใหม่ให้ดีขึ้น ด้วยวิธีการจัดระบบ (System Approach) มีการพิสูจน์วิจัยนวัตกรรมนั้นว่าจะช่วยให้การดำเนินงานนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยังมีได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน (ชัยงค์ พรหมวงศ์, 2523)

นอกจากนี้กรมวิชาการ (2545) ยังได้กล่าวถึง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ว่าการพัฒนา นวัตกรรมเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ควรมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. สร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนา ซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบดังนี้
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตร เนื้อหา และเนื้อเรื่องที่สอน
 - 1.2 ศึกษาจุดเด่นจุดด้อยของเนื้อหาวิชา
 - 1.3 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 1.4 กำหนดแนวทางการพัฒนา
2. วิเคราะห์หลักสูตร เมื่อได้กรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมแล้ว ต้องนำหลักสูตร มาวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนี้
 - 2.1 วิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อหา
 - 2.2 วิเคราะห์ความยาวนานของเวลาที่ใช้
 - 2.3 วิเคราะห์ผู้เรียน
3. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยพิจารณากำหนดวิธีการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และระดับพฤติกรรมที่ต้องการ ด้วยการจัดลำดับเนื้อหา กำหนดเวลาการนำเสนอ และกิจกรรม เพื่อให้นวัตกรรมสามารถถ่ายทอดพฤติกรรมและคุณลักษณะที่ต้องให้แก่ผู้เรียน ได้ดียิ่งขึ้น
4. กำหนดคุณลักษณะ นวัตกรรมการเรียนรู้ โดยกานำเอาวัตถุประสงค์มาเป็น กรอบกำหนดคุณลักษณะ ดังนี้
 - 4.1 พิจารณาลักษณะของนวัตกรรมเรียนรู้ด้านประเภทการใช้งาน ว่าควรจัดอยู่ในประเภทใด

4.2 พิจารณาลักษณะของนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านลำดับขั้นการเรียนรู้

4.3 พิจารณาลักษณะของนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านประสิทธิภาพ

5. ดำรวจทรัพยากรการพัฒนานวัตกรรม มีหลักการในการสำรวจทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

5.1 ดำรวจบุคลากร การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพจำเป็นต้องมีทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญแตกต่างกันออกไป และต้องครอบคลุมในด้านต่าง ๆ คือ นักเทคโนโลยีการศึกษา นักวิชาการ นักจิตวิทยาการศึกษา ผู้สอน และนักวัดและประเมินผลการศึกษา

5.2 ดำรวจเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ ว่ามีความพร้อมในการพัฒนาหรือไม่ และต้องใช้เครื่องมือและวัสดุใดบ้าง

5.3 ดำรวจงบประมาณ

5.4 ดำรวจสถานที่ พิจารณาความเหมาะสมของสถานที่ในการพัฒนาและสถานที่ในการนำนวัตกรรมไปใช้งาน

6. ออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ดี ต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนวัตกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยมีหลักการที่ควรนำมาพิจารณาดังนี้

6.1 หลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษา เช่น การเสริมแรง การให้ความรู้ เฉพาะเรื่อง ความสัมพันธ์ พื้นฐานของการรับรู้ การใช้องค์ประกอบ ความเป็นรูปธรรม อัตราส่วนของเนื้อหาสาระ การจัดตัวแปรทางการสอน และความเป็นผู้นำทางการสอน

6.2 หลักการออกแบบ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงพื้นฐานขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในนวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดการสังเกต การจดจำ มีความคิดสร้างสรรค์ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม โดยเฉพาะองค์ประกอบภายในนวัตกรรม ได้แก่ ความกลมกลืน สัดส่วน ความสมดุล จังหวะ การเน้น ความเป็นเอกภาพและความแตกต่างหรือการตัดกันที่แสดงออกด้วยการใช้ เส้น สี แสง และเงา

6.3 หลักการสื่อสาร สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการใช้นวัตกรรมเรียนรู้ถ่ายทอดข้อมูลอันเป็นความรู้และประสบการณ์จากผู้สอนไปยังผู้เรียน คือ การให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการสื่อสาร

6.4 หลักการเรียนรู้ เป็นการพิจารณาว่านวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นควรตอบสนองต่อการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น การเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไข การเรียนรู้ด้านภาษา การเรียนรู้ด้านทักษะ การเรียนรู้จากการสัมผัส เป็นต้น

7. การวางแผนและดำเนินการพัฒนา การวางแผนเพื่อดำเนินงานพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผ่านมา โดยมีหลักการดำเนินงานดังนี้

1. กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน

2. การดำเนินงานตามแผน

8. การตรวจสอบคุณภาพนวัตกรรมการเรียนรู้

9. สรุปและประเมินผล เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนแล้ว ต้องสรุปและประเมินผล การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณานวัตกรรมการเรียนรู้มาใช้

ในการจัดการเรียนการสอนต้องให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด จึงจำเป็นต้องค้นหา แนวการสอนหรือนวัตกรรมการสอนที่เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้และความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยความสามารถของตนเอง โดยมีผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ

เทคโนโลยีการศึกษา

จากรูธรรม แก่นทรัพย์ (2538) กล่าวว่าไว้ว่า เทคโนโลยีการศึกษา คือ กระบวนการบูรณาการ ที่เกี่ยวข้องกับคน แนวคิด วิธีการ และเครื่องมือ โดยนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อ แก้ปัญหาส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2543) กล่าวว่าไว้ว่า เทคโนโลยีการศึกษาเป็นการประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวคิด วัสดุ อุปกรณ์และสิ่งต่างๆ อันสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยีมาใช้ในวงการศึกษ เทคโนโลยีเหล่านั้นถึงแม้ในบางครั้งจะเป็นการคิดค้นเพื่อใช้ในวงการอื่น โดยเฉพาะก็ตาม แต่สามารถนำมาใช้ในวงการศึกษได้เช่นกัน

จากความหมายของเทคโนโลยีการศึกษาดังกล่าว จะเห็นว่า เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และมีนักวิชาการได้แบ่งประเภทของเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังนี้

มีนส์ และคณะ (Means and Others, 1993) (อ้างถึงใน เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์, 2545) ได้ แบ่งประเภทของเทคโนโลยีทางการศึกษา ไว้ 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. เทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทช่วยสอน (Tutorial) เช่น การสาธิต การฝึกปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบต่างๆ โทรทัศน์ศึกษา การใช้เทคโนโลยีทำการเรียนการสอนเป็นต้น

2. เทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทช่วยค้นคว้า (Exploratory) คือ เทคโนโลยีที่ให้อิสระ ผู้เรียนในการสำรวจค้นหาคำรู้ด้วยวิธีการสอนแบบค้นคว้า ไม่ว่าจะมีการชี้แนะหรือไม่ เช่น ซีดีรอม เ็นไซโคลปีเดีย ไฮเปอร์มีเดีย เครือข่ายข้อมูลคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. เทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทเครื่องมือหรือสื่อช่วยการเรียนรู้ (Tools /Application) ได้แก่เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ช่วยผู้เรียนในการทำงานหรือทำกิจกรรมการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล การค้นคว้าและจัดทำฐานข้อมูล การพิมพ์การคำนวณและงานนำเสนอเครือข่ายสืบค้นข้อมูล การค้นคว้าและจัดทำข้อมูล การบันทึกและตัดต่อวีดิทัศน์ เป็นต้น

4. เทคโนโลยีทางการศึกษาประเภทการสื่อสาร (Communication) เทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนติดต่อกันโดยผ่านหรือข้ามเครือข่ายด้วยเทคโนโลยีที่หลากหลาย เช่น การสอนทางไกลเชิงปฏิสัมพันธ์ผ่านดาวเทียม คอมพิวเตอร์และโมเด็ม เคเบิลทีวี จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545) ได้กล่าวอีกว่า ครูอาจารย์ต้องกระตือรือร้นและต้องเข้าใจการใช้เทคโนโลยี ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษายิ่งที่สุด เพราะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในเชิงผลิตผลทางการศึกษาได้อย่างดี ดังนั้นก่อนนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้พิจารณาให้เหมาะสมดังต่อไปนี้

1. ตรงจุดมุ่งหมาย
2. เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน
3. สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ
4. เหมาะกับสภาพท้องถิ่น
5. เหมาะกับงบประมาณที่ได้รับ
6. ความยากง่ายในการใช้
7. สะดวกต่อการซื้อหาและการบริการจากแหล่งผลิต

จากสาเหตุที่สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีผลต่อการจัดกระบวนการเรียน จึงมีความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้เข้าใจในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2546) จึงได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

2. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

3. จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านวิชาการ

4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนควรดำเนินการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในมาตรา 25 ได้กำหนดให้มีการจัดแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ จึงถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า แหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งที่สะสมความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลสามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ตามความสนใจ ตามศักยภาพและโอกาส ตามความสามารถ โดยจะเรียนรู้ได้อย่างไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ

กรมวิชาการ (2545) ได้ให้ความหมายขอแหล่งการเรียนรู้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากความหมายของแหล่งเรียนรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งที่มีข้อมูลข่าวสารที่บุคคลสามารถหาความรู้ได้ตามความต้องการ และเป็นแหล่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการการเรียนรู้ได้ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ประเภทของแหล่งการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545) ได้แบ่งแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุดในโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมะ เป็นต้น

2. แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

นอกจากนี้ ורתัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ (2544) ยังได้จำแนกแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคลากร ประกอบด้วยบุคลากรทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาซึ่งมีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาอาชีพ เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้บริหาร ครู นักการภารโรงตลอดจนรุ่นพี่ หรือนักเรียนชั้นที่โตกว่า หรือแม้กระทั่งนักเรียนโรงเรียนใกล้เคียงกัน ซึ่งสามารถเชื้อเชิญท่านเหล่านั้นมาเป็นวิทยากรได้ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ หมายถึงรวมถึงตัวอาคารสถานที่ ตำรา เอกสาร หนังสือตลอดจนโสตทัศนูปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆในสถานที่นั้นๆ ด้วยซึ่งอาจมีอยู่แล้วทั้งใน และนอกสถานศึกษา เป็นได้ทั้งสถานที่สำหรับการค้นคว้าหาเอกสาร อ่านเพิ่มเติม สถานประกอบการ อาชีพที่ดำเนินกิจการต่างๆ ในแต่ละงานอาชีพของท้องถิ่น เป็นต้น

องค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งเรียนรู้ว่า ประกอบด้วย

1. ตัวแหล่งเรียนรู้ อาจเป็นสถานที่หรือบุคคล ผู้รู้ในชุมชน
2. กิจกรรมที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างคนกับคน หรือระหว่างคนกับสื่อก็ได้ เช่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อาจจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการหรือรับฟังรับชมจากสื่อที่มีอยู่

3. วัสดุ อุปกรณ์ ที่อาจจะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เครื่องสีข้าง เครื่องฝัดข้าว ระบบน้ำแบบประหยัด อุปกรณ์ไถนา เครื่องมือจับปลา เครื่องทอผ้า เป็นต้น

4. ผู้เรียนตามอัธยาศัย ซึ่งจะเป็นผู้ทำให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้น
5. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อม บรรยากาศของการเรียนรู้

ประโยชน์ของการใช้แหล่งการเรียนรู้

ורתัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ (2544) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการใช้แหล่งการเรียนรู้ มีดังนี้

1. เด็กได้เรียนรู้จากของจริง ได้เรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสครบถ้วน ทั้งจากการมองเห็นการได้ชิม การได้ดมกลิ่น การได้ยินเสียง การจับต้องที่เป็นรูปธรรม ในสถานการณ์จริงๆ

2. เด็กได้ออกไปศึกษาค้นหาคำตอบที่ต้องการด้วยตนเอง หรือได้มีโอกาสซักถามสิ่งที่อัศจรรย์ในใจ ใครรู้ว่าผลงานของเขาถูกต้องหรือไม่ เพียงใด
3. เป็นการเรียนที่มีความสุขจริงๆ ทั้งผู้เรียน และผู้สอน เพราะไม่ซ้ำซาก จำเจ อยู่แต่ในห้องสี่เหลี่ยม และมีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันมากมายทั้งครู และเด็ก ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และที่สำคัญคือ ครูกับผู้เรียนต่างก็แลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปด้วยกัน
4. เป็นการจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม คือผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้สอน ชุมชน เริ่มต้นวางแผนการทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้น การแสวงหา และคัดสรรแหล่งเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนการสอนวิชา จนถึงการประเมินผลงาน ที่ทุกคนต้องทำงานร่วมกัน ประเมินหรือกัน รับรู้ร่วมกัน และชื่นชมผลงานร่วมกัน หรือตามหลักการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. บุคลากรในชุมชน/ในท้องถิ่น/ในสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง
6. เกิดนวัตกรรมการจัดการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ โดยใช้สื่อธรรมชาติ ใช้แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ บรรจุลงในแผนการสอนที่มีกิจกรรมครบถ้วน ได้ทั้งความรู้ ประสบการณ์ความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การจัดแหล่งสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุดหรือศูนย์วิทยบริการที่มีปริมาณสื่อเทคโนโลยี (รวมทั้งหนังสือ) เพียงพอ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการใฝ่หาความรู้ มีห้องปฏิบัติการต่างๆ ครบถ้วนเพียงพอและใช้ประโยชน์คุ้มค่า รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ รมรื่น สะอาด และปลอดภัย (กรมวิชาการ , 2546)

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ศุมน อมรวิวัฒน์ (2544) ได้เสนอแนะว่า ควรมีการสำรวจและขยายฐานข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการในชุมชน แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ศาสนา และวิถีดำเนินชีวิต แหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้จากสิ่งพิมพ์ สื่อ ทัศนทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนศูนย์ชุมชนที่แพร่ข่าวเหตุการณ์และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยควรมีการจัดประชุม เสวนากันอย่างแพร่หลายเกี่ยวกับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันทุกฝ่าย และเกิดความร่วมมือกันต่อเนื่อง ส่วนวิธีการเผยแพร่อาจทำได้หลายวิธี เช่น ทำเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ โทรทัศน์ การทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น จะช่วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถเข้าใจในวิถีชีวิตของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ก่อให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนในศิลปะ วัฒนธรรมของชุมชน และท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2.7 การนิเทศการศึกษา

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ได้มีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่องหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีบทบาทและมีความสำคัญในการพัฒนาครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน แต่การนิเทศการศึกษาโดยผู้นิเทศจากภายนอกนั้นอาจจะไม่เพียงพอ ด้วยเหตุนี้การนิเทศภายในจึงมีความสำคัญมาก เพราะผู้ทำการนิเทศเป็นบุคคลที่อยู่ในโรงเรียนและมีความใกล้ชิดซื่อมมีความเข้าใจและเห็นแนวทางในการพัฒนาครูได้เป็นอย่างดี ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้หลายท่าน ดังนี้

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า หมายถึง การทำงานของผู้บริหารโรงเรียน ที่ทำร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

ชารี มณีศรี (2538) กล่าวว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นความร่วมมือกันของบุคคลในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไข พัฒนาครูให้การสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

สำหรับ สจ๊วต อุทรานันท์ (2530) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ มีทักษะ และเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงาน และมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน
2. เพื่อพัฒนาวิธีการปฏิบัติงาน โดยการนำหลักการนิเทศการศึกษาและกระบวนการนิเทศการศึกษามาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน เพื่อให้งานการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อประสานความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ สร้างความมั่นใจ ความสบายใจ ความภาคภูมิใจ ในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในโรงเรียน
6. เพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการประสานงานและอำนวยความสะดวกอย่างสม่ำเสมอ

ความจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา

ซารี มณีสรี (2538) ได้สรุปความจำเป็นที่จะต้องให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า

1. ปัญหาหลักมี 2 ประเด็นคือ การนิเทศไม่ทั่วถึงและการนิเทศไม่มีคุณภาพ เนื่องจากการเพิ่มจำนวนของครู โรงเรียน และจำนวนศึกษานิเทศก์ที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายใน เพื่อโรงเรียนจะสามารถพัฒนาการนิเทศของตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้สภาพการเรียนการสอน สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนตามไปด้วย ครูต้องพัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยไม่หวังพึ่ง หรือรอคอยการพัฒนาจากผู้อื่น การปรับตัว การพัฒนาตนเอง พึ่งตนเองของโรงเรียน การที่บุคลากรในโรงเรียนจะต้องตื่นตัวและยึดหลักนิเทศพึ่งตนเอง โดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก
3. สภาพและข้อจำกัดของแต่ละโรงเรียนต่างกัน ดังนั้นการปรับปรุงงานวิชาการโดยคนภายในซึ่งรู้เรื่องดีที่สุดกว่าคนภายนอก ย่อมจะทำให้การพัฒนาการนิเทศภายในเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การยอมรับซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายในเพราะบุคคลในโรงเรียนสามารถที่จะคัดเลือกผู้นิเทศที่ทุกคนยอมรับได้ จึงทำให้การนิเทศภายในดำเนินไปอย่างราบรื่น
5. ปัญหาตัวเร่งที่สำคัญ เช่น ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ สภาพการสอนที่เปลี่ยนไป สื่ออุปกรณ์การสอน การประเมินผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) ได้กล่าวถึง บุคลากรในสถานศึกษาที่สามารถนิเทศได้ มีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
2. ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะฝ่ายวิชาการ
3. หัวหน้าคณะ หัวหน้าแผนก หัวหน้างานหรือหัวหน้าโครงการ
4. ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนแต่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน สามารถสาธิตหรือให้คำปรึกษาแนะนำแก่เพื่อนร่วมงานได้
5. ผู้เชี่ยวชาญที่เชิญมาเป็นวิทยากรเฉพาะเรื่อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2528 อ้างถึงใน วิโรจน์ ศรี โภคา, 2536) กล่าวถึงความหมายของ กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนว่าหมายถึง การจัดลำดับขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการศึกษา โดยผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรเป็นผู้ดำเนินการร่วมกัน เป็นกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน
2. การวางแผน กำหนดทางเลือกการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ ตลอดจนการพัฒนาวิธีการต่าง ๆ ที่จะใช้ในการนิเทศ
4. การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ได้แก่ การลงมือปฏิบัติตามแผน โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่กำหนดและพัฒนาขึ้น
5. การประเมินผลและรายงานผล คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน

สังด์ อุทรานนท์ (2530) ได้แบ่งกิจกรรมการนิเทศออกเป็นหมวดหมู่ด้วยกัน 3 กลุ่ม คือ

1. กิจกรรมที่ผู้นิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศใช้สำหรับให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศหรือทำการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับการนิเทศเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้รับการนิเทศให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1.1 การบรรยาย (Lecturing)
- 1.2 การสาธิต (Demonstrating)
- 1.3 การสังเกตภายในห้องเรียน (Observing in classroom)
- 1.4 การสัมภาษณ์ (Interview)
- 1.5 การบันทึกข้อมูล (Recording)
- 1.6 การใช้เครื่องมือและการทดสอบ (Instrumenting and testing)
- 1.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and calculating)
- 1.8 การเขียน (Writing)

2. กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งได้แก่กิจกรรมดังนี้

2.1 การประชุม (Meeting)

2.2 การอภิปราย (Discussion)

3. กิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศ กิจกรรมนี้เน้นบทบาทของผู้รับการนิเทศ ซึ่งผู้รับการนิเทศจะต้องเป็นผู้กระทำหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามสถานการณ์ต่างๆ ตามที่ผู้ให้การนิเทศเป็นผู้จัดขึ้น ซึ่งมีกิจกรรมดังต่อไปนี้

3.1 การฟัง (Listening)

3.2 การดู (Viewing)

3.3 การอ่าน (Reading)

3.4 การเยี่ยมชม (Intervisiting)

3.5 การไปทัศนศึกษา (Field trip)

3.6 การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice)

3.7 การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing)

ซารี มณีสรี (2538) ได้กล่าวถึง การประเมินผลการนิเทศว่าการประเมินผลการนิเทศที่ดีมีลักษณะดังนี้

1. ประโยชน์ การประเมินผลนำไปสู่ข้อยุติ มีความจำเป็นเพราะใช้ปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน กระทำโดยตลอด และแจ้งผลให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

2. สมบูรณ์ การประเมินผลทางการเรียนโดยใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และการประเมินค่าในตัวครู โดยยึดถือเอาผลการเรียนของนักเรียนเป็นหลักยังไม่เพียงพอ จะต้องประเมินทั้งทางการบริหาร การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร วัสดุทัศนอุปกรณ์

3. ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของทุกคนเป็นสิ่งจำเป็น ประสพการณ์ที่ได้รับจากการดำเนินการประเมินผลจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ช่วยปรับปรุงความรู้ และทักษะตลอดจนการขยายโลกทัศน์ของทุกคนให้กว้างขึ้น

4. กระบวนการต่อเนื่อง การประเมินผลที่ทำเป็นครั้งคราวย่อมไม่ก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาข้อสรุปและการตัดสินใจที่ได้จากการประเมินผลอาจมีข้อผิดพลาด ปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครองและด้านอื่น ๆ ฉะนั้นควรมีการประเมินผลหลายเทคนิควิธีและกระทำต่อเนื่อง

5. กระทำอย่างพิเคราะห์ การประเมินผลกระทำเพื่อตรวจสอบผลสำเร็จที่ได้กระทำไปแล้ว ประเมินคุณภาพและปริมาณ ซึ่งกระทำได้โดยการตั้งเกณฑ์ที่เที่ยงตรงเพื่อวัด

6. ก้าวหน้า การประเมินเพื่อค้นหาข้อดีและข้อเสีย ข้อค้นพบจากการประเมินจะนำไปสู่การปรับปรุง จึงมีลักษณะก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา

ส่วน กิติมา ปรีดีคิลก (2532) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการประเมินผลงานนิเทศการศึกษาว่าควรมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ในการประเมินงานแต่ละอย่างนั้นย่อมมีจุดมุ่งหมายต่างๆกัน เช่น การประเมินผลการสอนของครูเพื่อเลื่อนเงินเดือนหรือการประเมินผลงานในโรงเรียนจุดมุ่งหมายย่อมมีแตกต่างกันเช่น ประเมินผลงานเพื่อประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงแก้ไข ประโยชน์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ประโยชน์เพื่อการจัดสรรงาน เป็นต้น

2. กำหนดหลักเกณฑ์ของการประเมินผลงาน ได้แก่การกำหนดหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานเพื่อใช้ในการวินิจฉัยคุณค่าหรือราคาของผลงานว่ามีลักษณะอย่างไร มีการแจกแจงรายละเอียดไว้ให้เข้าใจ

3. กำหนดวิธีการ และเครื่องมือสำหรับการวัดผล เป็นการนำเอาวิธีการและเครื่องมือทางการวัดมาใช้ เพื่อช่วยเก็บและรวบรวมข้อมูล เป็นกรรมวิธีในการนำเอาผลงานมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานของงาน

4. การวินิจฉัยคุณค่าของข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้แล้ว หมายถึงการกำหนดคุณค่าของข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ ด้วยการกำหนดลงไปว่า ดี ปานกลาง หรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างไรซึ่งจะต้องอาศัยเกณฑ์มาตรฐานเป็นเครื่องประกอบการวินิจฉัยคุณค่าของข้อมูลต่างๆ เหล่านั้น

5. การสรุปผลของการประเมินผลงานทั้งหมด ได้แก่การนำผลของการวินิจฉัยคุณค่าของข้อมูลต่างๆ มาสรุปเป็นผลของการประเมินผลงานทั้งหมดเป็นส่วนรวม เช่น การวินิจฉัยคุณค่าของผลงานทั้งหมดให้เห็นว่าก้าวหน้าอย่างไร หรือควรจะมีการแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานสำคัญอีกงานหนึ่งของโรงเรียน ยิ่งในปัจจุบันที่มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่องไม่ว่าจะเป็นการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่องการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก เป็นต้น ซึ่งถ้าโรงเรียนสามารถนำการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนได้จะทำให้การดำเนินงานและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนได้รับการพัฒนายิ่งขึ้น

2.8 การแนะแนวการศึกษา

วัชร ทรัพย์มี (2531) กล่าวว่า การแนะแนว (Guidance) เป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ เป็นต้นว่า ตัดสินใจได้ว่าจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพใด หรือแก้ปัญหาอย่างไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

ขอบข่ายการแนะแนว

กรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายการแนะแนว เป็นการกำหนดภารกิจการแนะแนวตามความต้องการของผู้เรียนที่สนองจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งการกำหนดขอบข่ายภารกิจการแนะแนวนั้น จะต้องอาศัยหลักการแนะแนวพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. การแนะแนวมียุทธศาสตร์สำคัญ 3 ด้านคือ

1. การแนะแนวการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนได้เต็มศักยภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ และวางแผนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถปรับตัวด้านการเรียน และมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

2. การแนะแนวอาชีพ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและโลกของงานอย่างหลากหลาย มีเจตคติและนิสัยที่ดีในการทำงาน มีโอกาสได้รับประสบการณ์และฝึกงานตามความถนัด ความสนใจ

3. การแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีอารมณ์มั่นคง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจสภาพแวดล้อมและสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2. ภาระในการแนะแนว ประกอบด้วย 5 งานหลัก ดังต่อไปนี้

1. งานศึกษารวบรวมข้อมูล เป็นการศึกษา สำรวจ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบ การเขียนอัตชีวประวัติ สังคมมิติ การเยี่ยมบ้าน โดยมีการบันทึกข้อมูลในระเบียบพฤติกรรม ระเบียบสะสม สมุดรายงานประจำตัวผู้เรียน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ครูรู้จักผู้เรียนแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ต้องการอะไร และควรให้ความช่วยเหลือในลักษณะใด

2. งานสารสนเทศ เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จำเป็นในการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ วัฒนธรรม ศิลธรรม จริยธรรม สุขภาพ โดยนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เช่น การบรรยาย อภิปราย จัดป้ายนิเทศ การจัดหาเอกสารคู่มือให้อ่าน ทักษะศึกษา การใช้สื่อภาพยนตร์ วิทยทัศน์ เป็นต้น ข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัยมีความจำเป็นมากในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และป้องกันความล้มเหลว ได้อย่างมาก

3. งานให้คำปรึกษา มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยผู้เรียนทั้งด้านการศึกษา ด้านงานอาชีพ ด้านชีวิตและสังคมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง รู้ว่าปัญหาของตนอยู่ที่ไหน ควรจะแก้ไขตนเองอย่างไร การแก้ไวนั้นมีกี่ทาง และควรเลือกทางใด จึงจะเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด พร้อมทั้งเกิดความรับผิดชอบในการช่วยตนเองอย่างจริงจัง

4. งานป้องกันส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ เป็นการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ได้รับการฝึกฝน หรือได้รับการช่วยเหลือตามควรแก่กรณี เช่น กิจกรรมที่สนองความถนัด ความสนใจ และความสามารถ แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกคนรวมทั้งการจัดทุนการศึกษา อาหารกลางวัน หรือการหางานพิเศษ

5. งานติดตามและประเมินผล เป็นการติดตามผลการดำเนินงานแนะแนวต่างๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน การติดตามประเมินผลแบ่งเป็น 2 งาน คือ

- งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงตนในด้านต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวและงานอื่นๆ ของโรงเรียน

- งานติดตามและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาผลที่ได้จากการดำเนินโครงการแนะแนวว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ได้ผลหรือไม่ ควรปรับปรุงพัฒนาอย่างไร และควรขยายผลต่อไปหรือไม่ เป็นต้น

3. ลักษณะงานแนะแนว มี 3 ลักษณะใหญ่ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาให้แก่ผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง มีแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง รวมทั้งครูได้รู้จักผู้เรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าจะป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีทักษะการคิดตัดสินใจ ทักษะการปรับตัว การวางแผนชีวิตรวมทั้งการสร้างคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทนอดกลั้น การจัดกิจกรรมอาจจัดในห้องเรียน ซึ่งต้องจัดเวลาเฉพาะอย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่ต้องฝึกฝนพัฒนาคุณลักษณะหรือทักษะที่สำคัญและจำเป็น หรือจัดนอกห้องเรียน โดยให้มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีครูเป็นที่ปรึกษาและผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2. การจัดบริการ เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองและรู้จักตนเองในทุกด้าน ให้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศที่จำเป็น และทันสมัย ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพ ให้สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนช่วยเหลือ แก้ไข และฝึกประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาและชีวิตต่อไป

3. การบูรณาการแนะแนวในการเรียนการสอน เป็นการนำเทคนิควิธีการทางจิตวิทยาและการแนะแนวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม โดยเน้นให้ครูได้รู้จักและเข้าใจผู้เรียนทั้งในด้านการรับรู้ของผู้เรียนที่เกี่ยวกับตนเอง พัฒนาการตามวัย พฤติกรรมและสาเหตุของพฤติกรรม วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ครูมีแนวทางในการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนรักและเห็นคุณค่าในตนเอง เห็นคุณค่าในสาระวิชาต่างๆ เกิดแรงจูงใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

ประโยชน์ของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน

พนม ลิ้มอารี (2533) กล่าวว่า ในการจัดการบริการแนะแนวขึ้นในโรงเรียนนั้น ถ้าโรงเรียนสามารถให้บริการแก่นักเรียนได้อย่างได้ผลดีมีประสิทธิภาพ จะเกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีรู้จักเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาดและเหมาะสมสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่ตนประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวางแผนการชีวิตในอนาคตของตนเอง และสามารถนำตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ทั้งยังช่วยให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามทุกด้านอย่างมีบูรณาการ

2. ช่วยให้คณะครูได้รู้จักนักเรียนของแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง ทำให้ยอมรับนักเรียนในฐานะเป็นเอกบุคล เข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างในด้านต่างๆ ทำให้ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และช่วยแก้ปัญหาของโรงเรียนที่เกิดจากนักเรียนลดน้อยลงไปอีกด้วย

3. ช่วยให้มีบิดามารดาและผู้ปกครองของนักเรียนรู้จักและเข้าใจเด็กของตนดีขึ้น ยอมรับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับบุตรหลานของตนในฐานะที่เป็นบุคคลคนหนึ่งซึ่งแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ และให้ความร่วมมือแก่ทางโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาบุตรหลานของตน

4. ช่วยให้สังคมและประเทศชาติได้ประชากรที่มีคุณภาพ ไม่เป็นที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมและช่วยเพิ่มพูนเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเด็กได้เรียนและได้ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตน

กรมวิชาการ (2545) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นบทบาทของครูทุกคน ที่จะต้องรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดกิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไข โดยครูทุกคน ควรดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล
2. คัดกรองผู้เรียนเพื่อจำแนกผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มพิเศษ

3. ดูแลช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ในด้านต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาระบบข้อมูลและภูมิความรู้ที่ทันสมัย เป็นประโยชน์และจำเป็นในการดำเนินชีวิต
5. ประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อการร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน
6. ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อการดูแลช่วยเหลือ และการส่งต่อผู้เรียน
7. จัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทุกคน รวมทั้งผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ตลอดจนผู้มีปัญหาชีวิต และสังคมให้สามารถพัฒนาตนได้อย่างเต็มตามศักยภาพ
8. ร่วมจัดบริการต่าง ๆ เช่น จัดบริการด้านสุขภาพ จัดหาทุนและอาหารกลางวัน จัดหางาน จัดให้มีการฝึกงานและหารายได้ระหว่างเรียน จัดศูนย์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อการวางแผนชีวิต จัดบริการช่วยผู้เรียนที่มีปัญหา หรือความต้องการพิเศษ ติดตามผลผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและจบการศึกษาแล้ว เป็นต้น
9. นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และประชาสัมพันธ์

สำหรับการติดตามและประเมินผลการจัดการแนะแนวเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด มีปัญหา อุปสรรคที่ต้องแก้ไข หรือประสบความสำเร็จ ควรแก่การขยายผลให้กว้างขวางต่อไป

กรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวถึงการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการแนะแนวควรมีหลักการและแนวดำเนินการดังนี้

1. มีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ติดตามและประเมินผล โดยเปิดโอกาสให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วม
2. มีการสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จ ทั้งด้านผลผลิต (Output) กระบวนการ (Process) และปัจจัย (Input) อย่างเป็นระบบ มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
3. มีการจัดทำเครื่องมือในการติดตามและประเมินผล ให้สอดคล้องตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้
4. จัดทำแผนปฏิบัติการและพัฒนาผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิค วิธีการติดตามและประเมินผล
5. มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานแนะแนว และส่งเสริมการมีเครือข่ายให้เชื่อมโยงกันเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

6. ใช้วิธีการติดตามและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง และนำข้อมูลย้อนกลับมาใช้พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งเผยแพร่การดำเนินงานต่อสาธารณชน

การจัดบริการแนะแนวเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องจัดให้แก่ผู้เรียน การจัดบริการแนะแนวจะเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนรู้จักเลือกและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมทั้งในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนของตน การปรับตัวเข้ากับสังคม และการประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้นการจัดบริการแนะแนวจึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจกับบุคคลทุกฝ่ายในโรงเรียน ทั้งผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนที่อยู่บริเวณรอบๆ บริเวณโรงเรียน เพื่อช่วยส่งเสริมให้การจัดบริการแนะแนวประสบผลสำเร็จดังเป้าหมายที่วางไว้

2.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีความมั่นใจในระบบการศึกษา (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และ สุชาติ กิจพิทักษ์, 2545)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายความว่า การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

สุวิมล ว่องวาณิช (2543) กล่าวว่า การประเมินผลภายใน (internal evaluation) คือ กระบวนการประเมินผลการทำงานของหน่วยงานที่กระทำโดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของตนเอง (self-evaluation) และควรเป็นกิจกรรมหนึ่งในขั้นตอนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหายโดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษา

จะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติงานที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู – อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผลุกระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้อธิบายรายละเอียดในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการ

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน ควรมีการเตรียมการในเรื่องต่าง ๆ โดยการเตรียมการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ

1) การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยอาจดำเนินการดังนี้

1.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม โดยรูปแบบที่ควรใช้ได้แก่

(1) สถานศึกษาที่มีบุคคลแกนนำ ซึ่งมีความพร้อมในด้านความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ควรจัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วิทยากรของสถานศึกษาเอง เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของครูที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และศักยภาพของสถานศึกษาที่สามารถพึ่งตนเองได้ อันเป็นปรัชญาของการประเมินแนวใหม่ ที่ต้องการให้บุคลากรภายในเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตนเอง

(2) ในกรณีที่การมอบหมายให้บุคลากรที่เป็นแกนนำมีบทบาทในการชี้แจงทำความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงานด้วยตนเองไม่ประสบความสำเร็จ ก็จำเป็นต้องจัดหาวิทยากรมืออาชีพที่มีคุณภาพหรือฝีมือ มาช่วยโน้มน้าวความคิดของผู้เกี่ยวข้องให้พร้อมจะดำเนินการประกันคุณภาพด้วยใจ ดังกรณีตัวอย่างของสถานศึกษานำร่อง ซึ่งพบว่าการใช้ยุทธวิธีปลุกจิตสำนึกด้วยการเชิญวิทยากรมืออาชีพมาพูดให้บุคลากรทุกคนรับทราบพร้อมกันได้ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาที่แต่เดิมไม่ค่อยมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานเกิดการตื่นตัวและลุกขึ้นมาเริ่มงานทันที

(3) การชี้แจงทำความเข้าใจ ไม่ว่าจะดำเนินการโดยบุคลากรภายในหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก ควรให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน ไม่ควรชี้แจงเฉพาะแกนนำหรือคณะทำงานเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้ทราบความจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในอย่างทั่วถึงกัน และร่วมมือ ร่วมใจในการดำเนินการต่อไป

1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน
บุคลากรส่วนใหญ่ยังเข้าใจวิธีการประกันคุณภาพภายในค่อนข้างน้อยและไม่รู้ว่าจะดำเนินการอย่างไรในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งยังขาดทักษะในการประเมินตนเองจึงควรฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการประกันคุณภาพได้ โดยรูปแบบที่ควรใช้คือ

(1) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้ทุกคนได้เข้าร่วมประชุม หากสามารถหาบุคลากรที่มีความสามารถจะเป็นแกนนำได้ก็ควรมอบหมายให้แกนนำเป็นผู้รับผิดชอบจัดการในเรื่องนี้

(2) ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการนั้น ควรแบ่งเป็นช่วง ๆ ตามกิจกรรมที่จะดำเนินการในแต่ละช่วง ดังนี้

ช่วงแรก เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมของการประกันคุณภาพภายใน กระบวนการบริหารงานคุณภาพ แล้วเริ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและ แผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อจากนั้นก็ให้ร่วมกันปฏิบัติจริงในการวางแผนพัฒนาและ แผนปฏิบัติการ

ช่วงที่สอง เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบและวางแผน การประเมิน การสร้างเครื่องมือการประเมิน ต่อจากนั้นก็ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามกรอบและ แผนการประเมิน

ช่วงที่สาม เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอ ผลการประเมิน และการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report) โดยจัด ประชุมปฏิบัติการหลังจากที่บุคลากรมีการปฏิบัติงาน และมีการประเมินตนเองตามแผนไปแล้ว ระยะเวลาหนึ่ง

2) การแต่งตั้งคณะกรรมการ

ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษา แต่ในการดำเนินงานจำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสาน กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบที่ สำคัญที่สุด คือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับ มอบหมายในรูปของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

คณะกรรมการหรือคณะทำงานดังกล่าว อาจไม่จำเป็นต้องตั้งขึ้นมาใหม่ ถ้า สถานศึกษามีกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อยู่แล้ว ก็ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง จากทุกฝ่ายหรือทุกระดับที่ปฏิบัติงานตามปกติเข้าร่วม เพราะการประกันคุณภาพภายในมี เป้าหมายเพื่อปรับปรุงการทำงานปัจจุบันให้ดีขึ้น ผู้ดำเนินการจึงต้องเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับงานที่ตนเอง ทำ ไม่ใช่มอบหมายให้คนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการงานนั้นๆ มาดำเนินการ

ในกรณีที่สถานศึกษายังไม่มีกรรมการใดๆเลยควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมอบหมายให้บุคลากรเข้าร่วมเป็นกรรมการเพื่อช่วยกันจัดทำแผนดำเนินการพัฒนา และ ประเมินคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบตามภารกิจของตน การตั้งคณะกรรมการ ควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหาร ฝ่ายที่รับผิดชอบงานใด ควรอยู่ในคณะกรรมการที่ รับผิดชอบการพัฒนาและการประเมินคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น

2. ขั้นตอนการ

ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผลและการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1) การวางแผน (Plan)

การวางแผนเป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้ เพื่อทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

สำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องมีการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา ไปสู่เป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น 3 – 5 ปี

เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนต่าง ๆ คือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีแผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา แผนงบประมาณทั้งรายรับและรายจ่ายของสถานศึกษา

ขั้นตอนการวางแผน ในการวางแผนใดๆ ก็ตามจะมีขั้นตอนการวางแผนที่สำคัญ คือ การกำหนดเป้าหมาย การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย การกำหนดแนวทางการดำเนินการ การกำหนดระยะเวลาดำเนินการ การกำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการ และการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ ดังรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1.1 การกำหนดเป้าหมาย

การวางแผนควรเริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย ที่แสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งควรระบุให้ชัดเจนในธรรมนูญสถานศึกษาและใช้เป็นหลักหรือทิศทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา หลังจากนั้นก็จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ซึ่งควรครอบคลุมคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม การประเมินผล การกำกับ ตรวจสอบและการรายงาน

การกำหนดเป้าหมายอาจทำได้โดยวิธีการต่อไปนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผน ข้อมูลต่าง ๆ ที่ควรศึกษาวิเคราะห์ คือ เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาหลักที่เป็นความต้องการส่วนรวมของประเทศชาติ สภาพเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นและชุมชน ทั้งในด้านสภาพทั่วไป ปัญหาความต้องการและแนวโน้มการพัฒนา ซึ่งจะเป็นเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะสำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่งที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาตามความเป็นจริง ได้แก่ สถิติข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ศักยภาพ หรือความสามารถในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น และการสังเคราะห์เพื่อประสานความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งความต้องการส่วนรวม ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา จะช่วยให้สถานศึกษามีความเข้าใจ สามารถวางแผน และทำงานได้ง่ายขึ้น เพราะหากสามารถกำหนดเป้าหมายหลักที่เป็นความต้องการร่วมกันของฝ่ายต่าง ๆ ได้แล้ว ก็สามารถนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามเป้าหมายนั้นไปใช้ในการรายงานหรือตอบสนองความต้องการของหน่วยงานหรือฝ่ายต่าง ๆ ได้พร้อมกัน

1.2 การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย

การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายจะช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะสถานศึกษาจะได้ทราบว่าเป้าหมายต่าง ๆ ที่ต้องการนั้น เป้าหมายสำคัญมากน้อยกว่ากันเพียงใดเพื่อกำหนดกิจกรรม บุคลากร ทรัพยากร และช่วงเวลาที่ จะดำเนินการในการพัฒนาเป้าหมายนั้น ๆ ให้เหมาะสม สถานศึกษาบางแห่งที่ไม่ได้ตั้งเป้าหมายเพิ่มเติม นอกเหนือจากเป้าหมายหรือมาตรฐานหลักที่ต้องทำอยู่แล้ว อาจไม่เห็นความจำเป็นของการจัดอันดับความสำคัญ ก็อาจจะข้ามขั้นตอนนี้ไปก็ได้ แต่สำหรับสถานศึกษาที่มีความต้องการเฉพาะของชุมชนท้องถิ่น และของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นหลายเป้าหมาย หรือสถานศึกษาบางแห่งที่มีบุคลากรและทรัพยากรจำกัด โดยอาจมุ่งดำเนินการบางเป้าหมายหลักก่อน แต่เป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาเป้าหมายอื่นตามมาพร้อมกันไปด้วย เป็นต้น

การจัดความสำคัญอาจทำได้โดยตั้งประเด็นเพื่อพิจารณา เช่น พิจารณาจากความต้องการของส่วนรวมระดับประเทศ ความจำเป็นเร่งด่วน ความต้องการของท้องถิ่นและสถานศึกษา และศักยภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาเป้าหมายนั้นแล้วให้ค่าน้ำหนักหรือความสำคัญเป็นคะแนน ประเด็นเพื่อพิจารณาและการให้ค่าน้ำหนักหรือความสำคัญเป็นคะแนนนั้น อาจปรับเปลี่ยนเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถจัดอันดับความสำคัญได้ชัดเจน และตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุด

เมื่อคณะกรรมการหรือคณะทำงานร่วมกันพิจารณาให้คะแนนในแต่ละประเด็น แล้วรวมคะแนน คะแนนที่ได้จะช่วยในการจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายให้ชัดเจนขึ้น แต่อาจจะ

นำเหตุผลอื่นมาพิจารณาประกอบในการจัดอันดับด้วย เช่น เป้าหมายที่ได้คะแนนสูงเพราะเป็นความต้องการส่วนรวมของประเทศและเป็นเรื่องเร่งด่วน แต่เมื่อพิจารณาศักยภาพของสถานศึกษาตามเป้าหมายหรือมาตรฐานนั้น พบว่ามีมาตรฐานในเรื่องดังกล่าวดีอยู่แล้ว เพียงแค่รักษาไว้อย่าให้ตกต่ำกว่าเดิม ก็อาจปรับอันดับความสำคัญโดยนำเป้าหมายที่มีอันดับความสำคัญมากกว่าได้

1.3 การกำหนดแนวทางดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน

การกำหนดแนวทางดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน คือการนำเป้าหมายที่มีลักษณะความคิดเชิงนามธรรม มาทำให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ โดยคิดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือตัวบ่งชี้ให้มีความชัดเจนด้วย

การคิดโครงการหรือกิจกรรมนั้น ไม่จำเป็นต้องคิดโครงการให้ได้จำนวนมาก หรือไม่จำเป็นว่าทุกเป้าหมายจะต้องมีโครงการเฉพาะของเป้าหมายนั้น ในทางปฏิบัติจริง หากสามารถคิดโครงการที่ทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้สำเร็จ และเป้าหมายนั้นเอื้อต่อการพัฒนาเป้าหมายอื่น ๆ ไปได้ ก็อาจขยายโครงการนั้น โดยจัดกิจกรรมในโครงการเพิ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอื่น ๆ ต่อไปได้ด้วย เป็นการทำงานแบบบูรณาการซึ่งจะเป็นการคิดโครงการที่ดีมีประโยชน์เชื่อมโยงกัน อีกทั้งไม่เป็นการสร้างงานให้บุคลากรมากเกินไป โดยเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็ก และยังทำให้สามารถระดมคนและทรัพยากร เพื่อมุ่งดำเนินการในเรื่องสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ ดีกว่ากระจายคนและทรัพยากรไปทำโครงการเล็กๆ น้อยๆ มากมาย

1.4 การกำหนดระยะเวลา

ในการทำแผนควรมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ในแผนด้วย การกำหนดระยะเวลาจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้รับทราบว่าจะต้องดำเนินการให้เสร็จเมื่อไร ต้องเร่งดำเนินการก่อนหรืออาจจะรอได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร หรือผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแลจะได้ติดตามงานได้ว่า มีความก้าวหน้าตามแผนเพียงใด

1.5 การกำหนดงบประมาณ

การคิดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ตามแผนอย่างรอบคอบและให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสมระหว่างรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

1.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบ

การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน หรือในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้แผนดังกล่าวสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรกำหนดไว้ในแผนให้ชัดเจนว่า เรื่องใดเป็นความรับผิดชอบของใครบ้าง

2) การปฏิบัติตามแผน (Do)

เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ โดยในระหว่างการทำงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะ

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข

2.2 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 กำกับติดตาม(Monitoring) ทั้งระบบรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด/ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

2.4 ให้การนิเทศ

ในระหว่างการทำงาน ผู้บริหารต้องกำกับและติดตามว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผนที่กำหนดไว้ หรือมีปัญหาหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนหรือมีปัญหาจะได้ให้การนิเทศเพื่อปรับปรุงแก้ไข การกำกับและติดตามการปฏิบัติงานมีหลายวิธี ซึ่งจะขอยกมาเป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้นคือ ผู้บริหารอาจติดตามด้วยการติดตามเป็นรายบุคคล จัดประชุมกลุ่ม/หมวด/ฝ่าย หรือให้แต่ละบุคคล/กลุ่ม/หมวด/ฝ่ายรายงานความก้าวหน้าของการทำงานเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน โดยอาจรายงานปากเปล่า หรือจัดทำรายงานเสนอเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคคล/กลุ่ม/หมวด/ฝ่าย และในแต่ละเดือนอาจมีการพิจารณาว่าบุคคล/กลุ่ม/หมวด/ฝ่ายใดมีผลการดำเนินงานดีเยี่ยมเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผนที่กำหนด ซึ่งอาจมีการให้รางวัลเล็กๆ น้อยๆ เป็นการให้กำลังใจ

ผู้บริหารควรให้การนิเทศเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การประเมินตนเอง และทักษะในด้านต่าง ๆ โดยผู้บริหารอาจให้การนิเทศเอง หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญแต่ละด้านมาให้การนิเทศ หรือส่งบุคลากรไปฝึกอบรม

3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)

การประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะสะท้อนให้เห็นการดำเนินงานที่ผ่านมามีบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ผู้บริหารและครูที่เข้าใจระบบการประกันคุณภาพอย่างถูกต้อง จะตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผล ไม่กลัวการประเมินผล โดยเฉพาะการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการประเมินที่มุ่งเพื่อการพัฒนาไม่ใช่การตัดสินถูก-ผิด ไม่ใช่การประเมินเพื่อประเมิน และไม่ใช้เรื่องที่ทำยาก ไม่ต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินมากมาย แต่เป็นการประเมินในงานที่ทำอยู่เป็นประจำ เครื่องมือที่ใช้อาจเป็นสิ่งที่มียู่แล้วไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่ เช่น สถิติที่เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของฝ่ายบริหาร ผลงาน หรือการบ้าน ตลอดจนการทดสอบย่อยของผู้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เพียงแต่จัดเก็บให้เป็นระบบมากขึ้นเท่านั้น

ในระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการหรือไม่เพียงใด มีจุดอ่อน จุดแข็งประการใด มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุด และเมื่อสิ้นภาคการเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาที่จะต้องมีการประเมินสรุปรวม เพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินการในระยะต่อไป

การตรวจสอบประเมินผลมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการดังนี้

3.1 การวางกรอบการประเมิน

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางกรอบการประเมิน เพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินว่า จะประเมินอะไร ใครเป็นผู้ประเมิน และมีรูปแบบในการประเมินเป็นอย่างไร

กรอบการประเมินควรจะต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษาที่ระบุในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ เพื่อกำหนดว่าควรประเมินอะไร เรื่องใด มีอะไรเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินการตามเป้าหมาย ต่อจากนั้นจึงควรพิจารณาต่อไปว่า ตัวบ่งชี้เหล่านั้นจะใช้ข้อมูลอะไรแล้วสำรวจดูว่าสถานศึกษามีข้อมูลนั้นแล้วหรือยัง จะนำมาใช้ได้หรือไม่ ถ้ามีข้อมูลอยู่แล้ว เช่น ข้อมูลน้ำหนัก ส่วนสูงที่ใช้วัดสุขภาพทางกายของผู้เรียนก็ไม่ต้องเก็บข้อมูลใหม่ โดยพิจารณาว่าข้อมูลที่ต้องการนั้นจะใช้เครื่องมือชนิดใด จะเก็บข้อมูลจากใคร จะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมิน ช่วงเวลาและผู้รับในการประเมิน เพื่อสะดวกในการกำกับ ติดตามงานของคณะกรรมการและผู้บริหาร

3.2 การจัดหา/จัดทำเครื่องมือ

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลว่า จะใช้เครื่องมือชนิดใด หลังจากนั้นก็จัดหา/จัดทำเครื่องมือ

การประเมินผลภายในอาจใช้เครื่องมือได้หลากหลาย การกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ต้องให้เหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ที่จะวัด เช่น ถ้าวัดเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ก็อาจจะใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องมือหลัก และใช้เครื่องมืออื่นๆ ประกอบ เช่น การพิจารณาผลงานของผู้เรียน การตั้งคำถามในห้องเรียน การสังเกตพฤติกรรม การวัดความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติ คุณธรรม อาจจะใช้การสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมเป็นหลัก โดยจัดทำเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน หรือใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาในการวัด เป็นต้น

เครื่องมือที่กำหนดสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลนั้น ไม่จำเป็นต้องจัดทำใหม่ทั้งหมด ให้สำรวจว่ามีเครื่องมือดังกล่าวหรือยัง ถ้ามีอยู่แล้วและเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน เช่น มีข้อสอบมาตรฐานที่วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก็สามารนำไปใช้ได้เลยแต่ถ้ายังไม่ได้มาตรฐานก็ต้องพัฒนาและปรับปรุงให้มีคุณภาพ โดยการนำไปทดลองและปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลนั้น หากข้อมูลใดมีอยู่แล้วสถานศึกษาไม่ควรจัดเก็บใหม่ ให้นำข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาประมวลผล วิเคราะห์ แล้วนำไปใช้ได้เลย เช่น คะแนนสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ใช้ผลการสอบปลายภาคเรียนซึ่งช่วยลดภาระงานได้

สถานศึกษาควรวางแผนการจัดเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับการทำงานปกติของสถานศึกษาให้มากที่สุด เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง อาจจะให้ผู้ปกครองกรอกแบบสอบถามในวันที่เชิญมาประชุม หรือนำหนักและส่วนสูง ก็ให้ครูประจำชั้นหรือครูพลศึกษาจัดเก็บ เป็นต้น สิ่งที่ไม่ควรทำคือ ระดมเก็บข้อมูลทุกอย่างในช่วงเวลาเดียวกันจำนวนมาก จนเป็นภาระของผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษานั้น ผู้รับผิดชอบควรร่วมกันพิจารณากรอบการวิเคราะห์ว่าข้อมูลแต่ละประเด็นจะวิเคราะห์ในระดับใดเพื่อจะได้นำผลมาใช้

3.5 การแปลความหมาย

ก่อนที่คณะกรรมการจะแปลความหมายของผลการประเมิน จะต้องกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจ โดยคณะกรรมการจะต้องร่วมกันกำหนดให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ด้วยการพิจารณาข้อมูลผลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษา ประกอบกับเกณฑ์ของผู้อื่นว่าเป็นอย่างไร เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจ และเนื่องจากการประเมินตนเองเป็นการประเมินพัฒนา ดังนั้นเกณฑ์การประเมินควรจะดูพัฒนาการของ

สถานศึกษาด้วยในช่วงแรกอาจจะกำหนดเกณฑ์ที่คิดว่าสถานศึกษาสามารถทำได้ไปก่อน เพื่อมีกำลังใจในการทำงาน แล้วค่อย ๆ ปรับให้สูงขึ้น

3.6 การตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประกัน

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการประเมินตามแผนที่กำหนดไว้แล้วก็จะต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่า มีความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใด ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ ๆ โดยผู้บริหารควรมีการติดตาม ตรวจสอบในระหว่างการนิเทศ และประชุมร่วมกับคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องและเชื่อถือได้

4) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act)

เมื่อบุคลากรแต่ละคน แต่ละฝ่ายมีการประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ส่งผลให้กับคณะกรรมการที่รับผิดชอบ ซึ่งจะต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหาร เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป

การเผยแพร่ผลการประเมิน อาจใช้วิธีการประชุมครูภายในสถานศึกษา จัดบอร์ด หรือจัดทำรายงานผลการประเมินฉบับย่อแจกบุคลากร

ผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงของผู้บริหารและบุคลากร และใช้ในการวางแผนต่อไป รวมทั้งจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้

1.1 การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร

ในระหว่างการดำเนินงานและมีการตรวจสอบประเมินผลทั้งในระดับรายบุคคล หรือระดับชั้น/หมวดวิชา ผู้บริหารและบุคลากรสามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการทำงานของตนเองและปรับปรุงแผนการดำเนินงานได้เลย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 การวางแผนในระยะต่อไป

การนำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป ควรมีการวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหามาและแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วิธีการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงสามารถทำได้ง่าย ๆ โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลต่างที่เกิดขึ้นจะสะท้อนสิ่งที่จะต้องได้รับ

การพัฒนาปรับปรุง เมื่อทราบจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษาแล้ว จะต้องนำมาพร้อมกัน วิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อป้องกันและแก้ไขปรับปรุง หลังจากนั้นจึงระดมความคิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาช่วยกันหาวิธีแก้ปัญหา

ผลการประเมินอาจชี้จุดที่สถานศึกษาต้องทำการปรับปรุงหลายประการ ซึ่งสถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้พร้อมกัน ต้องกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหาอะไรจำเป็นต้องพัฒนา ก่อน เพื่อนำมาวางแผนแก้ไขปรับปรุงแผนปฏิบัติงาน และจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป

1.3 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

ถ้าสถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน ก็จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานและประกอบการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเมื่อหน่วยงานภายนอกเข้ามาประเมินสถานศึกษาก็พร้อมที่จะนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้ประเมินต้องการได้ง่ายขึ้นในทุกๆ ด้าน

การดำเนินงานประเมินผลของสถานศึกษาไม่ได้สิ้นสุดเพียงแค่ทำการประเมินตนเองเพียงครั้งเดียว แล้วหยุดเลย แต่ต้องทำตลอดเวลา ผลการประเมินที่จัดทำเสร็จแล้วถือเป็นข้อมูลที่แสดงถึงสภาพการดำเนินงานในขณะนั้น ซึ่งต้องมีการตรวจสอบใหม่ว่าการดำเนินงานในช่วงต่อไปสอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาอย่างไร การพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุด

3. ขั้นตอนการรายงาน

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนและมีการประเมินผลภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในช่วงปลายปีการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประเมินภายนอก เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก โดยดำเนินการดังนี้

3.1 รวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมิน

3.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา

3.3 เขียนรายงาน

การรายงานผลการประเมินและเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารควรมี 2 แบบขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้รับข้อมูล แบบแรกเป็นการรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วน เน้นในเชิงวิชาการ เพื่อใช้สำหรับรายงานหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก ส่วนแบบที่สองเป็นการรายงานสรุป

เพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน โดยนำเสนอในลักษณะการบรรยายใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และมีความยาวไม่มาก ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองรับรู้ข้อมูลของสถานศึกษาได้มากขึ้น

เนื้อหาสาระที่นำเสนอในรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีควรมีหัวข้อดังนี้

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา เช่น ประวัติและความเป็นมาของสถานศึกษา สถานที่ตั้ง สังกัด รูปแบบ/หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างการบริหารงาน ข้อมูลผู้บริหารและบุคลากร จำนวนนักเรียน งบประมาณ รวมทั้งข้อมูลสภาพชุมชน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง

2. วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐาน และแผนงานของสถานศึกษา

3. ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ โดยแต่ละตัวบ่งชี้ควรรายงานเกี่ยวกับเป้าหมาย การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และผลการดำเนินงาน และอาจนำเสนอข้อมูล/หลักฐานสนับสนุนผลการดำเนินงานนั้น ๆ ด้วยก็ได้ นอกจากนี้ในแต่ละมาตรฐานควรนำเสนอจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง และแนวทางแก้ไขด้วย

4. สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย โดยในแต่ละด้านควรบอกถึงจุดเด่น เงื่อนไขที่ทำให้สำเร็จ จุดที่ต้องปรับปรุงสาเหตุ และแนวทางแก้ไขปรับปรุงด้วย

5. ภาคผนวก อาจมีการรายงานเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล หากเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด

คณะผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีควรเป็นแกนนำหรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอสมควร ซึ่งจะทำได้สามารถสรุปผลการประเมินได้ถูกต้อง การจัดทำรายงานควรดำเนินการในส่วนที่สามารถทำได้ไปเรื่อย ๆ ก่อนสิ้นปีการศึกษา ไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงสิ้นปีการศึกษา เพราะจะทำให้จัดทำรายงานไม่ทันกำหนดเวลาที่จะต้องส่งหน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

- ผู้บริหาร มีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารควรจะเป็นแกนนำในการจัดทำแผน รวมทั้งกำกับติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผน การนำผลการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงสถานศึกษา และการรายงานผลให้สาธารณชนทราบ

- ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีบทบาทร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทุกชั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินตนเองในการจัดการเรียนการสอน และการทำงานที่มีการวางแผน และเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา และ จุดมุ่งหมาย หลักการ หรือมาตรฐานการศึกษา ที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

- กรรมการสถานศึกษา เข้ามามีบทบาทในการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนา และการประกันคุณภาพของผู้บริหารและครู ตามหน้าที่ที่กำหนดในมาตรา 40 ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

- ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ข้อคิดเห็น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งคอยติดตามผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงผู้เรียนที่บ้าน

- ชุมชน มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมคิด / ร่วมทำ ร่วมให้และใช้ข้อมูล เพื่อการกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนา ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงสถานศึกษา

- เขตพื้นที่ และหน่วยงานที่กำกับดูแล มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และการสนับสนุนทรัพยากร รวมทั้งกำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษา

- สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ เช่น รายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นภารกิจหนึ่งของสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องประสานร่วมมือกันพัฒนา ในกระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในจะดำเนินการเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน เริ่มตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบ และการพัฒนาปรับปรุง ในการดำเนินการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งบุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนอกสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

โรงเรียนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นสถานที่ให้การศึกษแก่คนในชุมชน หน้าที่หลักของโรงเรียนคือการศึกษา อบรมสั่งสอนให้กับเด็กในรูปแบบของการศึกษาในระบบ ขณะเดียวกัน โรงเรียนก็ต้องทำหน้าที่ในการให้บริการแก่

ชุมชนด้วย (นุชนาฏเรขา สุขดา, 2544) งานให้บริการแก่ชุมชน ประกอบด้วยงานต่าง ๆ หลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และการบริการด้านวิชาการก็เป็นอีกงานหนึ่งของสถานศึกษาที่จะต้องให้บริการแก่ชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ไว้ดังนี้

1. การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
2. จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น
3. การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
4. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุติธรรม ชุมชน ท้องถิ่น

จากแนวทางการปฏิบัติที่กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กำหนดไว้ สามารถแยกประเด็นในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
2. การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา

1. การส่งเสริมงานวิชาการแก่ชุมชน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544) ได้กล่าวว่า การให้บริการชุมชนด้านวิชาการเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารการศึกษาหรือโรงเรียนอยู่แล้ว การเผยแพร่ความรู้ ความคิด และทักษะบางอย่างแก่ชุมชน ควรเป็นสิ่งที่โรงเรียนพึงเอาใจใส่เป็นพิเศษ เช่น เผยแพร่ความรู้เรื่องแผนการศึกษาของชาติ หลักสูตร การอบรมเด็กและเยาวชน และการศึกษา นอกโรงเรียน เป็นต้น

กรมสามัญศึกษา (2539) ได้กำหนดขอบข่ายงานด้านการให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชนไว้ดังนี้

1. มีโครงการบริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยให้ความรู้วิชาต่าง ๆ ที่ชุมชนต้องการ มีการจัดกิจกรรม จัดนิทรรศการ การเชิญชวนชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม
2. มีการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการสาขาต่าง ๆ แก่ชุมชน โดยจัดทำเป็นวารสาร โรงเรียนส่งเผยแพร่สู่ชุมชน

3. มีการบริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง และสำรวจความสนใจของชุมชน เพื่อปรับปรุงการบริการให้ดีเป็นที่สนใจของชุมชนอยู่เสมอ

2. การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา

สำหรับ สรรค์ วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชนต่อการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

1. กำหนดความต้องการในการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน
2. เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโดยเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา
3. ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ความร่วมมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้กับสถานศึกษา เช่น เป็นวิทยากร เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ ตลอดจนสนับสนุนทางการเงิน กำลังคน และวัสดุอุปกรณ์
4. ตรวจสอบผลดำเนินการในการจัดการศึกษา โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

ทูลธรรม วรรณคำ (2543) อ้างถึงใน ลักษณะ พรหมินทร์ (2546) ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการของชุมชน ไว้ดังนี้

1. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายหรือกิจกรรมสำคัญของสถานศึกษา
2. ชุมชนควรมีส่วนร่วมสนับสนุนให้สถานศึกษามีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน
3. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารงานวิชาการของสถานศึกษา
4. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนและการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากจะทำให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในยุคปัจจุบันแล้วการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายังทำให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษาและเป็นสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชนอีกด้วย

2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน สถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีการประสานร่วมมือกับสถาบันอื่นในการพัฒนาวิชาการ ไม่ว่าจะจัดในรูปแบบ กลุ่มโรงเรียน หรือในรูปแบบของสหวิทยาเขต ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือในด้านวิชาการแก่สมาชิกด้วยกัน

อรรรถณพ พงษ์วาท (2545) ได้กล่าวถึงการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๆ โดยเสนอรูปแบบใหม่ ๆ ของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต ที่น่าจะสอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐด้วยกันเอง

รูปแบบที่ 2 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือหลาย ๆ แห่งกับภาคส่วนอื่น ๆ ที่ระบุไว้ในวรรคแรกของมาตรา 38 อันได้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย

รูปแบบที่ 3 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

รูปแบบที่ 4 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน

รูปแบบที่ 5 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับเอกชนและภาคอื่น ๆ ที่ระบุไว้ในรูปแบบที่ 2 และ 3

รูปแบบที่ 6 คือ เครือข่ายที่อาจเกิดจากการริเริ่มระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและของเอกชน หรือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเหล่านั้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ยังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการประสานความร่วมมือในการประสานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ไว้ดังนี้

1. ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น นอกจากจะเป็นการให้ความช่วยเหลือกันในด้านวิชาการโดยตรงแล้วยังก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์อันดีต่อกัน เกิดความเข้าใจระหว่างสถาบันใกล้เคียง ทำให้มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านวิชาการและด้านอื่นๆ เกี่ยวกับการศึกษาอีกด้วย

2.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ไพรัช อรรถกามาพันธ์, 2545) ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา หรือสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เพราะโรงเรียนในฐานะที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาโดยตรง มีบุคลากรทางการศึกษา ย่อมที่จะสามารถให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) จึงได้กำหนดแนวทาง การปฏิบัติในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาไว้ในงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. สำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
2. ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
3. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียน เพราะการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนางานวิชาการให้ขยายวงกว้างออกไป

3. โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)

จากการปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีเป้าหมายคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานด้านผู้เรียน นั่นคือต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยนักเรียนต้องปรับเปลี่ยนวิธีเรียนรู้ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูให้สอดคล้องตามแนวทางที่กำหนดใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่การจะพัฒนาครูทุกระดับทั่วประเทศให้ มีความสามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นการยาก แต่มีความสำคัญยิ่งที่ต้องดำเนินการเพราะต้องเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน และผู้ปกครองทั่วประเทศ ซึ่งสามารถทำได้และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของทุกคน และสำคัญต่ออนาคตของชาติ การแสวงหายุทธวิธีในการพัฒนาครู ผู้เรียนและบุคคลต่าง ๆ ให้ เกิดการเรียนรู้ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนด นโยบายการศึกษาและสำนักงานปฏิรูปการเรียนรู้ (สปร.) ซึ่งมีบทบาทกำหนดนโยบายเพื่อการ ปฏิรูปการเรียนรู้ จึงประสานกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในการร่วมกัน สนับสนุนคณะนักวิจัยหลักจากคณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการดำเนินงานวิจัย เพื่อแสวงหายุทธศาสตร์ แนวทาง และรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้ชื่อชุด “โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน” (ทศนา แจมมณี และคณะ, 2544) โดยยึดแนวพื้นฐานที่สำคัญ 5 ประการ มาใช้เพื่อวางยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ 1) แนวคิดการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด 2) แนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ (learning reform) 3) แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (whole school reform) 4) การวิจัยและพัฒนา และการวิจัย ปฏิบัติการ (R&D และ action research) และ 5) การมีจุดเน้นในการพัฒนา

ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนดังกล่าวประกอบด้วย โครงการวิจัยแม่บทและโครงการวิจัยย่อย ดังนี้

1. โครงการวิจัยแม่บท

เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการตอบปัญหาในระดับประเทศ ซึ่งมุ่งเน้นการตอบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ใน 2 ประเด็น คือ ประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบ และวิธีการที่ใช้ในการ ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบ/วิธีการขยายผลการปฏิรูปทั้งโรงเรียน ของโรงเรียนต่าง ๆ โดยการสนับสนุนโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา เพื่อช่วยให้โรงเรียน สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยให้โรงเรียนประมาณ 1-6 โรง ร่วมมือกัน ดำเนินงานเป็นโครงการวิจัยย่อยอยู่ในชุดโครงการวิจัยซึ่งมีโครงการวิจัยแม่บทเป็นร่วมใหญ่

และมีคณะนักวิจัยร่วมทำหน้าที่ประสานงานระหว่างโครงการวิจัยแม่บท และโครงการวิจัยย่อย โดยนักวิจัยย่อย 1 คน จะดูแลโครงการย่อยประมาณ 3-5 โครงการ

จุดมุ่งหมายของโครงการวิจัยแม่บท

1) เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในมิติที่เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหาร ชุมชน และนักวิชาการ และมิติเกี่ยวกับงาน ได้แก่ งานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการสนับสนุนจากนักวิชาการ

2) เพื่อศึกษารูปแบบการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ

ผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการ

ประกอบด้วยคณะนักวิจัย 2 กลุ่ม โดยมีภาระหน้าที่ ดังนี้

1) คณะนักวิจัยหลัก ประกอบด้วยคณาจารย์นักวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน ทำหน้าที่วางแผนดำเนินงานชุดโครงการ แสวงหาและกระตุ้นให้โรงเรียน/ สถานศึกษา และนักวิจัยที่มีศักยภาพ พัฒนาโครงการวิจัยย่อยที่มีคุณภาพ และดูแลติดตามการดำเนินงานของโครงการวิจัยย่อย โดยประสานงานกับนักวิจัยร่วมนักวิจัยภายนอก และนักวิจัยของโรงเรียน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวม พัฒนาและผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ข้อค้นพบและองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยและพัฒนา

2) คณะนักวิจัยร่วม ประกอบด้วยนักวิจัยในท้องถิ่นที่มีการดำเนินงานโครงการวิจัยย่อย จำนวน 20 คน ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างนักวิจัยหลักและนักวิจัยโครงการย่อย ติดตามการดำเนินงาน และร่วมเรียนรู้กับโครงการวิจัยย่อย ดูแลให้ความช่วยเหลือ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อยที่ตนรับผิดชอบ

2. โครงการวิจัยย่อย (50 โครงการ)

เป็นโครงการที่ดำเนินงานโดยโรงเรียน / สถานศึกษาต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกระจายอยู่ทั่วประเทศ และมีความหลากหลายในด้านสังกัด ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้ง ซึ่งดำเนินการโดยมีนักวิจัยภายนอกซึ่งอาจเป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่าง ๆ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้สนใจอื่นที่ไม่ใช่บุคลากรของโรงเรียน แต่มีความสนใจที่จะร่วมเรียนรู้กับโรงเรียนเข้าร่วมวิจัย และให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียน

จุดมุ่งหมายของโครงการวิจัยย่อย

เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในมิติที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการดำเนินงานด้านการเรียนรู้ของบุคคลได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหาร ชุมชน และนักวิชาการ และหรือ ในมิติที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการสนับสนุนส่งเสริมจากนักวิชาการ

ผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการ

คณะนักวิจัยโครงการย่อยประกอบด้วยบุคคลที่ทำหน้าที่วิจัยและพัฒนา ดังนี้

1. คณะนักวิจัยของโรงเรียน / สถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารและครูทั้งหมดของโรงเรียน จำนวน 137 โรงเรียน ทำหน้าที่วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับประเด็นการเรียนรู้ที่เป็น จุดเน้นของโรงเรียน
2. คณะนักวิจัยภายนอก มีจำนวน 136 คน ทำหน้าที่วิจัยและพัฒนาร่วมกับโรงเรียน/สถานศึกษา นักวิจัยภายนอกเป็นบุคคลที่สนใจเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียน และศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา สมรรถภาพครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ระยะเวลาดำเนินการ

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน มีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี นับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2547 โดยแบ่งเป็น

1) ขั้นการพัฒนาและพิจารณาอนุมัติโครงร่างการวิจัย	6 เดือน (พ.ย. 44 – เม.ย. 45)
2) ขั้นการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา	1 ปี (พ.ค. 45 – เม.ย. 46)
3) ขั้นการขยายผล	1 ปี (พ.ค. 46 – เม.ย. 47)
4) ขั้นการสรุปผล	6 เดือน (พ.ค. 47 – ต.ค. 47)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศศิพร พจนายน (2536) ศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีการประชุมชี้แจงและประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรและ

การจัดทำแผนการสอน โดยการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน โดยมีการติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงานตามสายการบังคับบัญชา ในด้านการจัดบุคลากรให้ตรงตามหน้าที่ จัดตามวุฒิการศึกษา ความสามารถ ประสบการณ์ ความถนัด ความสนใจ และความสมัครใจของครู วิธีการในการพัฒนาบุคลากรมีการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน อนุญาตให้ลาศึกษาต่อ มีการนิเทศฝึกปฏิบัติการในโรงเรียน การให้บริการเพื่อการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นความสะดวกรวดเร็วในการจัดให้บริการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ให้เพียงพอและดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี ส่วนการจัดการเรียนการสอน ครูมีการทำแผนการสอนและเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในด้านการวัดและประเมินผล ใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับสิ่งที่จะวัด เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการสอนซ่อมเสริม แนะนำและการปรับปรุงการเรียนการสอน ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ งานและโครงการไม่เป็นไปตามแผน บุคลากรไม่เพียงพอและไม่ตรงตามความต้องการของโรงเรียน อาคารสถานที่คับแคบ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

ปนัดดา พรพิมเนส (2540) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2539

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร มีการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานวิชาการ จัดทำแผนปฏิบัติงานวิชาการ และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานวิชาการ รวมทั้งติดตามผลการปฏิบัติงานวิชาการ โดยให้ผู้นับปฏิบัติรายงานตามสายบังคับบัญชา 2. การจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่ จัดโดยสอบถามความถนัด ความสนใจ และความสมัครใจของครู รวมทั้งจัดตามวุฒิการศึกษา ความสามารถ และประสบการณ์ของครู 3. การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากร และติดตามผลการพัฒนาบุคลากรโดยให้ครูส่งรายงานการอบรมสัมมนาทุกครั้ง 4. การจัดสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนจัดห้องสื่อเพื่อให้บริการสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ 5. การจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนมีการจัดห้องพิเศษเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น ห้องพยาบาลและห้องสมุด เป็นต้น 6. การจัดการเรียนการสอน มีการเตรียมการสอน จัดสอนซ่อมเสริม และติดตามผลการจัดการเรียนการสอน โดยการนิเทศการสอน และติดตามจากผลการเรียนของนักเรียน 7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและติดตามประเมินผล โดยให้ครูผู้ปฏิบัติประเมินและรายงาน 8. การดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนสนับสนุนโดยการประชุมชี้แจงเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

และมีการจัดทำข้อสอบมาตรฐานเพื่อจัดทำเป็นคลังข้อสอบ มีการนำผลการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนไปใช้เพื่อปรับปรุง การเรียนการสอน ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน และใช้ในการวิเคราะห์ข้อสอบ มีการติดตามผลการวัดและประเมินผลโดยการจัดทำ สถิติข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลนักเรียน 9. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด การเรียนการสอน มีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่พบปัญหาเป็นส่วนน้อย

เรณู ครุฑไทย (2542) ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มนวมินทรราชินูทิศ สังกัดกรมสามัญศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านการวางแผนวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำระเบียบและ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ กำหนดแนวปฏิบัติตามลักษณะของหมวด/งาน/ฝ่าย และผู้บริหาร แจกแจงแนวปฏิบัติในที่ประชุมครู-อาจารย์ ในการจัดทำแผนงานวิชาการ หมวด/งาน/ฝ่ายจะมีการ ประชุมเพื่อเขียนแผนร่วมกันแล้วนำเสนอฝ่ายบริหารเพื่อพิจารณา โดยมีหัวหน้าแผนงาน ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลจากการปฏิบัติงาน 2. ด้านการจัดงานวิชาการ โรงเรียน จัดบุคลากรตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ จัดกลุ่มการเรียนโดยกำหนดวิชาบังคับ และวิชาเลือกตามโครงสร้างของหลักสูตรและให้นักเรียนเลือก จัดตารางสอนโดยกำหนดวิชาเรียน และเวลาเรียนครบตามหลักสูตรและสำรวจความพร้อมของครู-อาจารย์ จัดครูเข้าสอนตาม วุฒิการศึกษา และมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นสื่อวัสดุที่ครูผลิตขึ้นใช้เอง 3. ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำ แผนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ให้ครูจัดทำและใช้สื่อ แลโรงเรียนมี การติดตามการใช้สื่อ โดยการสังเกตการสอนของครู 4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการ โรงเรียนจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาครูภายในโรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียน จัดสอนซ่อมเสริม ให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือผลการเรียนไม่ผ่านตามเกณฑ์ โดยจัดคาบสอนไว้ในตารางปกติ 1 คาบ/สัปดาห์ แล้วจัดครูเข้าสอนซ่อมเสริมในรายวิชาต่าง ๆ จัดกิจกรรมนักเรียนทั้งในและ นอกหลักสูตรตามความพร้อมของโรงเรียนและนโยบายของโรงเรียนหรือหน่วยเหนือ มีนโยบาย สนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานตามหน่วยงานที่จัดรวมทั้งสร้างบรรยากาศ ทางวิชาการ โดยจัดให้มีห้องวิชาการของแต่ละหมวดวิชา 5. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน โรงเรียนกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานและแนวปฏิบัติด้านการวัดผลและ ประเมินผล แล้วแจกครูทุกคน ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาสร้างเครื่องมือการวัดผลให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์การเรียนรู้รายวิชา โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่ทะเบียน/วัดผลทำหน้าที่จัดทำหลักฐานเกี่ยว กับประวัตินักเรียน การขึ้นทะเบียนนักเรียน รับรองและบันทึกผลการเรียนของนักเรียน

6. ด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดประชุม สัมมนา สรุปผลงานประจำปี และประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยเป็นระยะๆ

ด้านปัญหาการดำเนินงานวิชาการ พบว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ หมวดวิชาไม่สามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความต้องการของนักเรียน ครู-อาจารย์ผลิตสื่อการเรียนการสอนน้อยเกินไป นักเรียนไม่สนใจเรียนซ่อมเสริม และไม่ติดตามแก้ผลการเรียน ครูบางคนขาดการพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผล ครูมีจำนวนน้อยและมีงานพิเศษมาก จึงมีผลงานวิชาการไม่ดีเท่าที่ควร

ศุริย์พร ระดมกิจ (2542) ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนคาทอลิก สังกัด อัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร มีการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานวิชาการ ประชุมปฏิบัติการ จัดทำแผนปฏิบัติงานวิชาการและปฏิทินปฏิบัติงานวิชาการ มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน โดยศึกษาจากรายงานการประชุมของหัวหน้าหมวดวิชาและศึกษาจากปฏิทินปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการ 2. ด้านการจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่ จัดตามวุฒิการศึกษา ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ มีการติดตามงานจากการสังเกตการปฏิบัติงานของครู 3. การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีการส่งครูเข้ารับการอบรม ศึกษาจากหน่วยงานอื่น ติดตามงานโดยศึกษาจากรายงานการอบรมสัมมนาของครู 4. ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน มีงบประมาณเพื่อจัดซื้อจัดทำสื่อการเรียนการสอน มีการติดตามผลโดยสังเกตการสอนของครูและตรวจสอบบันทึกการใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ 5. ด้านการจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มีสถานที่ให้บริการเป็นสัดส่วน บำรุงรักษาสื่อให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้อยู่เสมอ และมีอาคารที่เพียงพอสะอาด ร่มรื่น เป็นระเบียบสวยงาม 6. การจัดการเรียนการสอน มีการศึกษาคู่มือครูและเอกสารประกอบหลักสูตร ทำแผนการสอนและเตรียมสื่อการสอน ติดตามผลโดยการนิเทศการสอนในชั้นเรียน และศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 7. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดตามความพร้อมของโรงเรียนในด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ ติดตามโดยครูที่ปรึกษา กิจกรรมรายงานผลเป็นระยะ 8. การวัดผลและประเมินผล ดำเนินตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนและนำผลจากการวัดมาปรับปรุงการสอนของครู 9. การจัดการนิเทศภายใน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการ โดยจัดให้ครูเป็นผู้นิเทศซึ่งกันและกัน ติดตามผลจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและสังเกตการปฏิบัติงานของครู

ด้านปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่งานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ข้อจำกัดในด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการ

บุษราคัม จรรย์นาถย์ (2544) ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารวิชาการ กำหนดแนวปฏิบัติตามลักษณะของหมวด/งาน/ฝ่าย ในการจัดทำแผนงานวิชาการ โรงเรียนกำหนด กรอบนโยบายและมอบให้หมวด/ฝ่าย/งาน ประชุมเพื่อเขียนแผนร่วมกัน แล้วนำเสนอฝ่ายบริหาร เพื่อพิจารณา โดยมีหัวหน้าแผนงานทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลจากการสรุปผลงาน ในรอบเดือน 2. ด้านการจัดงานวิชาการ โรงเรียนจัดบุคลากรตามความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ จัดกลุ่มการเรียนรู้โดยกำหนดวิชาบังคับและวิชาเลือกตามโครงสร้างของหลักสูตร มีการศึกษาสภาพของท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน กำหนดวิชาเรียนและเวลาเรียนให้ครบ ตามหลักสูตร จัดครูเข้าสอนตามตารางสอน โดยพิจารณาวุฒิการศึกษา ความรู้ความสามารถและ ความถนัดของผู้สอน มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานวิชาการ 3. ด้าน การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและ เนื้อหาวิชา กำหนดเนื้อหา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และกำหนด กิจกรรม สื่อการสอน การประเมินผลที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีการติดตามประเมินผล การปฏิบัติตามแผนการสอน โดยสังเกตการสอนของครู 4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริม ด้านวิชาการ โรงเรียนจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา ก่อนเปิดภาคเรียน จัดสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียน โดยจัดให้มีห้องเรียนเฉพาะเพื่อการสอนซ่อมเสริมนอกเวลา จัดกิจกรรมนักเรียนทั้งใน และนอกหลักสูตร มีนโยบายสนับสนุนให้ครูเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ส่งเสริม การทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนครูทำผลงานทางวิชาการและเข้าร่วมใน โครงการครูต้นแบบ/ ครูเครือข่าย รวมทั้งสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน 5. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน โรงเรียนส่งเสริมให้ครูสร้าง เครื่องมือประเมินผลตามสภาพจริง ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาสร้างเครื่องมือการวัดผลให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์การเรียนรู้และตามสภาพจริงครบทุกรายวิชา โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่ทะเบียน/วัดผล ทำหน้าที่จัดทำหลักฐานเกี่ยวกับประวัตินักเรียน และมีการจัดข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน 6. ด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการ โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการประเมินผล โดยการ จัดประชุม สัมมนา สรุปผลงานประจำปี ศึกษาจากผลงานที่ปรากฏและมีการประเมินผลในระดับ หน่วยงานย่อยเป็นระยะ ๆ

ด้านปัญหาการดำเนินงานวิชาการ พบว่า เวลาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่ เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมีไม่เพียงพอ ครูผู้สอนขาดความตระหนักในการพัฒนาตนเอง นักเรียนไม่

ติดตามแก้ไขผลการเรียน ครูผู้สอนบางคนขาดความรู้ และทักษะในการประเมินผลตามสภาพจริง ครูมีจำนวนน้อยและมีภาระงานมากจึงทำให้มีผลงานวิชาการไม่ดีเท่าที่ควร

จากสาระสำคัญของทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิชาการ จะเห็นว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา เพราะเป็นงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่เฉพาะแต่บุคลากรในสถานศึกษาเท่านั้นแต่ยังรวมถึงบุคลากรจากภายนอก นอกจากงานวิชาการจะมีความสำคัญมากแล้ว จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การดำเนินงานวิชาการยังมีประสบปัญหาหลายเรื่อง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานวิชาการ โดยผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	จำนวน 5 คน
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ ของโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน	จำนวน 40 คน
รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น	จำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และแบบศึกษาเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ฉบับที่ 3 เป็นแบบศึกษาเอกสาร เป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิชาการ ได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิทินการปฏิบัติงาน สมุดบันทึกการประชุม แผนการสอน สมุดบันทึกการส่งงาน บันทึกการปฏิบัติงานของครู สมุดคำสั่ง และรายงานผลการดำเนินงานในโครงการ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. จัดทำตารางโครงสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา
3. นำตารางโครงสร้างเครื่องมือและขอบเขตการวิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไข
4. สร้างเครื่องมือตามขอบเขตและเนื้อหาที่กำหนด นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาเพื่อแก้ไขปรับปรุง
5. นำเครื่องมือเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษาที่ใช้
6. นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาแล้วมาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ แล้วขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือ
7. นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัย
2. ผู้วิจัยติดต่อกับโรงเรียนที่เป็นประชากรในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งในการนี้ผู้วิจัยได้ทำการนัดหมาย ในเรื่องวันและเวลาในการสัมภาษณ์ และศึกษาเอกสารของโรงเรียน
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และศึกษาเอกสาร ด้วยตนเองทุกโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยมีหน่วยการวิเคราะห์เป็นโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการในแต่ละโรงก่อน แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ภาพรวมทั้ง 5 โรงเรียนโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ นำเสนอในรูปแบบความเรียง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนของโรงเรียนที่เป็นประชากรในการวิจัยทั้ง 5 โรงเรียนที่ศึกษานั้น แยกวิเคราะห์เป็นรายโรงตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง
3. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนของโรงเรียนที่เป็นประชากรในการวิจัยทั้ง 5 โรงเรียน ในภาพรวมตามกรอบแนวคิดการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เสนอรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 เสนอรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จำแนกเป็นรายโรง ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 3 เสนอรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ทั้ง 5 โรงในภาพรวม ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน การเข้าร่วมประชุม อบรมสัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระ การเข้าร่วมประชุม อบรมสัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด เป็นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นผู้หญิง 4 คน ผู้ชาย 1 คน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีอายุระหว่าง 42 - 55 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ พบว่า จบปริญญาตรี 2 คน และ จบปริญญาโท 3 คน ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ พบว่ามีประสบการณ์ระหว่าง 1 - 16 ปี

การเข้าร่วมประชุม อบรม ฝึกปฏิบัติการ สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการพบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการทุกคนเคยเข้าร่วมประชุม อบรม ฝึกปฏิบัติการ สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมประชุม อบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อบรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการสอนแบบบูรณาการ อบรมวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน อบรมการประเมินผลตามสภาพจริง และการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัย สำหรับหน่วยงานที่จัดส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

สถานภาพ	จำนวน (N=40)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	7	17.50
- หญิง	33	82.50
2. อายุ		
- น้อยกว่า 31 ปี	3	7.50
- 31-40 ปี	8	20.00
- 41-50 ปี	22	55.00
- มากกว่า 50 ปี	7	17.50
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
- ปริญญาตรี	35	87.50
- ปริญญาโท	5	12.50
4. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง		
- 1 ปี	4	10.00
- 2 ปี	23	57.50
- 3 ปี	7	17.50
- 4 ปี	5	12.50
- 5 ปี	1	2.50

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (N=40)	ร้อยละ
5. การเข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ		
- ไม่เคย	0	00.00
- เคย	40	100.00
เรื่องที่เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา (N=40)		
- อบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน	40	100.00
- อบรมเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามธรรมชาติวิชา	8	20.00
- อบรมการใช้คอมพิวเตอร์ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป	8	20.00
- อบรมการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่	8	20.00
- อบรมการจัดหลักสูตรบูรณาการ	24	60.00
- อบรมการประกันคุณภาพการศึกษา	24	60.00
- อบรมการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้	16	40.00
- อบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	33	82.50
- อบรมการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัย	8	20.00
- อบรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด	8	20.00
หน่วยงานที่จัด (N=40)		
- สถานศึกษาที่สังกัด	40	100.00
- สถาบันอุดมศึกษา	22	55.00
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	11	27.50
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ	14	35.00
- มูลนิธิไทยรัฐ	8	20.00
- ฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร	8	20.00

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 82.50 และเป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 17.50 เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 คิดเป็นร้อยละ 20.00 มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.50 และมีอายุน้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.50

วุฒิการศึกษาสูงสุดของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.50 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 12.50 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมาคือระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.50 และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.50

การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการงานวิชาการพบว่า ทั้งหมดเคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา คิดเป็นร้อยละ 100.00 และไม่เคยเข้าร่วมคิดเป็นร้อยละ 0.00 เรื่องที่เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ พบว่า ทั้งหมดเคยเข้าร่วมอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาเป็นการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 82.50 อบรมการจัดหลักสูตรบูรณาการและอบรมการประกันคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60.00 เท่ากัน อบรมการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 40.00 นอกนั้น เข้าร่วมอบรม อบรมเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามธรรมชาติวิชา อบรมการใช้คอมพิวเตอร์ในการวัดผลและประเมินผล การเรียนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป อบรมการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ อบรมการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัย และ อบรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด คิดเป็นร้อยละ 20.00 เท่ากัน หน่วยงานที่จัดการประชุมอบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการพบว่า จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัดคิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาจัดโดยสถาบันอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.00 จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.50 จัดโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการคิดเป็นร้อยละ 35.00 จัดโดยมูลนิธิไทยรัฐและฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 20.00 เท่ากัน

ตอนที่ 2 การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จำแนกเป็นรายโรงเรียน

ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ของแต่ละโรงเรียนที่เป็นประชากรในการวิจัย ผู้วิจัยได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลของแต่ละโรงเรียนเป็นความเรียงโดยตั้งเป็นนามแฝงตามลำดับดังนี้

1. โรงเรียนสายหยุด
2. โรงเรียนพุทธรักษา
3. โรงเรียนกาสะลอง
4. โรงเรียนทองกวาว
5. โรงเรียนดาวเรือง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนสายหยุด

สถานภาพผู้ให้ข้อมูลและสภาพทั่วไป

โรงเรียนสายหยุด เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจุบันโรงเรียนมีผู้บริหารและครูผู้สอนรวม 62 คน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,200 คน และมีจำนวนห้องเรียน 30 ห้อง

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการของโรงเรียนสายหยุด เป็นเพศหญิง อายุ 44 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการประถมศึกษา ขณะนี้กำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกการประถมศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเป็นเวลา 1 ปี เคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เข้าร่วมอบรมการวิจัยในชั้นเรียน อบรมเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนตามธรรมชาติวิชา และเข้าร่วมอบรมการจัดการนิเทศภายใน หน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด สถาบันอุดมศึกษา และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนสายหยุด ทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 34-48 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 7 คน และระดับปริญญาโท 1 คน สาขาที่สำเร็จการศึกษาประกอบด้วย สาขาสังคมศึกษา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปศึกษา ภาษาอังกฤษ และสิ่งแวดลอม ทั้งหมดเคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เข้าร่วมอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน เข้าร่วมอบรมเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนตามธรรมชาติวิชา และอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด สถาบันอุดมศึกษา และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารจัดประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจนโยบายและการจัดทำหลักสูตร และส่งตัวแทนของโรงเรียนเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่กรมวิชาการเป็นผู้จัด เป็นเวลา 1 สัปดาห์ แล้ว

ดำเนินการจัดอบรมขยายผลสู่ครูในโรงเรียน จัดศึกษาดูงานในโรงเรียนนำร่อง และจัดเตรียมเอกสารให้ครูศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับ โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิสัยทัศน์ของ สถานศึกษาและจุดหมายของสถานศึกษา สัดส่วนเวลา หน่วยกิตที่กำหนดไว้ จัดทำ สารระของหลักสูตร โดยครูผู้สอนร่วมกันศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้ววิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยยึด หลักทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และกิจกรรมพัฒนาความถนัดและความสนใจของนักเรียนตามแนวทางการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้ เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านการบริหารการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียน มีการเตรียมบุคลากรในโรงเรียน โดย ประชุมชี้แจงให้ครูมีความเข้าใจถึง หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ การวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร การจัดครูเข้าสอนโดยสำรวจความต้องการในการสอนของครู และจัดตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา การจัดตารางสอน โดยกำหนดวิชาเรียนและเวลาเรียน ให้ครบตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ และคำนึงถึงความเหมาะสมของธรรมชาติเนื้อหาวิชา จัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน โดยสำรวจประเภทวัสดุประกอบหลักสูตรและ สื่อการสอนที่ต้องการแล้วนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาจัดซื้อ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดย จัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อแจ้งนโยบายและหลักสูตร สถานศึกษาให้ผู้ปกครองทราบ จัดทำเอกสาร แผ่นพับ และจัดทำวารสารโรงเรียนแจกผู้ปกครองนักเรียน และนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การใช้หลักสูตร โดยการนิเทศการสอน การตรวจแผนการสอนและบันทึกหลังสอน จัดประชุม สรุปผลการใช้หลักสูตรและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

โรงเรียนประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยเชิญวิทยากรมาให้ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้ครูศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนสายหยุด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ได้แก่ ให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เช่น การพานักเรียนไปฝึกเป็นมัคคุเทศก์นำท่องเที่ยว การทำโครงการ จัดนิทรรศการทางวิชาการ แสดงผลงานนักเรียน มีการนำเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น กระบวนการกลุ่ม การสอนแบบโครงงาน มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการสอนแต่ละรายวิชา ส่งเสริมให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน มีการนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน นำวิทยากรในท้องถิ่นเข้ามาช่วยสอนดนตรีไทย สาหนวมวกเจ๊ก ทำดอกไม้จากดินหอม การเขียนเบญจรงค์ ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการนำนักเรียนไปศึกษาดูงาน นำนักเรียนไปฝึกการเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวในจังหวัด

สำหรับรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งกิจกรรมที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดให้มีการศึกษาค้นคว้า จัดทำรายงานและนำเสนอหน้าชั้น จัดให้มีการทำโครงงานในเรื่องที่นักเรียนสนใจ จัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ และจัดให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง

โรงเรียนสายหยุดดำเนินการส่งเสริมพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนาตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอนและใช้ สื่อการสอน จัดให้มีการนิเทศภายในโดยการเยี่ยมชมชั้นเรียนและสังเกตการสอน จัดให้มีเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้บริการ และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

โรงเรียนปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่โรงเรียนคือ ครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทางโรงเรียนแก้ปัญหาโดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ครูเป็นประจำ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

โรงเรียนสายหยุดมีแนวปฏิบัติในการวัดผล และประเมินผลการเรียน โดยกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน กำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียน จัดให้มีแบบฟอร์มต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บคะแนน / การวัดผล ส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับแนวปฏิบัติในการออกข้อสอบของโรงเรียนสายหยุด เมื่อครูออกข้อสอบ ต้องส่งให้คณะวัดผลและประเมินผลช่วงชั้นพิจารณาก่อน เมื่อคณะวัดผลประเมินผลช่วงชั้นพิจารณาแล้วส่งให้ฝ่ายวิชาการพิจารณาอีกรอบ จึงส่งให้ครูนำไปทดสอบนักเรียน

สำหรับวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนสายหยุด ใช้วิธีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การซักถาม การตรวจแบบฝึก ตรวจผลงาน โครงงาน ประเมินด้วยแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ และประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนทองกวาว ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินชิ้นงาน แฟ้มสะสมงาน

สำหรับการส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลนั้น ทางผู้บริหารจัดประชุมเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลทุกภาคเรียน จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการเก็บข้อมูลการวัดผลประเมินผล ซึ่งโรงเรียนมีโปรแกรมสำเร็จรูปให้ครูสามารถกรอกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จัดหาเอกสารคู่มือการวัดผลประเมินผลให้ครูศึกษา วิธีการที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพราะครูมีความรู้ความเข้าใจในการวัดผลและประเมินผลการเรียนเป็นอย่างดี มีการประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลเป็นประจำ

การเทียบโอนผลการเรียนของโรงเรียนสายหยุด พบว่า ทางโรงเรียนดำเนินการโดยศึกษาระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน และการเทียบโอนผลการเรียนยึดตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการเทียบโอนผลการเรียน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนสายหยุด พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการติดตามงานวิจัยในชั้นเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะครูทุกคนในโรงเรียน

โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในโรงเรียน โดยผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการวิจัยในชั้นเรียน มีหน้าที่ในการติดตาม กระตุ้น และรายงานการทำวิจัยของครูให้ผู้บริหารทราบ กำหนดเป็นนโยบายให้ครูทุกคนต้องทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง จัดประชุมอบรมโดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่นุคลากรในโรงเรียน ส่งบุคลากรไปอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาตำรา เอกสาร วารสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน และจัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของครูทุกคน

โรงเรียนสายหยุดดำเนินการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของบุคลากรในโรงเรียน โดยจัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของครู เชิญครูจากโรงเรียนอื่นที่สนใจเข้าชมนิทรรศการ นำผลงานการวิจัยไปร่วมจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่าง ๆ สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนต่าง ๆ ที่สนใจ สนับสนุนให้ครูเป็นวิทยากรให้ความรู้กับโรงเรียนต่าง ๆ เชิญโรงเรียนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูเขียนผลงานการวิจัยในรูปบทความวารสารของโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)

โรงเรียนประสบปัญหาการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย และครูไม่อยากทำวิจัยเพราะเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระให้มากขึ้น ทางโรงเรียนแก้ปัญหาโดยเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมาอบรมเชิงปฏิบัติการให้

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนสายหยุด พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนทุกคน

โรงเรียนมีวิธีจัดทำ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยครูผลิต คิดค้น หรือพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผ่นพับ บัตรคำ แผ่นผัง ผลงานของนักเรียนจาก

การจัดการเรียนการสอน เช่น หนังสือเล่มเล็ก งานประดิษฐ์ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่โรงเรียนจัดซื้อโดยสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูแล้วมอบหมายให้คณะกรรมการโรงเรียนพิจารณาจัดซื้อ ได้แก่ หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ อุปกรณ์ในห้องประกอบการณ์ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ห้องกรงานอาชีพ เครื่องมือวิชาช่าง ซีดีรอม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หนังสือ เป็นต้น และขอปรึกษาจากผู้ ปกครองและหน่วยงานเอกชน เช่น คอมพิวเตอร์ หนังสือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการจัดหาสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอน นั้น โรงเรียนตั้งคณะกรรมการพิจารณาสื่อที่จะซื้อ โดยพิจารณาคุณภาพของสื่อที่เลือกซื้อว่าสอดคล้อง เหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของราคา

การประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประเมินโดยสอบถามความพึงพอใจการใช้สื่อของครูและนักเรียน สำรวจข้อมูลจากบันทึกหลังสอนของครู และประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่วนการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนดำเนินการโดยจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ให้บริการวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเพียงพอ เช่น กระดาษ กาว ปากกาเคมี กรรไกร และจัดให้มีศูนย์สื่อและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบควบคุมในการยืมคืนและอำนวยความสะดวก

โรงเรียนสายหยุดไม่ประสบปัญหาในการปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เนื่องจากทางโรงเรียนจัดบริการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสายหยุด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าช่วงชั้น ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน การสำรวจแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนใช้วิธีการแจกแบบสำรวจให้ผู้ปกครองนักเรียนร่วมสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นสถานที่ ภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ผู้ปกครองจะให้รายละเอียดของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ติดต่อ และเบอร์โทรศัพท์เพื่อให้ทางโรงเรียนสามารถขอความร่วมมือในการใช้แหล่งเรียนรู้ได้

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสายหยุด ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบ

ด้วย ห้องสมุด ห้อง E-Learning Center ห้องอินเทอร์เน็ต แปลงเกษตร สวนหย่อม ห้องดนตรีไทย ดนตรีสากล ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องตัดเย็บ ห้องคหกรรม ห้องศิลปะ ห้องการทำงานอาชีพ ห้องโสตทัศนศึกษา บ่อบำบัดน้ำเสีย สวนเกษตร ลอยฟ้าที่ปลูกพืชไร้ดิน สวนหย่อมในโรงเรียน ส่วนแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน ประกอบด้วย พระปฐมเจดีย์ วิทยาการชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน

โรงเรียนสายหยุดดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน โดยผู้บริหารส่งเสริมให้จัดสภาพแวดล้อม สภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการพานักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน เช่น ให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณ โรงเรียนสายหยุดไม่มีการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

ปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน คือโรงเรียนยังไม่มีกรรวบรวมรายการแหล่งเรียนรู้ทั้งในและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชนจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ ซึ่งทางโรงเรียนกำลังดำเนินการจัดทำ

7. การนิเทศการศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนทองกวาว ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการวิชาการ โรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน

สำหรับวิธีดำเนินการจัดการนิเทศภายในนั้น โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ โรงเรียนรับผิดชอบเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน กำหนดตารางการนิเทศ โดยคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ โรงเรียนจะตรวจเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง จัดประชุมชี้แจงตารางการนิเทศให้ครูทุกคนรับทราบ และคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ โรงเรียนจะดำเนินการนิเทศตามตารางการนิเทศที่วางไว้ สำหรับกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการนิเทศภายใน ใช้กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอนในห้องเรียน การสัมภาษณ์สอบถาม โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูที่มีความเชี่ยวชาญในการสอน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ การบรรยายโดยใช้วิทยากรภายนอก เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศคือแบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน โดยมีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยศิลปากรมาจัดอบรมการสร้างเครื่องมือการนิเทศให้ และใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียน

โรงเรียนสายหยุดดำเนินการประเมินผลการนิเทศโดย การสอบถามจากครู และศึกษาจากแบบสังเกตการสอนที่ผู้นิเทศบันทึกไว้ โรงเรียนสายหยุดประสบปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ไม่สามารถปฏิบัติการณ์เทศได้ตามตารางการนิเทศที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ

8. การแนะแนวการศึกษา

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนสายหยุด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการแนะแนวโรงเรียน ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ผู้ปกครองนักเรียน และบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน โรงเรียนสายหยุดดำเนินการแนะแนวในโรงเรียน โดยจัดให้มีคณะกรรมการแนะแนวและครูแนะแนวรับผิดชอบงานด้านแนะแนว มีแผนงานแนะแนว มีโครงการแนะแนว และจัดห้องแนะแนวไว้บริการนักเรียน งานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ได้แก่ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับการจัดคาบเรียนแนะแนวนั้น ทางโรงเรียนจัดให้ช่วงชั้นละ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จัดบริการแทรกในชั่วโมงโฮมรูมโดยครูประจำชั้น และจัดแทรกอยู่ในกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

ขอบข่ายงานแนะแนวที่โรงเรียนสายหยุดจัดให้แก่ นักเรียน ประกอบด้วย งานศึกษารวบรวมข้อมูล วิธีการที่โรงเรียนสายหยุดใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบ การบันทึกข้อมูลในระเบียบสะสม งานสารสนเทศ ได้แก่ การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดทำทัศนศึกษานอกสถานที่ จัดโครงการแนะแนวการศึกษาต่อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยประสานกับสถานศึกษาต่าง ๆ ในท้องที่ ติดต่อวิทยากรและศิษย์เก่ามาแนะแนว จัดโครงการแนะแนวอาชีพ โดยเชิญบุคคลในอาชีพต่าง ๆ มาให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ มีโครงการแนะแนวสุขภาพ โดยเชิญวิทยากรจากโรงพยาบาลมาให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย จัดเอกสารแนะนำการศึกษาต่อของสถาบันต่าง ๆ ไว้บริการนักเรียน การจัดนิทรรศการวันสำคัญต่าง ๆ และจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพและการปรับตัวทางสังคม งานให้คำปรึกษาที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียนมีทั้งการให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน และปัญหาสุขภาพ งานป้องกันส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน ได้แก่การจัดกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ มีให้นักเรียนเลือกเรียนตามความต้องการ การจัดทุนการศึกษา งานติดตามและประเมินผล โรงเรียนใช้วิธีการสอบถามจากศิษย์เก่าของโรงเรียน การสังเกต สอบถามนักเรียนและครูประจำชั้น

โรงเรียนประสบปัญหาในการจัดการแนะแนวการศึกษา คือ นักเรียนไม่ให้ความสนใจในการรับบริการจากครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาเท่าที่ควร ส่วนใหญ่เมื่อมีปัญหา นักเรียนจะปรึกษาเพื่อน มากกว่าปรึกษาครูแนะแนว

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากกรณีศึกษา สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระ พบว่า โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารโรงเรียนเข้าอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แล้วจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้กับครูโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และจัดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในไว้ให้ครูศึกษา

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน (Plan) พบว่า โรงเรียนดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและชุมชนเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการต่างๆ เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนรู้ แผนงบประมาณ แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐาน ด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย คณะทำงานแต่ละมาตรฐานศึกษาและวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่รับผิดชอบเพื่อกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ต้องการ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) พบว่า ดำเนินการโดยผู้บริหารจัดตั้งอำนาจความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้การนิเทศโดยการติดตามสอบถามปัญหาในการปฏิบัติงานและให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน คณะทำงานแต่ละมาตรฐานจัดประชุมสรุปผลการทำงานเป็นระยะๆ ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) พบว่า ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินตนเอง คณะทำงานแต่ละมาตรฐานและผู้เกี่ยวข้องประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นก็จัดทำ/จัดหาเครื่องมือ คณะทำงานแต่ละมาตรฐานร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองแต่ละตัวบ่งชี้ที่รับผิดชอบ โดยการพิจารณาจากข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษา และบุคลากรแต่ละคนหรือแต่ละฝ่ายทำการประเมินตนเอง คณะทำงานแต่ละมาตรฐานร่วมกันร่วมพิจารณาผลการประเมินว่ามีความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใด

ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) พบว่าดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในรวบรวมผลการประเมินตนเองมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมของโรงเรียน คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหารเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประชุมร่วมกันวิเคราะห์ จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ นำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน

การรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี พบว่า ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา เขียนรายงาน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐานและแผนงานของสถานศึกษา ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้านภาคผนวก และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ปัญหาที่โรงเรียนพบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทางโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรในและนอกโรงเรียน และจัดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในไว้บริการ และไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินตนเองให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้เท่าที่ควร

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

โรงเรียนสายหยุดจัดให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยผู้บริหารและคณะครูทุกคนร่วมกันรับผิดชอบ ขึ้นอยู่กับเรื่องว่าจะเหมาะกับฝ่ายใด ผู้บริหารจะมอบหมายเป็นราย ๆ ไป กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ได้แก่ การจัดทำแผ่นพับให้ความรู้ โดยให้นักเรียนเป็นคนนำแผ่นพับเผยแพร่ให้ผู้ปกครองทราบ จัดทำจดหมายเวียนเกี่ยวกับข่าวสารที่โรงเรียนต้องการแจ้งให้ชุมชนทราบ ลงข่าวสารในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเดือนละ 2 ครั้ง จัดนิทรรศการเกี่ยวกับงานวิชาการและเชิญชวนชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม เป็นวิทยากรให้ความรู้ เช่น เป็นวิทยากรให้ความรู้และฝึกฝนเรื่อง มวยไทย กระบี่กระบอง ฟุตซอลด์ แกนักโทษในเรือนจำ เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องกองทุนหมู่บ้าน ในระยะแรกที่ดำเนินงานและจัดทำเอกสารแจก

เปิดห้องสมุดของโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการศึกษาค้นคว้าและยืมหนังสือได้ โดยให้
ผู้ปกครองใช้บัตรของนักเรียน

สำหรับการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา
นั้นทางโรงเรียนดำเนินการ โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
โดยเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการของโรงเรียน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เชิญหน่วยงานราชการ
และหน่วยงานเอกชนในชุมชน มาให้ความรู้แก่ผู้เรียน เช่น ตำรวจ แพทย์ เชิญบุคลากรในชุมชน
เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น สอนดนตรีไทย สอนงานอาชีพ ให้ความ
ร่วมมือในการให้โรงเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ บางส่วนให้การสนับสนุนงบประมาณ กำลัง และวัสดุ
อุปกรณ์ในการพัฒนาโรงเรียน

สำหรับปัญหาในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนนั้นทางโรงเรียนประสบ
ปัญหาในเรื่องไม่มีเวลาเนื่องจากมีภาระงานมาก

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของ
โรงเรียนสายหยุดเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันอื่น พบว่า
โรงเรียนดำเนินการโดย สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ
ผู้บริหารและครูเป็นวิทยากรพี่เลี้ยงเรื่องการทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่โรงเรียนเทศบาลในกลุ่ม
เทศบาลนครนครปฐมด้วยกัน นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนไปเผยแพร่ตามโรงเรียนที่เป็นเครือข่าย
และโรงเรียนที่สนใจ มีการประสานความร่วมมือกับโรงเรียนเทศบาลในสังกัดเทศบาลนคร
นครปฐมทั้ง 5 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลทั้ง 5 โรงเรียนจะประชุมกลุ่มทุกสิ้นเดือน ซึ่งจะประชุม
เกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการในกลุ่ม และเรื่องอื่น ๆ ให้ความช่วยเหลือด้านการวิจัยในชั้นเรียน
แก่โรงเรียนในเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ และขอความร่วมมือจากนักวิชาการในสถาบัน
อุดมศึกษาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือ
ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ
และครูทุกคนในโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ
สถานศึกษาอื่น เพราะได้รับความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนและสถานศึกษาอื่นที่เป็นเครือข่าย
อย่างดี

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนสายหยุดเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนได้ให้ความช่วยเหลือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการมอบหมายให้ครูที่มีความสามารถในเรื่องการจัดการศึกษาระดับอนุบาลเป็นวิทยากรให้ความรู้ คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้ความช่วยเหลือกับทางเรือนจำโดยการเป็นครูฝึกด้านกีฬาให้กับ นักโทษ และประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครู

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

โรงเรียนพุทธรักษา

สถานภาพผู้ให้ข้อมูลและสภาพทั่วไป

โรงเรียนพุทธรักษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันโรงเรียนมีผู้บริหารและ ครูประจำการ 22 คน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 514 คน และมีจำนวนห้องเรียน 14 ห้อง

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการของโรงเรียนพุทธรักษา เป็นเพศหญิง อายุ 55 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการประถมศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 13 ปี เคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เข้าร่วมอบรมการจัดหลักสูตรบูรณาการ เข้าร่วมอบรมการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด และอบรมคอมพิวเตอร์ หน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันอุดมศึกษา

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนพุทธรักษา เป็นเพศหญิง 7 คนและเพศชาย 1 คน มีอายุระหว่าง 45-57 ปี ทั้งหมดสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาที่สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วยสังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ การแนะแนว เกษตร การประถมศึกษา และภาษาไทย ทั้งหมดเคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เข้าร่วมอบรมการจัดการเรียนการสอน แนวใหม่ เข้าร่วมอบรมการจัดหลักสูตรบูรณาการ การสอนแบบโครงงาน และอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ หน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มูลนิธิไทยรัฐ และสถาบันอุดมศึกษา

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจนโยบายและการจัดทำหลักสูตร ส่งบุคลากรไปอบรมและศึกษาดูงาน นอกจากนั้น โรงเรียนยังจัดเอกสารประกอบหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครูศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและ จุดหมายของสถานศึกษา สัดส่วนเวลาที่กำหนดไว้ จัดทำสาระของหลักสูตรโดยครูผู้สอนร่วมกัน ศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของ หลักสูตร แล้ววิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยยึดหลักทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และกิจกรรมพัฒนาความถนัดและความสนใจของนักเรียน ตามแนวทางจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านการบริหารการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนมีการจัดครูเข้าสอน โดยสำรวจ ความต้องการในการสอนของครูและจัดตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา การจัดทำตารางสอนโดย กำหนดวิชาเรียนและเวลาเรียนให้ครบตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ จัดบริการวัสดุ หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนโดยสำรวจประเภทวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนที่

ต้องการให้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาจัดซื้อ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยจัดประชุม ผู้ปกครอง เพื่อแจ้งนโยบายและหลักสูตร สถานศึกษาให้ผู้ปกครองทราบ จัดทำเอกสาร แผ่นพับ และจัดทำวารสารโรงเรียนแจกผู้ปกครองนักเรียน และนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้ หลักสูตรโดยการนิเทศการสอน การตรวจ แผนการสอนและบันทึกหลังสอน จัดประชุมสรุป ผลการใช้หลักสูตรและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

โรงเรียนประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยเชิญวิทยากรมาให้ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้ครูศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนพุทธรักษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัด การเรียนรู้ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถของ ผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

สำหรับรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งกิจกรรมที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า จัดทำรายงานและนำเสนอหน้าชั้น จัดให้มีการทำโครงการในเรื่องที่นักเรียนสนใจ จัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ และจัดให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง

การพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทางโรงเรียนพุทธรักษาดำเนินการโดย สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน จัดการนิเทศภายในโดยการเยี่ยมชั้นเรียนและ สังเกตการสอน ส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนาตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัด ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอนและใช้สื่อการสอน

โรงเรียนประสบปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ ครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนแบบบูรณาการ ทางโรงเรียนแก้ปัญหาโดยการเชิญวิทยากรมาฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครู พร้อมทั้งจัดเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ให้ครูศึกษาค้นคว้า และส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

โรงเรียนพุทธรักษามีแนวปฏิบัติในการวัดผล และประเมินผลการเรียน โดยกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียน กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน จัดให้มีแบบฟอร์มต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บคะแนน / การวัดผล และส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

สำหรับวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนพุทธรักษาใช้วิธีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การซักถาม การตรวจแบบฝึก ตรวจผลงาน โครงการ เป็นต้น นอกจากนั้นยังประเมินด้วยแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ และประเมินจากการปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนพุทธรักษา ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม และแฟ้มสะสมงาน

การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนพุทธรักษา ทางโรงเรียนดำเนินการโดยส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น จัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ครูศึกษา และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน โดยทางโรงเรียนจัดหาคอมพิวเตอร์ไว้บริการครูอย่างเพียงพอ

ปัญหาการวัดผลประเมินผลการเรียนของโรงเรียนพุทธรักษา คือครูยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ทางโรงเรียนดำเนินการแก้ไขโดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และจัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงให้ครูศึกษา

การเทียบโอนผลการเรียนของโรงเรียนพุทธรักษา โรงเรียนดำเนินการโดยศึกษาระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพุทธรักษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะครูทุกคนในโรงเรียน ทางโรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในโรงเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบายให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานวิจัยอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง จัดประชุมอบรม โดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ส่งบุคลากรไปอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาตำรา เอกสาร วารสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า และจัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของครูทุกคน

โรงเรียนพุทธรักษาดำเนินการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของบุคลากรในโรงเรียนโดยการนำผลงานการวิจัยไปร่วมจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่าง ๆ สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนต่าง ๆ ที่สนใจ สนับสนุนให้ครูเป็นวิทยากรให้ความรู้กับโรงเรียนต่าง ๆ ที่สนใจ เชิญโรงเรียนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูเขียนผลงานการวิจัยในรูปแบบความลงวารสารของมูลนิธิไทยรัฐและลงในวารสารของโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน(วพร.)

โรงเรียนพุทธรักษาประสบปัญหาในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดย ครูยังไม่เห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน และครูไม่อยากทำเพราะเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระให้มากขึ้น ทางโรงเรียนแก้ปัญหาโดยการจัดประชุมทำความเข้าใจให้ครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัย การจัดอบรมให้ความรู้โดยเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย และจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนพบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ของโรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ฝ่ายพัสดุโรงเรียนและครูผู้สอนทุกคน

โรงเรียนพุทธรักษาดำเนินการจัดหา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา โดยครูผลิต คิดค้น หรือพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น แผนภูมิ แผนผัง แผ่นพับ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) แบบฝึกหัด ใบงาน สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่โรงเรียนจัดซื้อ โดยการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูแล้วมอบหมายให้คณะกรรมการโรงเรียนและฝ่ายพัสดุดำเนินการจัดซื้อ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ อุปกรณ์ประเภทวัสดุที่ใช้สอนงานอาชีพ งานประดิษฐ์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ได้จากรับบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ได้แก่ คอมพิวเตอร์ เครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีสากล โรงเรียนยึดหลักในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัยหรือพัฒนาการของนักเรียน ราคาเหมาะสม

โรงเรียนพุทธรักษาดำเนินการประเมินสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยการประชุม คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนเพื่อสรุปผลการใช้สื่อที่ผลิตและสื่อที่โรงเรียนจัดซื้อ สอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียน ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสำรวจข้อมูลจาก บันทึกรายการขอใช้สื่อของครู โรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาโดยจัดให้มีศูนย์สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จัดวัสดุ อุปกรณ์และ งบประมาณในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี โรงเรียนพุทธรักษาไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนพุทธรักษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู นักเรียน และชุมชน สำหรับการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนพุทธรักษาใช้วิธีสำรวจโดยครูในโรงเรียน และสำรวจโดยนักเรียนจากงานที่นักเรียนศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพุทธรักษา มีทั้งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย ห้องสมุด (ห้อง ชุมทรัพย์ทางปัญญา) ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคณิตศาสตร์ ห้องภาษาไทย ห้องดนตรีไทย ดนตรีสากล ห้องสำนักพิมพ์ใช้ทำกิจกรรมหนังสือพิมพ์เสมือน ห้องจริยธรรม ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องแหล่งสืบค้นข้อมูล และสวนหย่อมในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีทั้งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ห้องสมุดประชาชน สวนสาธารณะ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด สถานประกอบการต่าง ๆ ในชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในชุมชน เป็นต้น

โรงเรียนพุทธรักษามีวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอก โรงเรียน โดยการจัดสภาพแวดล้อม สภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้เหมาะต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดทำเอกสารรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้ครูสืบค้น พร้อมทั้งวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้สอดคล้องเหมาะสมกับแหล่งเรียนรู้ทั้งในและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชนนอกโรงเรียน จัดทำเอกสารเป็นแฟ้มสะสมงานองค์กร และอำนวยความสะดวกในการพานักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน เช่น ให้การสนับสนุนงบประมาณ การเดินทาง สำหรับการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนพุทธรักษา ทางโรงเรียนดำเนินการโดยการจัดทำแฟ้มทะเบียนแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนไว้บริการครู

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เพราะได้รับความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากบุคลากรในโรงเรียนและในชุมชนเป็นอย่างดี

7. การนิเทศการศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนพุทธรักษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าช่วงชั้น และครูผู้สอน สำหรับวิธีดำเนินการจัดการนิเทศภายใน โรงเรียนกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าวิชาการโรงเรียน และหัวหน้าช่วงชั้นรับผิดชอบเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน ประชุมชี้แจงแผนงาน โครงการนิเทศให้ครูรับทราบ กำหนดตารางการนิเทศและแจกให้ครูทุกคน คณะกรรมการนิเทศภายในจะแบ่งกันนิเทศตามตารางที่แจกให้ครูผู้รับการนิเทศ และครูต้องได้รับการนิเทศอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

สำหรับกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการนิเทศภายใน ใช้กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอนในห้องเรียน การสัมภาษณ์สอบถาม โดยคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน หรือคครูที่มีความเชี่ยวชาญในการสอนที่คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ ส่วนการนิเทศแบบไม่เป็นทางการเป็นการนิเทศโดยเพื่อนครูด้วยตนเอง เป็นการนิเทศโดยการสนทนา ซักถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มีการให้ข้อเสนอแนะและร่วมกันหาทางแก้ปัญหาที่พบ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศคือแบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน แบบบันทึกผลการนิเทศที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะบันทึกทุกครั้งที่มีการนิเทศ

โรงเรียนพุทธรักษาดำเนินการประเมินผลการนิเทศโดย การประชุมสรุปผลการนิเทศ ภาคเรียนละหนึ่งครั้งโดยศึกษาจากแบบบันทึกผลการนิเทศ การสอบถามจากครู และศึกษาจาก แบบสังเกตการสอนที่ผู้นิเทศบันทึกไว้

โรงเรียนประสบปัญหาด้านการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้นิเทศมีภาระหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบมากจึงทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ ไม่สามารถดำเนินการตามตารางการนิเทศที่กำหนดไว้ได้

8. การแนะแนวการศึกษา

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูประจำชั้น ผู้ปกครองนักเรียน และบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน โรงเรียนพุทธรักษาดำเนินการงานแนะแนวในโรงเรียน โดยฝ่ายวิชาการของโรงเรียน และหัวหน้างานแนะแนวเป็นฝ่ายรับผิดชอบ โรงเรียนไม่ได้จัดชั่วโมงแนะแนวแต่จะจัดเป็น ชั่วโมงโฮมรูม และจัดแทรกอยู่ในกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยผู้รับผิดชอบโดยตรงในการให้บริการด้านการแนะแนวคือครูประจำชั้น

สำหรับบริการแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ได้แก่ การแนะแนวการศึกษา และการแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ขอบข่ายงานแนะแนวที่โรงเรียนพุทธรักษาจัดให้แก่ นักเรียน ประกอบด้วย งานศึกษารวบรวมข้อมูล ซึ่งวิธีการที่โรงเรียนพุทธรักษาใช้ในการศึกษารวบรวม ข้อมูลของนักเรียน ได้แก่ การสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบ การบันทึกข้อมูลในระเบียบสะสม บันทึกข้อมูลสุขภาพในสมุดสุขภาพ งานสารสนเทศ ได้แก่ การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ การจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยประสานกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มาให้คำแนะนำ ในการศึกษาต่อ การจัดนิทรรศการวันสำคัญต่าง ๆ และจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับการศึกษา งานให้คำปรึกษาที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาส่วนตัว สำหรับ ปัญหาสุขภาพนั้นทางโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ โดยให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยนักเรียนและครอบครัว งานป้องกัน ส่งเสริม พัฒนาช่วยเหลือที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน ได้แก่ การจัด กิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ ให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ งานติดตามและประเมินผลที่โรงเรียนจัดใช้วิธีการสอบถามจาก ครูประจำชั้น สอบถามศิษย์เก่า

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการจัดการแนะแนวการศึกษา เพราะได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ในเรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพภายใน จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรในและนอกโรงเรียน และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายใน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน (Plan) พบว่า ดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและชุมชนเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนรู้ แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบมาตรฐาน ด้านผู้เรียน มาตรฐาน ด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย คณะทำงานแต่ละมาตรฐาน ศึกษาและวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่รับผิดชอบเพื่อกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ต้องการ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) พบว่า ดำเนินการโดยผู้บริหารจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้การนิเทศโดยการติดตามสอบถามปัญหาในการปฏิบัติงานและให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) พบว่า ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินตนเอง คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองโดยการพิจารณาจากข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษาและบุคลากรแต่ละคน หรือแต่ละฝ่ายทำการประเมินตนเอง ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) พบว่าดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในรวบรวมผลการประเมินตนเองมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมของโรงเรียน คณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน นำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหารเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประชุมร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ นำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนใน

ภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน

การรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี พบว่า ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา เขียนรายงาน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐานและแผนงานของสถานศึกษา ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน ภาคผนวก และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ปัญหาที่โรงเรียนพบเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทางโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรในและนอกโรงเรียน และจัดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในไว้บริการ และปัญหาที่พบอีกอย่างคือโรงเรียนไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินตนเองให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้เท่าที่ควร

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของโรงเรียนพุทธรักษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูทุกคน ร่วมกันดำเนินการ กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนได้แก่ การจัดทำแผ่นพับและสารประชาสัมพันธ์โรงเรียนเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ให้ชุมชนทราบ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับงานวิชาการและผลงานของนักเรียนแล้วเชิญชวนผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้ามาเยี่ยมชมทางชุมชนเชิญคณะครูที่มีความรู้ความสามารถไปเป็นวิทยากรในเรื่องต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนมีความชำนาญ เป็นวิทยากรจัดอบรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ของนักเรียนอนุบาลเรื่องการดูแลเลี้ยงดูลูก และเชิญนักจิตวิทยาอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียน

สำหรับการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษานั้นทางโรงเรียนดำเนินการโดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเป็นที่ปรึกษาคณะทำงานโรงเรียน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เชิญหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ผู้เรียน เชิญบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและได้รับร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนสายหยุดเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันอื่น พบว่าโรงเรียนดำเนินการโดย สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนในมูลนิธิไทยรัฐด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนไปเผยแพร่ตามโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ ให้ความช่วยเหลือด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่โรงเรียนในเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ และขอความร่วมมือจากนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระและครูทุกคนในโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน โรงเรียนและสถานศึกษาอื่นเป็นอย่างดี

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนพุทธรักษาเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการของโรงเรียนได้รับเชิญจากสถาบันอุดมศึกษาเชิญไปให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยแก่นิสิตและทางโรงเรียนให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนในโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

โรงเรียนกาสะลอง

สถานภาพผู้ให้ข้อมูลและสภาพทั่วไป

โรงเรียนกาสะลอง เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันโรงเรียนมีผู้บริหารและครูผู้สอนรวม 27 คน เป็นข้าราชการ 2 คน ครูอัตราจ้าง 25 คน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 494 คน และมีจำนวนห้องเรียน 19 ห้อง

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการของโรงเรียนกาสะลอง เป็นเพศหญิง อายุ 42 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการประถมศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 8 ปี เคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อบรมการวิจัยในชั้นเรียน อบรมการเขียนแผนบูรณาการ และการประชุมวางแผนเพื่อเตรียมการนิเทศการพัฒนางานสอน ส่วนหน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการส่วนใหญ่จัดโดยสถาบันอุดมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษาที่สังกัด

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนกาสะลอง เป็นเพศหญิง 6 คน และเพศชาย 2 คน มีอายุระหว่าง 26-44 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 6 คน ปริญญาโท 2 คน สาขาที่สำเร็จการศึกษารวมประกอบด้วย สาขาการประถมศึกษา ภาษาไทย คหกรรม วิทยาศาสตร์ พลศึกษา ศิลปศึกษาและภาษาอังกฤษ ทั้งหมดเคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมการจัดหลักสูตรบูรณาการ อบรมการสอนแบบโครงงาน อบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน อบรมการเขียนแผนบูรณาการ และเข้าร่วมอบรมการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับหน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด และสถาบันอุดมศึกษา

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการโดยจัดประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจนโยบายและการจัดทำหลักสูตร เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูไปทำการศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและ จุดหมายของสถานศึกษา สัดส่วนเวลาที่กำหนดไว้ จัดทำสาระของหลักสูตรโดยครูผู้สอนร่วมกัน ศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของ หลักสูตร แล้ววิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยยึดหลักทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และกิจกรรมพัฒนาความถนัดและความสนใจของนักเรียนตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านการบริหารการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนมีการเตรียมบุคลากรในโรงเรียนโดย ประชุมชี้แจงให้ครูมีความเข้าใจถึง หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ การวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร จัดครูเข้าสอนโดยสำรวจความต้องการในการสอนของครูและ จัดตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา การจัดทำตารางสอนโดยกำหนดวิชาเรียนและเวลาเรียนให้ ครบตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ และคำนึงถึงความเหมาะสมของธรรมชาติเนื้อหาวิชา ประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อแจ้งนโยบายและหลักสูตร สถานศึกษาให้ ผู้ปกครองทราบ จัดทำเอกสาร แผ่นพับ และจัดทำวารสารโรงเรียนแจกผู้ปกครองนักเรียน และ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยการนิเทศการสอน การตรวจแผนการสอนและ บันทึกล้างสอน จัดประชุมสรุปผลการใช้หลักสูตรและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

โรงเรียนประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยเชิญวิทยากรมาให้ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้ครูศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนกาสะลอง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เน้น และครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดย การจัดการเรียนรู้โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

สำหรับรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งกิจกรรมที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดให้มีการศึกษาค้นคว้า จัดให้มีการทำโครงการในเรื่องที่นักเรียนสนใจ จัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ และจัดให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง

โรงเรียนกาสะลองดำเนินการส่งเสริมพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนาตามหน่วยงานต่างๆ ที่จัด ส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอนและใช้สื่อการสอน และจัดให้มีการนิเทศภายใน โดยการเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอน จัดให้มีเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้บริการ และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

โรงเรียนประสบปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ ครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนแบบบูรณาการ การบูรณาการแบบโครงการ ทางโรงเรียนแก้ปัญหาโดยการเชิญวิทยากรมาฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครู พร้อมทั้งจัดเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ให้ครูศึกษาค้นคว้า และส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

โรงเรียนกาสะลองมีแนวปฏิบัติในการวัดผล และประเมินผลการเรียน โดยกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียน กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ก่อนเปิดภาคเรียนมีการประชุมจัดทำเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละกลุ่มสาระ จัดให้มีแบบฟอร์มต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บคะแนน /การวัดผล ส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

สำหรับวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนกาสะลองใช้วิธีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม การทดสอบ การสอบภาคปฏิบัติ การตรวจแบบฝึก ตรวจผลงาน โครงการ เป็นต้น เครื่องมือที่ใช้ใน

การวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนกาสะลอง ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบประเมินชิ้นงาน และเพิ่มสะสมงานของนักเรียน

การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนกาสะลอง ทางโรงเรียนดำเนินการโดยส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน จัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ครูศึกษา และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน โดยทางโรงเรียนจัดหาคอมพิวเตอร์ไว้บริการครูอย่างเพียงพอ

โรงเรียนประสบปัญหาการวัดผลประเมินผลการเรียน คือครูพิเศษที่โรงเรียนจ้างยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ทางโรงเรียนดำเนินการแก้ไขโดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง จัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงให้ครูศึกษา

การเทียบโอนผลการเรียนของโรงเรียนกาสะลอง โรงเรียนดำเนินการโดยศึกษาระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน และการเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในดุลพินิจของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและหัวหน้างานวิชาการของสถานศึกษา

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนกาสะลอง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะครูทุกคนในโรงเรียน โรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในโรงเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบายให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานวิจัยอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง จัดประชุม อบรมโดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ส่งบุคลากรไปอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ จัดหาตำรา เอกสาร วารสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า และจัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของครูทุกคน

โรงเรียนกาสะลองดำเนินการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของบุคลากรในโรงเรียน โดยจัดพิมพ์เผยแพร่ผลงานการวิจัยของครูแก่ผู้ที่มีความสนใจที่ศึกษาดูงานที่โรงเรียน นำผลงานการวิจัยของครูในโรงเรียนไปร่วมจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่าง ๆ สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนต่าง ๆ

ที่สนใจ เชิญโรงเรียนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูเขียนผลงานการวิจัยในรูปแบบบทความลงในวารสาร โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)

โรงเรียนกาสะลองประสบปัญหาในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ครูไม่เห็นความสำคัญและไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งทางโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยการจัดประชุมทำความเข้าใจให้ครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัย สำรวจปัญหาและความต้องการของครูเกี่ยวกับการวิจัยแล้วเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย และจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ของโรงเรียนกาสะลอง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนทุกคน

โรงเรียนกาสะลองดำเนินการจัดหา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยครูผลิต คิดค้น หรือพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น แผนภูมิ แผนผัง แผ่นพับ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) แบบฝึกหัด ใบงาน สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่โรงเรียนจัดซื้อโดยการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูแล้วมอบหมายให้ฝ่ายพัสดุดำเนินการจัดซื้อ ได้แก่ หนังสืออ่านประกอบ หนังสือพิมพ์ วารสาร อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ อุปกรณ์ประเภทวัสดุที่ใช้สอนงานอาชีพ งานประดิษฐ์ แลบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซีดีรอม และสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่การขอยืมจากศูนย์สื่อของโรงเรียนอื่น หรือหน่วยงานอื่น ได้แก่ ซีดีรอมการสอนพหุภาษาอังกฤษยืมจากโรงเรียนอื่น ยืมอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ที่มีราคาแพงและไม่มีในโรงเรียนจากศูนย์สื่อของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โรงเรียนยึดหลักในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัยหรือพัฒนาการของผู้เรียน ราคาเหมาะสม สะดวกต่อการจัดหา

โรงเรียนกาสะลองดำเนินการประเมินสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยการสอบถามความพึงพอใจจากครูและนักเรียน ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสำรวจข้อมูลจากบันทึกการขอใช้สื่อของครู โรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

เพื่อการศึกษา โดยจัดให้มี ห้องสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จัดงบประมาณในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี โรงเรียนกาสะลองไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกาสะลอง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู นักเรียน ชุมชน การสำรวจแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนกาสะลองใช้วิธีสำรวจโดยครูในโรงเรียน และสำรวจโดยนักเรียนจากการที่นักเรียนศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนกาสะลอง มีทั้งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ศูนย์สื่อ สวนพฤกษศาสตร์ ศาลาพิบูล โภชนาคาร ศูนย์ภาษา สนามเด็กเล่น ห้องดนตรี และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน ประกอบด้วย สวนชมม่าน พิพิธภัณฑสถานบ้านจำทวี วัดราชบูรณะ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วัดจุฬามณี ห้องสมุดประชาชน สำนักศิลปวัฒนธรรมประจำจังหวัด ห้างสรรพสินค้า พระราชวังจันทร์

โรงเรียนกาสะลองมีวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยการจัดทำเอกสารรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้ครูสืบค้น แจกให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และอำนวยความสะดวกในการพานักเรียนไปศึกษา แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน เช่น ให้การสนับสนุนงบประมาณ การเดินทาง การเผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกาสะลอง ทางโรงเรียนดำเนินการโดยการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

ปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนของโรงเรียนกาสะลอง คือ โรงเรียนยังไม่มีห้องวิทยาศาสตร์ ห้องภาษาไทย ห้องคณิตศาสตร์ เพราะสถานที่หรือพื้นที่ในโรงเรียนไม่เพียงพอ

7. การนิเทศการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนกาสะลอง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน สำหรับวิธีดำเนินการ

จัดการนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินการโดยกำหนดนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการนิเทศภายในใช้กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียนโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เช่น แผนการสอน คู่มือที่หลักสูตรของครู การสังเกตการสอนในห้องเรียน การสัมภาษณ์สอบถาม โดยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูที่มีความเชี่ยวชาญในการสอน หรือถ้าครูมีปัญหาที่ไม่สามารถ แก้ไขได้โดยบุคลากรในโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการจะติดต่อวิทยากรจากภายนอกมาอบรมให้ความรู้ นอกจากนี้ยังมีการนิเทศแบบไม่เป็นทางการเป็นการนิเทศโดยเพื่อนครูด้วยกันเอง กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศแบบไม่เป็นทางการ ใช้การสนทนา ซักถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มีการให้ข้อเสนอแนะและร่วมกันหาทางแก้ปัญหาที่พบ การศึกษาเอกสารทางวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศคือแบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน

โรงเรียนกาสะลองดำเนินการประเมินผลการนิเทศโดย การประชุมสรุปผลการนิเทศภาคเรียนละหนึ่งครั้ง โดยศึกษาจากแบบสังเกตการสอนที่ผู้นิเทศบันทึกไว้ การสอบถามจากครูโรงเรียนประสบปัญหาด้านการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้นิเทศมีภาระหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบมากจึงทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ ไม่สามารถดำเนินการตามตารางการนิเทศที่กำหนดไว้

8. การแนะแนวการศึกษา

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน โรงเรียนกาสะลองดำเนินการแนะแนวในโรงเรียน โดยฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ จัดให้แผนงานแนะแนว โครงการแนะแนว โรงเรียนไม่ได้จัดชั่วโมงแนะแนวแต่จะจัดเป็นชั่วโมงโฮมรูม และจัดแทรกอยู่ในกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยผู้รับผิดชอบโดยตรงในการให้บริการด้านการแนะแนวคือครูประจำชั้น

สำหรับบริการแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ได้แก่ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ขอบข่ายงานแนะแนวที่โรงเรียน กาสะลองจัดให้แก่นักเรียน ประกอบด้วย งานศึกษารวบรวมข้อมูล ซึ่งวิธีการที่โรงเรียนกาสะลองใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูลของนักเรียน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูลในระเบียบสนทนา บันทึกข้อมูลสุขภาพในสมุดสุขภาพ งานสารสนเทศ ได้แก่ การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ การจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อโดยประสานสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดมา

แนะแนว การจัดนิทรรศการวันสำคัญต่าง ๆ และจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพและการปรับตัวทางสังคม งานให้คำปรึกษาที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาสุขภาพ งานป้องกันส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน การจัดกิจกรรม ชุมชน ต่าง ๆ ให้นักเรียนเลือกภาคเรียนละ 1 ชุมชน งานติดตามและประเมินผล โรงเรียนใช้วิธีการสอบถามจากครูประจำชั้น สอบถามศิษย์เก่า ดูจากบันทึกผลการให้คำปรึกษาที่ครูประจำชั้นบันทึกไว้

โรงเรียนกาสะลองประสาธปัญหาในการจัดการแนะแนวการศึกษา คือ โรงเรียนไม่มีห้องแนะแนวที่เป็นเอกเทศเนื่องจากไม่มีห้องเพียงพอ

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนได้จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน (Plan) พบว่าดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์เป้าหมายการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและชุมชนเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนรู้ แผนงบประมาณ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) พบว่าดำเนินการโดยผู้บริหารจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้การนิเทศโดยการติดตามสอบถามปัญหาในการปฏิบัติงาน เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญแต่ละด้านมาให้การนิเทศ ส่งบุคลากรไปฝึกอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) พบว่า ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินตนเอง คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองโดยการพิจารณาจากข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษา และบุคลากรแต่ละคน แต่ละฝ่ายทำการประเมินตนเอง ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) พบว่าดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในรวบรวมผลการประเมินตนเองมาวิเคราะห์สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมของโรงเรียน คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในนำเสนอ

ผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหารเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประชุมร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ นำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน

การรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี พบว่า ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา เขียนรายงาน และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

โรงเรียนกาสะลองประสพปัญหาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทางโรงเรียนดำเนินการแก้ปัญหาโดยการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในโดยบุคลากรในและนอกโรงเรียน และจัดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในไว้บริการ

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของโรงเรียนกาสะลองประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูทุกคน ร่วมกันดำเนินการ กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนได้แก่ การจัดทำจดหมายข่าวของโรงเรียนเผยแพร่ให้ชุมชนทราบ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับงานวิชาการและผลงานของนักเรียนแล้วเชิญชวนผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นวิทยากรจัดอบรมให้ความรู้แก่พ่อแม่ของนักเรียนอนุบาลเรื่องการดูแลเลี้ยงดูลูก

สำหรับการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาทางโรงเรียนดำเนินการโดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเป็นที่ปรึกษาคณะทำงานโรงเรียน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เชิญหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ผู้เรียน เช่น ตำรวจ มาให้ความรู้เกี่ยวกับการจราจร แพทย์มาให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพแก่นักเรียน เชิญบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

เช่น เชิญเจ้าของร้านเบเกอรี่มาสอนนักเรียนทำขนมปัง และชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและได้รับร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนสายหยุดเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันอื่น พบว่าโรงเรียนดำเนินการโดย การสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกับโรงเรียนที่เป็นเครือข่าย ขอความร่วมมือในการให้การแนะนำการศึกษาต่อกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัด นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนไปเผยแพร่ตามโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ ให้ความช่วยเหลือเรื่องการเขียนแผนแบบบูรณาการให้โรงเรียนต่าง ๆ ทั้งจากเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกันและต่างเขตพื้นที่การศึกษา เผยแพร่แผนการสอนให้แก่โรงเรียนที่สนใจ จัดทำหนังสือเวียน หนังสือข่าว ส่งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่โรงเรียนในเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ และขอความร่วมมือจากนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ ชาญด้านต่าง ๆ สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระและครูทุกคนในโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนและสถานศึกษาอื่นเป็นอย่างดี

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนกาสะลองเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า ทางโรงเรียนประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเป็นอาจารย์

สอนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ และให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูทุกคนในโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

โรงเรียนทองกวาว

สถานภาพผู้ให้ข้อมูลและสภาพทั่วไป

โรงเรียนทองกวาว เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันโรงเรียนมีผู้บริหาร 1 คน ครูประจำการ 120 คน ครูอัตราจ้าง 9 คน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 2,711 คน และมีจำนวนห้องเรียน 85 ห้อง

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการของโรงเรียนทองกวาว เป็นเพศชาย อายุ 51 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา วิชาเอกชีววิทยา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 16 ปี เคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน เข้าร่วมอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนทองกวาว เป็นเพศหญิง 6 คน และเพศชาย 2 คน มีอายุระหว่าง 35-53 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 6 คน ปริญญาโท 2 คน สาขาที่สำเร็จการศึกษาประกอบด้วย การสอนมัธยมศึกษา เกษตร ภาษาไทย คณิตศาสตร์ เคมี ภาษาอังกฤษ ศิลปศึกษาและพลศึกษา ทั้งหมดเคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมประชุมการทำแผนบูรณาการ เข้าร่วมอบรมการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ เข้าร่วมจัดนิทรรศการทางวิชาการ หน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด และสถาบันอุดมศึกษา

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจนโยบายและการจัดทำหลักสูตร เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ส่งตัวแทนของโรงเรียนในแต่ละกลุ่มสาระไปประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้โรงเรียนยังจัดเอกสารประกอบหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครูศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและจุดหมายของสถานศึกษา สัดส่วนเวลา และหน่วยกิตที่กำหนดไว้ จัดทำสาระของหลักสูตรโดยครูผู้สอนร่วมกันศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้ววิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมพัฒนาความถนัดและความสนใจของนักเรียนตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านการบริหารการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนมีการเตรียมบุคลากรในโรงเรียนโดยประชุมชี้แจงให้ครูมีความเข้าใจถึง หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร จัดครูเข้าสอนโดยสำรวจความต้องการในการสอนของครูและจัดตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา การจัดตารางสอนโดยกำหนดวิชาเรียนและเวลาเรียนให้ครบตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ และคำนึงถึงความเหมาะสมของธรรมชาติเนื้อหาวิชา จัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนโดยสำรวจประเภทวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนที่ต้องการแล้วนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาจัดซื้อ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อแจ้งนโยบายและหลักสูตร สถานศึกษาให้ผู้ปกครองทราบ จัดทำเอกสารแผ่นพับ และจัดทำวารสาร โรงเรียนแจกผู้ปกครองนักเรียน และนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการ

ใช้หลักสูตรโดยการนิเทศการสอน การตรวจแผนการสอนและบันทึกหลังสอน จัดประชุมสรุปผล
การใช้หลักสูตรและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเนื่องจากครูในโรงเรียนมีความ
รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนทองกวาว ประกอบด้วย
ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระ
การเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
โดย นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนรู้
จัดการเรียนรู้แบบการบูรณาการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
และการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมโดยใช้
กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถของผู้เรียนตาม
ความถนัดและความสนใจ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

สำหรับรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งกิจกรรมที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดให้มีการศึกษา
ค้นคว้าจัดทำรายงานและนำเสนอหน้าชั้น จัดให้มีการทำโครงการในเรื่องที่นักเรียนสนใจ
จัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ จัดให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง

โรงเรียนทองกวาวดำเนินการส่งเสริมพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดย
การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนาตามหน่วยงานต่าง ๆ
ที่จัด ส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอนและ
ใช้สื่อการสอน และจัดให้มีการนิเทศภายใน โดยการเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอน จัดเอกสาร
ต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้บริการ และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากครูมีความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างดี

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

โรงเรียนทองกวาวมีแนวปฏิบัติในการวัดผล และประเมินผลการเรียน โดยกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียน กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน จัดให้มีแบบฟอร์มต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บคะแนน / การวัดผล ส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

สำหรับวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนทองกวาวใช้วิธีการประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล วัดผลประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต พฤติกรรม การซักถาม การตรวจแบบฝึก ตรวจผลงาน โครงงาน ประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน ของนักเรียน ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ และประเมินจากการปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสำรวจ แบบประเมินชิ้นงาน และแฟ้มสะสมงาน

การส่งเสริมให้ครูมีความความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนทองกวาว ทางโรงเรียนดำเนินการโดยส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น จัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ครูศึกษา และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน โดยทางโรงเรียนจัดหาคอมพิวเตอร์ไว้บริการครูอย่างเพียงพอ

โรงเรียนไม่ปัญหาการวัดผลประเมินผลการเรียน เพราะครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนเป็นอย่างดี

การเทียบโอนผลการเรียนของโรงเรียนทองกวาว โรงเรียนดำเนินการโดยศึกษาระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน และการเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทองกวาว ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะครูทุกคนในโรงเรียน

สำหรับวิธีการส่งเสริมการทำวิจัยในโรงเรียน ทางโรงเรียนดำเนินการโดยกำหนดเป็นนโยบายให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานวิจัยอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง จัดประชุมอบรม โดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ส่งบุคลากรไปอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาตำรา เอกสาร วารสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า และจัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของครูทุกคน

โรงเรียนทองกวาวดำเนินการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของบุคลากรในโรงเรียน โดยการแสดงผลงานการวิจัยไปร่วมจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่าง ๆ สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนต่าง ๆ ที่สนใจ สนับสนุนให้ครูเป็นวิทยากรให้ความรู้กับโรงเรียนต่าง ๆ ที่สนใจ เชิญโรงเรียนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูเขียนผลงานการวิจัยในรูปแบบความลงในวารสารของโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)

โรงเรียนทองกวาวประสบปัญหาในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ครูไม่เห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการทำวิจัย และไม่ยอมทำวิจัยเพราะเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระให้มากขึ้น ทางโรงเรียนแก้ปัญหาโดยประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้ครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัย ให้คำปรึกษาแก่ครูและติดตามผลงานอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมให้ความรู้โดยเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย จัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของโรงเรียนทองกวาวประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนทุกคน

สำหรับการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนทองกวาวมีวิธีการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยครูผลิต คิดค้น หรือพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติม ภาพพลิก แผนภูมิ แผ่นพับ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) แบบฝึกหัด ใบงาน ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนนั้นครูใน กลุ่มสาระการเรียนรู้จะประสานร่วมมือกันผลิต และสื่อบางอย่างที่สามารถใช้ร่วมกันได้หลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้จะประสานร่วมมือกันระหว่าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่โรงเรียนจัดซื้อโดยการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูแล้วมอบหมายให้คณะกรรมการโรงเรียนและฝ่ายพัสดุดำเนินการจัดซื้อ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ อุปกรณ์ประเภทวัสดุ ที่ใช้สอนงานอาชีพ งานประดิษฐ์ แลบบันท์ภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAD) ซีดีรอมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ได้รับบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน หรือ หน่วยงานอื่น ได้แก่ คอมพิวเตอร์ และสื่อ ที่ได้จากการทำโครงการของนักเรียน

โรงเรียนยึดหลักในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัยหรือพัฒนาการของผู้เรียน สะดวกต่อการใช้ ราคาเหมาะสม สะดวกต่อการจัดหา สำหรับแนวปฏิบัติในการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดทำศูนย์สื่อของกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำทะเบียนสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อสะดวกในการค้นหา

โรงเรียนทองกวาวดำเนินการประเมินสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยการสอบถามจากครู ศึกษาจากแฟ้มสะสมงานของครูที่ทำรายงานสรุปผลการผลิตสื่อและการใช้สื่อ สอบถามจากนักเรียน ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสำรวจข้อมูลจากบันทึกการใช้สื่อของครู

โรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดให้มีศูนย์สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดงบประมาณ ในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี ให้บริการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้แก่ครูอาจารย์โดยวิทยากร จากภายในและภายนอก

โรงเรียนทองกวาวไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพราะโรงเรียนจัดสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนทองกวาว ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู นักเรียน ชุมชน การสำรวจแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนทองกวาวใช้วิธีสำรวจโดยครูในโรงเรียน สำรวจโดยนักเรียนจากการที่นักเรียนศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียนโดยการแจกแบบสำรวจให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนทองกวาว มีทั้งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทองกวาว ประกอบด้วย ห้องสมุด ห้องสมุดหมวดวิชาเกษตรกรรม ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา ห้องสมุดงานแนะแนว ห้องดนตรี การร้องเพลงและนันทนาการ ห้องดนตรีไทยดนตรีสากล ห้องศูนย์ภาษาอังกฤษ ห้องนวัตกรรม ห้องนาฏศิลป์ ห้องประชาสัมพันธ์ ห้องพยาบาล ห้องเรียนภาษาไทย ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนศิลปศึกษา ห้องสมุดในสวน ศูนย์คอมพิวเตอร์ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ศูนย์สารนิเทศภาษาอังกฤษ และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การเพาะเห็ด การเลี้ยงปลาสวยงาม การสานแข่ง ชุมชนหมู่บ้านมอญ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน บึงกระจับ บ้านเบญจรงค์ พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง ภาพพุทธประวัติวัดบ้านโป่ง โรงขนมจีน โรงงานน้ำตาล โรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูป (อสร.) โรงพยาบาลบ้านโป่ง วัดหนองปลาหมอ สถานีตำรวจบ้านโป่ง และห้องสมุดประชาชน

โรงเรียนทองกวาวมีวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยการจัดสภาพแวดล้อม สภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้เหมาะต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน จัดเก็บข้อมูลในคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดให้ครูและนักเรียนสามารถสืบค้นได้ง่าย อำนวยความสะดวกในการพานักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกโรงเรียน สำหรับการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนทองกวาว ทางโรงเรียนดำเนินการ

โดยการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน จัดทำแผ่นพับแนะนำแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนแก่ผู้ที่มีความสนใจ และประชาสัมพันธ์ทางวิทยุชุมชน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพราะได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน และในชุมชนเป็นอย่างดี

7. การนิเทศการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนทองกวาว ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการวิชาการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน สำหรับวิธีดำเนินการจัดการนิเทศภายในนั้น โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนรับผิดชอบ จัดประชุมชี้แจงแผนงาน โครงการนิเทศให้ครูรับทราบ และให้การช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน สำหรับกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการนิเทศภายใน ใช้กิจกรรมการเยี่ยมชมชั้นเรียน การสังเกตการสอนในห้องเรียน การสัมภาษณ์สอบถาม โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูที่มีความเชี่ยวชาญในการสอน และจัดเอกสารทางวิชาการให้ครูศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ แบบสังเกตการสอน

โรงเรียนติดตามประเมินการจัดการนิเทศภายใน โดยใช้วิธีสอบถามจากครูผู้สอน จัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายใน ศึกษาจากแบบสังเกตการสอนที่ผู้นิเทศบันทึกไว้ โรงเรียนประสบปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน คือ ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ และครูบางส่วนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการรับการนิเทศ

8. การแนะแนวการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการแนะแนวโรงเรียน ครูแนะแนว ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน โรงเรียนทองกวาวดำเนินการงานแนะแนวในโรงเรียน โดยจัดให้มีคณะกรรมการแนะแนวและครูแนะแนวรับผิดชอบงานด้านแนะแนว มีแผนงานแนะแนว มีโครงการแนะแนว และจัดให้มีห้องแนะแนว

ส่วนงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ได้แก่ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ สำหรับขอบข่ายงานแนะแนวที่โรงเรียนทองกวาวจัดให้แก่ นักเรียน ประกอบด้วย งานศึกษารวบรวมข้อมูล วิธีการที่โรงเรียนทองกวาวใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบ การเยี่ยมบ้าน การบันทึกข้อมูลในระเบียบงานสะสม งานสารสนเทศที่โรงเรียนจัดบริการแก่นักเรียน ได้แก่ การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดงานวันอาชีพ การจัดทัศนศึกษา นอกสถานที่ การจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อโดยประสานกับวิทยากรและศิษย์เก่ามาแนะแนว จัดซื้อใบสมัครสอบเข้าสถาบันต่าง ๆ และเอกสารการศึกษาต่อให้นักเรียน การจัดนิทรรศการวันสำคัญต่าง ๆ และจัดทำป้ายนิเทศ เกี่ยวกับการศึกษา อาชีพและการปรับตัวทางสังคม งานให้คำปรึกษาที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียนมีทั้งการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม นักเรียนที่มาขอคำปรึกษามีทั้งปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านการเรียน และปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับเพื่อน งานป้องกันส่งเสริมพัฒนาช่วยเหลือที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ มีให้นักเรียนเลือกทั้งหมด 98 ชุมนุม การจัดหาทุนการศึกษา ให้บริการกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และงานติดตามและประเมินผล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองจากการเยี่ยมบ้าน การสังเกต สอบถามศิษย์เก่าจากงานประชุมศิษย์เก่าของโรงเรียน การติดตามผลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จบการศึกษาไปแล้วโดยการรวบรวมสถานที่ติดต่อ สถาบันที่ศึกษาต่อ และอาชีพไว้อย่างเป็นระบบ

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการจัดการแนะแนวการศึกษา เพราะได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารได้แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในโดยบุคลากรในโรงเรียนและนอกโรงเรียน จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และจัดให้มีการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน (Plan) พบว่า การดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและชุมชนเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการต่างๆ เช่นแผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนรู้ แผนงบประมาณ แต่งตั้งคณะทำงาน รับผิดชอบมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐาน ด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย คณะทำงาน แต่ละมาตรฐานศึกษาและวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่รับผิดชอบเพื่อกำหนด โครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ต้องการ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) พบว่า การดำเนินการโดยผู้บริหารจัดตั้งอำนวยการควบคุม สันับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้การนิเทศโดยการติดตามสอบถามปัญหาในการปฏิบัติงาน คณะทำงาน แต่ละมาตรฐานจัดประชุมสรุปผลการทำงานเป็นระยะๆ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ แต่ละด้านมาให้การนิเทศ ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) พบว่า การดำเนินการโดย คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินตนเอง คณะทำงานแต่ละมาตรฐานและผู้เกี่ยวข้องประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนด เครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นก็จัดทำ/จัดหาเครื่องมือ คณะทำงานแต่ละ มาตรฐานร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองแต่ละตัวบ่งชี้ที่รับผิดชอบ โดยการพิจารณา จากข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษา และบุคลากรแต่ละคน แต่ละฝ่ายทำการ ประเมินตนเอง คณะทำงานแต่ละมาตรฐานร่วมกันร่วมพิจารณาผลการประเมินว่ามีความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใด ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) พบว่า การดำเนินการ โดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในรวบรวมผลการประเมินตนเองมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมของโรงเรียน คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในนำเสนอผล การประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหารเพื่อนำผลไป ใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายประชุมร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบผล การปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ นำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือ ปีการศึกษาต่อไป นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้ สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน

การรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี พบว่า ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา เขียนรายงาน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐานและแผนงานของสถานศึกษา ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน ภาคผนวก และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เนื่องจากโรงเรียนเตรียมความพร้อมและได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระพบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนของโรงเรียนทองกวาว ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและคณะครูทุกคนร่วมกันดำเนินการ กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนได้แก่ การจัดโครงการห้องสมุดสัญจรออกบริการแก่ประชาชนในชุมชน เปิดห้องสมุดของโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการศึกษาค้นคว้า การจัดทำวารสารของโรงเรียนเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติและของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับงานวิชาการและผลงานของนักเรียนแล้วเชิญชวนผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม เป็นวิทยากรให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เชิญมา

สำหรับการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาน โรงเรียนดำเนินการโดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเป็นที่ปรึกษาคณะทำงานโรงเรียน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จัดให้มีเครือข่าย ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น เสนอให้โรงเรียนจัดรายวิชาบ้าน ไป่งศึกษาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับชุมชนและความเป็นมาของชุมชนเชิญหน่วยงานราชการ ต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่ผู้เรียน เช่น ตำรวจ มาให้ความรู้เกี่ยวกับการจราจรเชิญบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและได้รับร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนทองกวาวเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันอื่น พบว่าโรงเรียนดำเนินการโดยการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนทั้งในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกันและนอกเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ขอความร่วมมือในการให้การแนะนำการศึกษาต่อจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนไปเผยแพร่ตามโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ ให้ความช่วยเหลือกับโรงเรียนในเครือข่ายโดยให้โรงเรียนในเครือข่ายนำหลักสูตรสถานศึกษาที่โรงเรียนจัดทำขึ้นไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และขอความร่วมมือจากนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระและครูทุกคนในโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนและสถานศึกษาอื่นเป็นอย่างดี

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนสายหยุดเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า ประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

โรงเรียนดาวเรือง

สถานภาพผู้ให้ข้อมูลและสภาพทั่วไป

โรงเรียนดาวเรือง เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันโรงเรียนมีผู้บริหารและ ครูผู้สอนรวม 230 คน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 3,706 คน และมีห้องเรียนจำนวน 69 ห้อง

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการของโรงเรียนดาวเรือง เป็นเพศหญิง อายุ 49 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 5 ปี เคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน อบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อบรมการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัย และเข้าร่วมอบรมการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด สถาบันอุดมศึกษา และฝ่ายการศึกษาสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนดาวเรือง เป็นเพศหญิง 6 คน และเพศชาย 2 คน มีอายุระหว่าง 42-57 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 7 คน ปริญญาโท 1 คน สาขาที่สำเร็จการศึกษาประกอบด้วย สาขาสังคมศึกษา บริหารการศึกษา ภาษาไทย โภชนาการ วิทยาศาสตร์ทั่วไป พลศึกษา ศิลปศึกษาและภาษาอังกฤษ ทั้งหมดเคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อบรมการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัย เข้าร่วมอบรมการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ และการอบรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด หน่วยงานที่จัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด สถาบันอุดมศึกษา และฝ่ายการศึกษาสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการจัดประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจนโยบายและการจัดทำหลักสูตร ส่งตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนเข้าร่วม

ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษากับฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร แล้วนำความรู้มาเผยแพร่ให้สมาชิกในกลุ่มสาระ ส่งบุคลากร ศึกษาดูงาน และจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูได้ศึกษาทำความเข้าใจ

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับ โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิสัยทัศน์ของ สถานศึกษาและจุดหมายของสถานศึกษา สัดส่วนเวลา หน่วยกิตที่กำหนดไว้ จัดทำ สาระของหลักสูตร โดยครูผู้สอนร่วมกันศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้ววิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยยึดหลัก ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมพัฒนาความถนัดและความสนใจของนักเรียนตามแนวทางการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านการบริหารการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนจัดครูเข้าสอนโดยสำรวจความต้องการในการสอนของครูและจัดตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา การจัดตารางสอนโดยกำหนดวิชาเรียน และเวลาเรียนให้ครบตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ จัดบริการวัสดุหลักสูตรและ สื่อการเรียนการสอนโดยสำรวจประเภทวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนที่ต้องการแล้ว นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาจัดซื้อ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อ แจ้งนโยบายและหลักสูตร สถานศึกษาให้ผู้ปกครองทราบ จัดทำเอกสาร แผ่นพับ และจัดทำ วารสารโรงเรียนแจกผู้ปกครองนักเรียน และนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยการนิเทศการสอน การตรวจแผนการสอนและบันทึกหลังสอน จัดประชุมสรุปผลการใช้ หลักสูตรและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเนื่องจากได้รับความร่วมมือจาก บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี และครูในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนดาวเรือง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิชาการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการช่วงชั้น และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ได้แก่ จัดการเรียนรู้แบบการบูรณาการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของผู้เรียน และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

สำหรับรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งกิจกรรมที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดให้มีการศึกษาค้นคว้า จัดทำรายงานและนำเสนอหน้าชั้น จัดให้มีการทำโครงงานในเรื่องที่นักเรียนสนใจ กำหนดให้นักเรียนทำวิจัยในเรื่องที่นักเรียนสนใจ จัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ และจัดให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง

โรงเรียนดาวเรืองดำเนินการส่งเสริมพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งบุคลากรไปอบรมสัมมนาตามหน่วยงานต่างๆ ที่จัดส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอนและใช้สื่อการสอน จัดให้มีการนิเทศภายใน โดยการเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอน และจัดให้มีเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้บริการ

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากครุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างดี

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

โรงเรียนดาวเรืองมีแนวปฏิบัติในการวัดผล และประเมินผลการเรียน โดยกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน จัดให้มีแบบฟอร์มต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บคะแนน/การวัดผล ส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

สำหรับวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนดาวเรืองใช้วิธีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การซักถาม การตรวจแบบฝึก ตรวจผลงาน โครงการ ประเมินจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียนและประเมินโดยใช้แบบทดสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินชิ้นงาน แฟ้มสะสมงาน

การส่งเสริมให้ครูมีความความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนดาวเรือง ทางโรงเรียนดำเนินการโดย จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล จัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ครูศึกษา และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนโดยทางโรงเรียนจัดหาคอมพิวเตอร์ไว้บริการครูอย่างเพียงพอ

ปัญหาการวัดผลประเมินผลการเรียนของโรงเรียนดาวเรือง คือครูยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ทางโรงเรียนดำเนินการแก้ไขโดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง จัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลให้ครูศึกษา

การเทียบโอนผลการเรียนของโรงเรียนดาวเรือง โรงเรียนดำเนินการโดยศึกษาระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน และการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน เมื่อมีนักเรียนย้ายเข้าในโรงเรียน ต้องนำหลักสูตรของโรงเรียนเดิมมาเทียบกับหลักสูตรของโรงเรียนดาวเรือง บางรายวิชาที่ไม่ตรงกันหรือหลักสูตรของโรงเรียนเดิมไม่มี ทางโรงเรียนจะสอนเสริมให้

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดาวเรือง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียนทุกคนในโรงเรียน

ทางโรงเรียนมีแนวปฏิบัติในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในโรงเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบายให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานวิจัยอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง จัดประชุมอบรม โดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียน ส่งบุคลากรไป

อบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดหาตำรา เอกสาร วารสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า และจัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของครู

โรงเรียนดาวเรืองดำเนินการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของบุคลากรในโรงเรียนโดยการนำผลงานการวิจัยไปร่วมจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่าง ๆ สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนต่าง ๆ ที่สนใจ สนับสนุนให้ครูเป็นวิทยากรให้ความรู้กับโรงเรียนต่าง ๆ ที่สนใจ เชิญโรงเรียนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูเขียนผลงานการวิจัยในรูปแบบบทความวารสารของโรงเรียน วารสารเซนต์โทมัสของฝ่ายการศึกษาสังฆมณฑล และลงในวารสารของโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.) จัดป้ายนิเทศในโรงเรียน และจัดทำแผ่นพับแจกผู้ที่มีความสนใจเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน

โรงเรียนดาวเรืองประสบปัญหาในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการทำวิจัย ทางโรงเรียนแก้ปัญหา โดยการจัดอบรมให้ความรู้ โดยเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ และจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ของโรงเรียนดาวเรืองประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนทุกคน โรงเรียนดาวเรืองดำเนินการจัดหา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยครูผลิต คิดค้น หรือพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะจัดทำก่อนปิดภาคเรียน ทางโรงเรียนจะกำหนดสัปดาห์การผลิตสื่อเพื่อให้ครูช่วยกันผลิตสื่อที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาคเรียนต่อไป สื่อที่ครูผลิตขึ้น เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) แผนภูมิ แผ่นผัง แบบฝึกหัด ใบงาน เป็นต้น สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่โรงเรียนจัดซื้อโดยการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูแล้วมอบหมายให้คณะกรรมการโรงเรียนและฝ่ายพัสดุ ดำเนินการจัดซื้อ ได้แก่ หนังสืออ่านประกอบ หนังสือพิมพ์ วารสาร อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ อุปกรณ์ประเภทวัสดุที่ใช้สอนงานอาชีพ งานประดิษฐ์ แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เครื่องฉายทึบแสง ซีดีรอม โรงเรียนยึดหลักในการจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัยหรือพัฒนาการของผู้เรียน สะดวกต่อการจัดหา

โรงเรียนดาวเรืองดำเนินการประเมินสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยการสอบถามจากครู ประเมินจากบันทึกหลังสอนของครูแต่ละคน ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสำรวจข้อมูลจากบันทึกการใช้สื่อของครู

โรงเรียนส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดให้มี ศูนย์สื่อ จัดทำบัญชีรายชื่อสื่อ แจกให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อสะดวกในการค้นหา จัดเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์สื่อ รับผิดชอบควบคุมในการยืมคืนและอำนวยความสะดวกในการใช้ สื่อเทคโนโลยี จัดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี จัดอบรมการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมต่าง ๆ จนครูสามารถผลิต บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ได้

โรงเรียนดาวเรืองประสบปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี คือ การใช้ สื่อบางอย่างไม่คุ้มค่า และครูบางคนไม่ทราบว่าสื่อที่ต้องการใช้มีในศูนย์สื่อของโรงเรียน และ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์สื่อไม่เพียงพอ

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนดาวเรือง ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู นักเรียน ชุมชน การสำรวจแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนดาวเรืองใช้วิธีสำรวจโดยครูในโรงเรียน และสำรวจโดย นักเรียนจากการศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนดาวเรือง มีทั้งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย สวนหิน บ้านจิตรกรน้อย สวนพรรณไม้ สวนสมุนไพร สวนแม่พระ สวนนิเวศ สวนพลังงาน สวนน้ำ สวนอศุณิยวิทยา บ้านมรดกไทย ศาลาไทย บ้านนอนหนังสือ เวทีหนูทำได้ ศูนย์สิ่งแวดล้อม สนามกีฬากลางแจ้ง ลานอเนกประสงค์ ลานเพลิน บอร์ดความรู้สู่ชุมชน เรือนรักษ์สิ่งแวดล้อม สวนเศรษฐกิจแบบพอเพียง สวนเทิดพระเกียรติ สวนแม่พระ สวนเอเดน ห้องสมุดอนุบาล ห้องสมุดประถม-มัธยม ศูนย์อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ ระดับประถมต้น ระดับประถมปลาย ระดับมัธยม ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องแนะแนว ห้องนาฏศิลป์ ห้องดุริยางค์ ห้องโยทวาทิต ห้องดนตรีไทย ห้องบัลเลย์-แจสแดนซ์ ห้องพยาบาล ศูนย์สร้างสรรค์ลูกน้อย ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ ห้องศูนย์สื่อ และแหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่นและชุมชนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่เป็นการศึกษานอกสถานที่ที่สำคัญๆ

ในกรุงเทพมหานคร เช่น ศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ท้องฟ้าจำลอง สันติอโศก หอนิทรรศน์ การทำเครื่องถม การทำยาหม่อง เป็นต้น

โรงเรียนดาวเรืองมีวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน โดยการจัดสภาพแวดล้อม สภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้เหมาะต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ทั้งในและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้ในเว็บไซต์ของโรงเรียน จัดเก็บข้อมูลไว้ในห้องสมุดและอำนวยความสะดวก เช่น เรื่องการติดต่อประสานงานกับวิทยากรหรือชุมชน การจัดหาหน้ให้ครูไปติดต่อกงาน หรือพานักเรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน สำหรับการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนดาวเรือง ทางโรงเรียนดำเนินการโดยการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ทั้ง ในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน การทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพราะได้รับความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดี

7. การนิเทศการศึกษา

ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนดาวเรือง ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ วิชาการช่วงชั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน สำหรับวิธีดำเนินการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในรับผิดชอบเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน กำหนดตารางการนิเทศและแจ้งให้ครูทุกคน สำหรับการรับการนิเทศของครูนั้น กำหนดให้ครูที่เข้าบรรจุใหม่ต้องได้รับการนิเทศภาคเรียนละ 2 ครั้ง สำหรับครูที่ทำงานเกิน 1 ปี รับการนิเทศภาคเรียนละ 1 ครั้ง

กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการนิเทศภายใน ใช้กิจกรรมการสังเกตการสอนในห้องเรียน โดยคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนหรือครูที่มีความเชี่ยวชาญในการสอน โดยใช้แบบสังเกตการสอนและแบบประเมินการนิเทศของอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร ส่วนการนิเทศแบบไม่เป็นทางการเป็นการนิเทศโดยเพื่อนครูด้วยกันเอง กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศแบบไม่เป็นทางการ ใช้การสนทนา ชักถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มีการให้ข้อเสนอแนะและร่วมกันหาทางแก้ปัญหาที่พบ และการศึกษาเอกสารทางวิชาการ

โรงเรียนดาวเรืองดำเนินการประเมินผลการนิเทศโดย การสอบถามจากครู ศึกษาจากแบบสังเกตการสอนและแบบประเมินการนิเทศที่ผู้นิเทศบันทึกไว้ โรงเรียนไม่ประสบปัญหาด้านการนิเทศภายในโรงเรียน เพราะได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดี

8. การแนะแนวการศึกษา

สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการแนะแนวโรงเรียน ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง โรงเรียนดาวเรือง ดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียน โดยจัดให้มีคณะกรรมการแนะแนวและครูแนะแนวรับผิดชอบงานแนะแนว มีแผนงานแนะแนว มีโครงการแนะแนว และจัดให้มีห้องแนะแนว

ส่วนงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ได้แก่ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ การจัดการแนะแนวในช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 จะจัดในช่วงโฮมรูมโดยครูประจำชั้น และจัดแทรกอยู่ในกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ สำหรับช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 จัดให้มีคาบเรียนแนะแนว สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

ขอบข่ายงานแนะแนวที่โรงเรียนดาวเรืองจัดให้แก่ นักเรียน ประกอบด้วย งานศึกษารวบรวมข้อมูล วิธีการที่โรงเรียนดาวเรืองใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบ การบันทึกข้อมูลในระเบียบสะสม งานสารสนเทศที่โรงเรียนจัดบริการแก่นักเรียน ได้แก่ การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดงานวันอาชีพ การจัดทำศนศึกษานอกสถานที่ การจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อโดยประสานกับวิทยากรและศิษย์เก่ามาแนะแนว จัดเอกสารแนะนำการศึกษาต่อของสถาบันต่าง ๆ ไว้บริการนักเรียน การจัดนิทรรศการวันสำคัญต่าง ๆ และจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพและการปรับตัวทางสังคม งานให้คำปรึกษาที่โรงเรียนจัดให้แก่ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านการเรียน และปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน งานป้องกันส่งเสริมพัฒนาช่วยเหลือที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน การจัดกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ มีให้นักเรียนเลือกเรียน การจัดทุนการศึกษา งานติดตามและประเมินผล โรงเรียนใช้วิธีการสอบถามจากศิษย์เก่าของโรงเรียน การติดตามผลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จบการศึกษาไปแล้วโดยการรวบรวมสถานที่ติดต่อ สถาบันที่ศึกษาต่อ และอาชีพไว้อย่างเป็นระบบ

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการจัดการแนะแนวการศึกษา เพราะได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรในและนอกโรงเรียน โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดี

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน (Plan) พบว่าดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์เป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและชุมชนเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เช่นแผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนรู้ แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐาน ด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) พบว่าดำเนินการโดยผู้บริหารจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน คณะทำงานแต่ละมาตรฐานจัดประชุมสรุปผลการทำงานเป็นระยะๆ ส่งบุคลากรไปฝึกอบรมกับหน่วยงานต่างๆ ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) พบว่าดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินตนเอง คณะทำงานแต่ละมาตรฐานและผู้เกี่ยวข้องประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นก็จัดหา/จัดทำเครื่องมือ คณะทำงานแต่ละมาตรฐานร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองแต่ละตัวบ่งชี้ที่รับผิดชอบ โดยการพิจารณาจากข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษา และบุคลากรแต่ละคน แต่ละฝ่ายทำการประเมินตนเอง คณะทำงานแต่ละมาตรฐานร่วมกันร่วมพิจารณาผลการประเมินว่ามีความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใด ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) พบว่าดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในรวบรวมผลการประเมินตนเองมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมของโรงเรียน นำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหารเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประชุมร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

นำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน

การรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี พบว่า ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา เขียนรายงาน และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เนื่องจากครูในโรงเรียนมีความรู้เข้าใจระบบการประเมินเป็นอย่างดี เพราะโรงเรียนเป็นโรงเรียนรับรางวัลพระราชทาน จึงเคยผ่านระบบการประเมินมาแล้ว และยังได้รับการรับรองระบบคุณภาพ ISO 9002 และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 จึงทำให้โรงเรียนมีความพร้อมในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพเป็นอย่างดี

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการและคณะครูทุกคน ร่วมกันดำเนินการ กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ได้แก่ การจัดทำวารสารของโรงเรียนเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติและของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ ในระดับชั้นอนุบาลจะจัดทำแผ่นพับและสารถึงผู้ปกครองในการดูแลเด็กเล็ก จัดปฐมนิเทศผู้ปกครองโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการเลี้ยงดูลูกและปัญหาในวัยรุ่น จัดสัมมนาผู้ปกครองเรื่องการฟื้นฟูจิตใจ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับงานวิชาการและผลงานของนักเรียนแล้วเชิญชวนผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้ามาเยี่ยมชมให้ความร่วมมือกับชุมชน เช่น เป็นวิทยากรฝึกอบรมลูกเสือ

สำหรับการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษานั้นทางโรงเรียนดำเนินการ โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการโรงเรียน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จัดให้มีเครือข่ายผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เชิญบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนดาวเรืองเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันอื่น พบว่าโรงเรียนดำเนินการโดยการสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาคาทอลิกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ขอความร่วมมือในการให้การแนะนำการศึกษาต่อกับสถาบันการศึกษาต่างๆ นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนไปเผยแพร่ตามโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ และให้ความช่วยเหลือด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่โรงเรียนในเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระและครูทุกคนในโรงเรียน

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนและสถานศึกษาอื่นเป็นอย่างดี

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนดาวเรืองเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า ทางโรงเรียนประสานงานกับสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู

โรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรร ในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ทั้ง 5 โรงเรียนภาพรวม

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ทั้ง 5 โรงเรียนภาพรวม เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และการศึกษาเอกสารของโรงเรียนแต่ละโรง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยายในประเด็นต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน (N=5)
1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	
- จัดการประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจนโยบายและการจัดทำหลักสูตร	5
- ส่งบุคลากรไปอบรม ศึกษาดูงาน	3
- เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา	2
- จัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูไปทำการศึกษา	5
- ส่งตัวแทนของโรงเรียนในแต่ละกลุ่มสาระไปอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่หน่วยงานต่างๆ จัด	3
- นำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เผยแพร่ให้ครูในโรงเรียน	2
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	
- กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบุคลากรใน โรงเรียนทุกคนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน	5
- จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและจุดหมายของสถานศึกษา สัดส่วนเวลา หน่วยกิตที่กำหนดไว้	5
- จัดทำสาระของหลักสูตร โดยครูผู้สอนร่วมกันศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้ววิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	5
- ออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยยึดหลักทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด	5
- ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรียน โดยจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์ และกิจกรรมพัฒนาความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ	5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน (N=5)
3. ด้านการบริหารการใช้หลักสูตร	
- เตรียมบุคลากรในโรงเรียนโดยประชุมชี้แจงให้ครูมีความเข้าใจหลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ การวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร	3
- การจัดครูเข้าสอน โดยสำรวจความต้องการในการสอนของครูและจัดตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	5
- จัดตารางสอนโดยกำหนดวิชาเรียนและเวลาเรียนให้ครบตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ และคำนึงถึงความเหมาะสมของธรรมชาติเนื้อหาวิชา	5
- จัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนโดยสำรวจประเภทวัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนที่ต้องการแล้วนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาจัดซื้อ	4
- ประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อแจ้งนโยบายและหลักสูตร สถานศึกษาให้ผู้ปกครองทราบ จัดทำเอกสาร แผ่นพับ และจัดทำวารสารโรงเรียนแจกผู้ปกครองนักเรียน	5
- นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยการนิเทศการสอน การตรวจแผนการสอน บันทึกหลังสอนและจัดประชุมสรุปผลการใช้หลักสูตร และพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร	5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	จำนวน (N=5)
4. ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	
- ไม่ประสบปัญหา	2
เนื่องจาก	
- ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี	2
- ครูในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี	2
- ประสบปัญหา	3
เกี่ยวกับ	
- ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3
แก้ไขปัญหาโดย	
- เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3
- เตรียมเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ครูศึกษา	3

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้น โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ได้จัดการประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจนโยบายและการจัดทำหลักสูตร และจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูไปทำการศึกษา มีโรงเรียน 3 โรงเรียนบุคลากรไปอบรม ศึกษาดูงาน อีก 3 โรงเรียนส่งตัวแทนของโรงเรียนในแต่ละกลุ่มสาระไปอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่หน่วยงานต่างๆ จัด มีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และมีโรงเรียนอีก 2 โรงเรียนที่นำความรู้ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เผยแพร่ให้ครูในโรงเรียน

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและจุดหมายของสถานศึกษา สัดส่วนเวลา หน่วยกิตที่กำหนดไว้ จัดทำสาระของหลักสูตรโดยครูผู้สอนร่วมกันศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้ววิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยยึดหลักทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมพัฒนาความถนัดและความสนใจของนักเรียนตามแนวทางจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านการบริหารการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนมีการจัดการครูเข้าสอนโดยสำรวจความต้องการในการสอนของครูและจัดตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา การจัดการการสอนโดยกำหนดวิชาเรียนและเวลาเรียนให้ครบตามหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ และคำนึงถึงความเหมาะสมของธรรมชาติเนื้อหาวิชา ประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อแจ้งนโยบายและหลักสูตร สถานศึกษาให้ผู้ปกครองทราบ จัดทำเอกสาร แผ่นพับ และจัดทำวารสารโรงเรียนแจกผู้ปกครองนักเรียน และนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยการนิเทศการสอน การตรวจ แผนการสอนและบันทึกหลังสอน จัดประชุมสรุปผลการใช้หลักสูตรและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่จัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน โดยสำรวจประเภทวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนที่ต้องการแล้วนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาจัดซื้อ และมีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่มีการเตรียมบุคลากรในโรงเรียนโดยประชุมชี้แจงให้ครูมีความเข้าใจถึง หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร

ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีโรงเรียน 2 แห่งไม่ประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี และครูในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี และมีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่ประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียนประสบปัญหาเรื่องครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน ได้ดำเนินการแก้ไขโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ครูศึกษา

ตารางที่ 3 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	จำนวน (N=5)
1. ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	
- ผู้บริหารสถานศึกษา	5
- ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	5
- ฝ่ายวิชาการ โรงเรียน	1
- ฝ่ายวิชาการ ช่วงชั้น	1
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	5
- ครู	3
- คณะกรรมการวิชาการ	1
2. หลักการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	
- นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนการสอน	5
- จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	5
- จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง	5
- จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม	2
- จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย	5
- จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถของผู้เรียนตามความถนัด และความสนใจ	2
- ใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของผู้เรียน	1
- จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน	5
3. รูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้	
- การจัดให้มีการศึกษาค้นคว้า จัดทำรายงานและนำเสนอหน้าชั้น	5
- จัดให้มีการทำโครงงานในเรื่องที่นักเรียนสนใจ	5
- จัดให้มีการศึกษานอกสถานที่	5
- ให้นักเรียนทำวิจัยในเรื่องที่นักเรียนสนใจ	1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	จำนวน (N=5)
3. การพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้	
- สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน	5
- จัดให้มีการนิเทศภายใน โดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน และสังเกตการสอน	5
- ส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนาตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัด	5
- ส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5
- ส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอนและใช้สื่อการสอน	5
- จัดให้มีเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้บริการ	5
- เชิญวิทยากรมาให้การอบรม	3
4. ปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	
- ไม่ประสบปัญหา	2
เนื่องจาก	
- เนื่องจากครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างดี	2
- ประสบปัญหา	3
เกี่ยวกับ	
- ครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2
- ครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนแบบบูรณาการ การสอนบูรณาการแบบโครงการ	1
แก้ไขปัญหาโดย	
- เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	3
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ	3
- จัดเอกสารให้ครูศึกษา	3

จากตารางที่ 3 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้นั้น โรงเรียน ทั้ง 5 โรงเรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วน ร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีโรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนที่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนมีส่วน ร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีโรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนที่ฝ่ายวิชาการช่วงชั้นมีส่วนร่วมใน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีโรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนที่ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ และมีโรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนที่คณะกรรมการวิชาการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้

หลักการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือ เครื่องมือผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของผู้เรียน โดยมีโรงเรียน 2 โรงเรียน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม และ จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ นอกจากนี้มี โรงเรียน 1 โรงเรียน ใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของผู้เรียน

รูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน จัดกิจกรรม โดยให้ศึกษาค้นคว้า จัดทำรายงานและนำเสนอหน้าชั้น จัดให้มีการทำโครงการ ในเรื่องที่น่าสนใจ สนใจ และจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ นอกจากนี้มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่กำหนดให้นักเรียน ทำวิจัยในเรื่องที่นักเรียนสนใจ

การพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนได้ พัฒนาครูเพื่อ พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้โดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน จัดให้ มีการนิเทศภายในโดยการเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอน ส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนาตาม หน่วยงานต่างๆ ที่จัด ส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำ บันทึกลับสอนและใช้สื่อการสอน และจัดให้มีเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้บริการ มีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่พัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการเชิญวิทยากรมาให้การอบรม

ส่วนปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า มีโรงเรียนที่พบปัญหาจำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่ครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนแบบบูรณาการ การสอนบูรณาการแบบโครงงาน ส่วนโรงเรียนอีก 2 โรงเรียน ไม่ประสบปัญหา เนื่องจากครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	จำนวน (N=5)
1. แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการวัดผลประเมินผลการเรียน	
- กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียน ของโรงเรียน	4
- กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน	5
- จัดให้มีแบบฟอร์มต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บคะแนน /การวัดผล	5
- ส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง	5
- กำหนดแนวปฏิบัติในการออกข้อสอบ	1
- ประชุมจัดทำเกณฑ์การให้คะแนนของของกลุ่มสาระ	1
2. วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน	
- ประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล	2
- ประเมินจากการปฏิบัติ	3
- ประเมินผลตามสภาพจริง	5
- ประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน	5
- ประเมินโดยใช้แบบทดสอบ	5
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน	
- แบบทดสอบ	5
- แบบสังเกตพฤติกรรม	4
- แบบประเมินชิ้นงาน	4
- แบบสอบถาม	1
- แบบสำรวจ	1
- แฟ้มสะสมงาน	5

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	จำนวน (N=5)
4. วิธีการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล	
- จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล	2
- อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล	1
- ส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียน	3
- จัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ครูศึกษา	5
- ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน	5
5. ปัญหาในการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	
- ไม่ประสบปัญหาเนื่องจาก	2
- โรงเรียนจัดประชุมและอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนทุกภาคเรียน	2
- ครูมีความรู้และประสบการณ์ในการวัดผลและประเมินผลเป็นอย่างดี	2
- ประสบปัญหาเกี่ยวกับ	3
- ครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริงดีพอ แก้ไขปัญหาโดย	3
- โดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง	3
- จัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงให้ครูศึกษา	3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	จำนวน (N=5)
6. การดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	
- ศึกษาระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน	5
- การเทียบโอนผลให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน	5
- การเทียบโอนผลการเรียนให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา	4

จากตารางที่ 4 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในเรื่องการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่า แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการวัดผลและประเมินผลการเรียนนั้น โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนได้กำหนดกฎทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน จัดให้มีแบบฟอร์มต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บคะแนน /การวัดผล และส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง โดยมีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียน มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่กำหนดแนวปฏิบัติในการออกข้อสอบ และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่มีการประชุมจัดทำเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิธีวัดผลประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน และประเมินโดยใช้แบบทดสอบ มีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่ประเมินจากการปฏิบัติ และมีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่ประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนใช้แบบทดสอบและแฟ้มสะสมงานในการวัดผลประเมินผล มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ใช้แบบสังเกตพฤติกรรม มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ใช้แบบประเมินชิ้นงาน มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ใช้แบบสอบถาม และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ใช้แบบสำรวจในการวัดผลและประเมินผลการเรียน

วิธีการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนได้จัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ครูศึกษา และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีโรงเรียน 3 โรงเรียนส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีโรงเรียน 2 โรงเรียนจัดอบรมโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล

ส่วนปัญหาในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า มีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่ประสบปัญหาในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยปัญหาที่พบคือครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียนได้ดำเนินการแก้ไขโดยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และจัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงให้ครูศึกษา ส่วนโรงเรียนอีก 2 โรงเรียนไม่ประสบปัญหา เนื่องจากมีการประชุมและอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทุกภาคเรียน และครูมีความรู้และประสบการณ์ในการวัดผลและประเมินผลเป็นอย่างดี

การเทียบโอนผลการเรียน พบว่าโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนาระเบียบบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน และให้การเทียบโอนผลเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน และมีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ให้การเทียบโอนผลการเรียนให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	จำนวน (N=5)
1. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	
- ผู้บริหารสถานศึกษา	5
- ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา	5
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	5
- ครู	5
- นักเรียน	1
- คณะกรรมการติดตามงานวิจัยในโรงเรียน	1
2. วิธีการส่งเสริมการทำวิจัยในโรงเรียน	
- กำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน	5
- จัดประชุมอบรม โดยเชิญวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน	5
- ส่งครูไปอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	5
- จัดหาตำรา เอกสาร วารสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า	4
- ให้คำปรึกษาแก่ครูและติดตามผลงานอย่างต่อเนื่อง	1
- ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน	1
- จัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของครูทุกคน	5
3. วิธีการเผยแพร่ผลงานการวิจัย	
- นำผลงานวิจัยเข้าร่วมจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาส ต่าง ๆ	5
- สนับสนุนให้ครูเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานวิจัยของตน	4
- เขียนรายงานการวิจัยในรูปบทความเพื่อเผยแพร่ทางวารสาร	5
- การสร้างเครือข่ายเพื่อนครูนักวิจัยเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน	5
- เชิญโรงเรียนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยของโรงเรียน	5
- จัดทำแผ่นพับแจกผู้ที่มีความสนใจเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน	2
- จัดป้ายนิเทศในโรงเรียน	1

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	จำนวน (N=5)
4. ปัญหาในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	
- ไม่ประสบปัญหา	0
- ประสบปัญหา	5
เกี่ยวกับ	
- ขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัยและไม่เห็น	4
ความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน	
- ครูไม่ยอมทำเพราะเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระให้มากขึ้น	3
โรงเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดย	
- จัดประชุมทำความเข้าใจให้ครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัย	3
- เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย	5
- จัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูศึกษาทำ	5
ความเข้าใจ	

จากตารางที่ 5 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่มีคณะกรรมการติดตามงานวิจัยในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

วิธีการส่งเสริมการทำวิจัยในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ได้กำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน จัดประชุมอบรมโดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน ส่งครูไปอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของครูทุกคน มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่จัดหาตำรา เอกสาร วารสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ให้คำปรึกษาแก่ครูและติดตามผลงานอย่างต่อเนื่อง และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่มีความตั้งใจ การปฏิบัติงาน

วิธีการเผยแพร่ผลงานการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน เผยแพร่ผลงานการวิจัยโดยนำผลงานวิจัยเข้าร่วมจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่างๆ เขียนรายงานการวิจัยในรูปแบบบทความเพื่อเผยแพร่ทางวารสาร สร้างเครือข่ายเพื่อนครุศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยน ความรู้ ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน และเชิญโรงเรียนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยของโรงเรียน มีโรงเรียน 4 โรงเรียน ที่เผยแพร่ผลงานการวิจัยโดยสนับสนุนให้ครูเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานวิจัยของตน มีโรงเรียน 2 โรงเรียน ที่เผยแพร่ผลงานการวิจัยโดยจัดทำแผ่นพับแจกผู้ที่มีความสนใจเข้าเยี่ยมชมโรงเรียน และมีโรงเรียน 1 โรงเรียน ที่เผยแพร่ผลงานการวิจัยโดยจัดป้ายนิเทศในโรงเรียน

ส่วนปัญหาในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนประสบปัญหา โดยมีโรงเรียน 4 โรงเรียน ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัยและไม่เห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน และมีโรงเรียน 3 โรงเรียน ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับครูไม่อยากทำวิจัยเพราะเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระให้มากขึ้น ซึ่งในการแก้ไขปัญหานั้น โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน แก้ไขปัญหาโดยการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย และจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ และมีโรงเรียน 3 โรงเรียน ที่แก้ไขปัญหโดยจัดประชุมทำความเข้าใจให้ครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	จำนวน (N=5)
1. ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	
- ผู้บริหารสถานศึกษา	5
- ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	5
- ครู	5
- ฝ่ายพัสดุโรงเรียน	1
2. วิธีการจัดหา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	
- ครูผลิต คิดค้น หรือพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้	5
- โรงเรียนจัดซื้อ โดยการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูแล้ว มอบหมายให้คณะกรรมการโรงเรียนและฝ่ายพัสดุดำเนินการจัดซื้อ	5
- ขอยืมจากศูนย์สื่อของโรงเรียนอื่น หรือขอยืมสื่อจากหน่วยงานอื่นที่มี	1
- ได้รับบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น	3
3. หลักในการเลือกสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้	
- สอดคล้อง เหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษา	1
- สอดคล้องผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และ กิจกรรมการเรียนรู้	5
- สอดคล้องกับวัยหรือพัฒนาการของผู้เรียน	4
- มีราคาเหมาะสม	4
- สะดวกต่อการใช้	1
- สะดวกต่อการจัดหา	3

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	จำนวน (N=5)
4. วิธีการในการประเมินสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	
- ประเมินจากบันทึกหลังสอนของครู	1
- ประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนเพื่อสรุปผลการใช้สื่อที่ผลิตและสื่อที่จัดซื้อ	1
- สอบถามความพึงพอใจการใช้สื่อของครู	5
- สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน	3
- สสำรวจข้อมูลจากบันทึกการขอใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ	4
- ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	2
- ศึกษาจากแฟ้มสะสมงานของครูที่ครูทำรายงานสรุปผลการผลิตสื่อและการใช้สื่อไว้	1
5. วิธีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	
- เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้	1
- จัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการในการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้แก่ครูอาจารย์	2
- จัดศูนย์สื่อและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบควบคุมในการยืมคืนและอำนวยความสะดวก	4
- จัดศูนย์สื่อของกลุ่มสาระการเรียนรู้	1
- จัดระบบประเมินในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามความจำเป็น	5
- ให้บริการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อให้ใช้อย่างเพียงพอ	5
- จัดทำคู่มือการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อสะดวกในการศึกษาวิธีใช้	1

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	จำนวน (N=5)
6. ปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	
- ไม่ประสบปัญหา เนื่องจาก	4
- ทางโรงเรียนจัดบริการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเพียงพอ	4
- ประสบปัญหา เกี่ยวกับ	1
- ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีไม่คุ้มค่า	

จากตารางที่ 6 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อศึกษานั้น โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูเป็นผู้มีส่วนร่วม และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ฝ่ายพัสดุโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

วิธีการจัดหา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน จัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยการให้ครูผลิต คิดค้น หรือพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ และโรงเรียนจัดซื้อโดยการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูแล้วมอบหมายให้คณะกรรมการโรงเรียนและฝ่ายพัสดุดำเนินการจัดซื้อ มีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่ได้รับบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ขอยืมจากศูนย์สื่อของโรงเรียนอื่นหรือขอยืมสื่อจากหน่วยงานอื่นที่มี

หลักในการเลือกสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนได้เลือกให้สอดคล้องผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ และ กิจกรรมการเรียนรู้ มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่เลือกให้สอดคล้องกับวัยหรือพัฒนาการของผู้เรียน มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่เลือกโดยมีราคาเหมาะสม มีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่เลือกโดยคำนึงถึงความสะดวกต่อการจัดหา มี

โรงเรียน 1 โรงเรียนที่เลือกโดยคำนึงถึงความสอดคล้อง เหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษา และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่คำนึงถึงความสะดวกต่อการใช้

วิธีการในการประเมินสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนประเมินสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยการสอบถามความพึงพอใจการใช้สื่อจากครู มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่สำรวจข้อมูลจากบันทึกการขอใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ประเมินจากบันทึกหลังสอนของครู มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ประเมินจากการประชุมคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนเพื่อสรุปผลการใช้สื่อที่ผลิตและสื่อที่โรงเรียนจัดซื้อ และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ประเมินจากจากเพิ่มสะสมงานของครูที่ครูทำรายงานสรุปผลการผลิตสื่อและการใช้สื่อไว้

วิธีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนส่งเสริมโดยจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามความจำเป็น และให้บริการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่ออย่างเพียงพอ มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่จัดให้มีศูนย์สื่อและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบควบคุมในการยืมคืนและอำนวยความสะดวก มีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่จัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการในการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้แก่ครูอาจารย์ มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่จัดศูนย์สื่อของกลุ่มสาระการเรียนรู้

ส่วนปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ประสบปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ไม่คุ้มค่า ส่วนโรงเรียนอีก 4 โรงเรียนไม่ประสบปัญหา เนื่องจากทางโรงเรียนจัดบริการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเพียงพอ

ตารางที่ 7 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	จำนวน (N=5)
1. ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	
- ผู้บริหารสถานศึกษา	4
- ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา	5
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	5
- หัวหน้าช่วงชั้น	1
- ครู	5
- นักเรียน	5
- ผู้ปกครองนักเรียน	1
- ชุมชน	5
2. วิธีการสำรวจแหล่งการเรียนรู้	
- สำรวจโดยผู้ปกครองนักเรียน โดยการออกแบบสำรวจให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียดและสถานที่ติดต่อ	2
- สำรวจโดยนักเรียนจากการศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนรู้	3
- สำรวจโดยครู	5
3. แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	
- แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ เป็นต้น	5
- แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน ทั้งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลและแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ห้องสมุดประชาชน สวนสาธารณะ องค์กรภาครัฐและเอกชน เป็นต้น	5

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	จำนวน (N=5)
4. วิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน	
- จัดทำเอกสารรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้ครูสืบค้น	4
- รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์เพื่อให้ครูได้สืบค้นได้สะดวก	2
- อำนวยความสะดวก เช่น เรื่องการติดต่อประสานงานกับวิทยากรหรือชุมชน การจัดหาหน้ให้ครูไปติดต่องาน หรือพานักเรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน	5
- จัดสภาพแวดล้อม สภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้เหมาะต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้	4
5. การเผยแพร่แหล่งเรียนรู้	
- ไม่เผยแพร่	1
เนื่องจาก	
- ยังไม่มีการสำรวจและรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนไว้อย่างเป็นระบบ	1
- เผยแพร่	4
เผยแพร่โดยใช้วิธีใช้วิธี	
- จัดทำเอกสารรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน	4
- การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุท้องถิ่น	1
- การทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต	1
- การทำแผ่นพับ	2

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	จำนวน (N=5)
6. ปัญหาในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	
- ไม่ประสบปัญหา	3
เนื่องจาก	
- ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี	3
- ประสบปัญหา	2
เกี่ยวกับ	
- สถานที่หรือพื้นที่ในโรงเรียนไม่เพียงพอต่อการจัดแหล่งเรียนรู้	1
- ไม่มีการสำรวจและรวบรวมแหล่งเรียนรู้ในชุมชนไว้อย่างเป็นระบบ	1

จากตารางที่ 7 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นั้น โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีโรงเรียน 4 โรงเรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีโรงเรียน 1 โรงเรียน ที่หัวหน้าช่วงชั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และมีโรงเรียน 1 โรงเรียน ที่ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

วิธีการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนสำรวจแหล่งการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้สำรวจ มีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่สำรวจโดยนักเรียนจากการศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนรู้ และมีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่มีสำรวจโดยผู้ปกครองนักเรียนโดยการออกแบบสำรวจให้ผู้ปกครองกรอกรายละเอียดของแหล่งเรียนรู้และสถานที่ติดต่อ

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ เป็นต้น และแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน ทั้งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลและแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ห้องสมุดประชาชน สวนสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบลและเอกชน เป็นต้น

วิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนอำนวยความสะดวก เช่น เรื่องการติดต่อประสานงานกับวิทยากรหรือชุมชน การจัดหาพาหนะให้ครูไปติดต่องาน หรือพานักเรียนไปทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่จัดทำเอกสารรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้ครูสืบค้น มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่จัดสภาพแวดล้อม สภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้เหมาะต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ และมีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์เพื่อให้ครูได้สืบค้นได้สะดวก

การเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ พบว่า มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ได้เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ โดยมีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่เผยแพร่โดยการจัดทำเอกสารรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน มีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่ใช้วิธีทำแผ่นพับแจก มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่เผยแพร่โดยทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่เผยแพร่โดยการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุท้องถิ่น ส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้เผยแพร่มี 1 โรงเรียน เนื่องจากยังไม่มีสำรวจและรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนไว้อย่างเป็นระบบ

ปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน พบว่า มีโรงเรียนที่ประสบปัญหา 2 โรงเรียน ซึ่งในจำนวนนี้มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับสถานที่หรือพื้นที่ในโรงเรียนไม่เพียงพอต่อการจัดแหล่งเรียนรู้ และอีก 1 โรงเรียนที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการไม่ได้สำรวจและรวบรวมแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนไว้อย่างเป็นระบบ ส่วนโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหา มี 3 โรงเรียน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี

ตารางที่ 8 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา	จำนวน (N=5)
1. ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน	
- ผู้บริหารสถานศึกษา	3
- ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	5
- คณะกรรมการวิชาการ โรงเรียน	1
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	4
- หัวหน้าช่วงชั้น	1
- ครู	5
- วิชาการช่วงชั้น	1
2. วิธีการดำเนินการนิเทศภายใน	
- กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร	5
- มีการวางแผน / โครงการนิเทศภายในโรงเรียน	5
- มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน	4
- ประชุมชี้แจงแผนงาน โครงการนิเทศให้ครูรับทราบ	3
- ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน	1
- นิเทศครูที่เข้าบรรจุใหม่ภาคเรียนละ 2 ครั้ง ครูที่ทำงานเกิน 1 ปี นิเทศภาคเรียนละ 1 ครั้ง	1
3. กิจกรรมในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน	
- การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน	4
- การศึกษาเอกสารทางวิชาการ	4
- การสัมภาษณ์	3
- การสังเกตการสอนในห้องเรียน	5
- การสนทนาซักถาม	4

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การนิเทศการศึกษา	จำนวน (N=5)
4. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน	
- แบบสังเกตการสอน	5
- แบบบันทึกผลการนิเทศ	1
- แบบประเมินการนิเทศ	1
5. วิธีติดตามประเมินการจัดการนิเทศ	
- สอบถามจากครู	5
- ศึกษาจากแบบสังเกตการสอนที่ผู้นิเทศบันทึกไว้	5
- ศึกษาจากแบบบันทึกผลการนิเทศ	1
- แบบประเมินการนิเทศที่ผู้นิเทศสร้างขึ้น	1
6. ปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียน	
- ไม่ประสบปัญหา	1
เนื่องจาก	
- ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดี	1
- ประสบปัญหา	4
เกี่ยวกับ	
- ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ	4

จากตารางที่ 8 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่อง การนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน มีผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และ ครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน มีโรงเรียน 4 โรงเรียน ที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน มีโรงเรียน 3 โรงเรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน มีโรงเรียน 1 โรงเรียน ที่คณะกรรมการวิชาการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน มีโรงเรียน 1 โรงเรียน ที่หัวหน้าช่วงชั้นมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน และมีโรงเรียน 1 โรงเรียน ที่วิชาการช่วงชั้นมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน

วิธีการดำเนินการนิเทศภายใน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนมีวิธีดำเนินการโดยกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการวางแผน/โครงการนิเทศภายในโรงเรียน มีโรงเรียน 4 โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน มีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่ดำเนินการโดยประชุมชี้แจงแผนงาน โครงการนิเทศให้ครูรับทราบ มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ดำเนินการโดยให้การช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ดำเนินการโดยการนิเทศครูที่เข้าบรรจุใหม่ภาคเรียนละ 2 ครั้ง ครูที่ทำงานเกิน 1 ปีรับการนิเทศภาคเรียนละ 1 ครั้ง

กิจกรรมการนิเทศที่ใช้ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า กิจกรรมการนิเทศที่โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน คือ การสังเกตการสอนในห้องเรียน มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ใช้การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ใช้การศึกษาเอกสารทางวิชาการ มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ใช้การสนทนาซักถาม และมีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่ใช้การสัมภาษณ์ในการนิเทศภายในโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน พบว่า เครื่องมือที่โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนใช้ในการนิเทศคือแบบสังเกตการสอน มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ใช้แบบบันทึกผลการนิเทศ และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ใช้แบบประเมินการนิเทศ

วิธีติดตามประเมินการจัดการนิเทศ พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนติดตามประเมินการจัดการนิเทศโดยสอบถามจากครู และศึกษาจากแบบสังเกตการสอนที่ผู้นิเทศบันทึกไว้ มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ศึกษาจากแบบบันทึกผลการนิเทศ และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ใช้แบบประเมินการนิเทศที่ผู้นิเทศสร้างขึ้น

ส่วนปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ประสบปัญหาซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ ส่วนโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหา มี 1 โรงเรียน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดี

ตารางที่ 9 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการแนะแนวการศึกษา

การแนะแนวการศึกษา	จำนวน (N=5)
1. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว	
- ผู้บริหารสถานศึกษา	5
- รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	3
- คณะกรรมการแนะแนวโรงเรียน	4
- ครูแนะแนว	3
- ครูประจำชั้น	5
- ผู้ปกครอง	5
- บุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน	4
2. การดำเนินการงานแนะแนวในโรงเรียน	
- จัดให้มีครูแนะแนวรับผิดชอบงานด้านแนะแนว	3
- มีแผนงานแนะแนว	4
- มีโครงการแนะแนว	5
- มีห้องแนะแนวไว้บริการนักเรียน	3
- จัดให้ครูประจำชั้นเป็นครูแนะแนวโดยจัดในลักษณะกิจกรรมโฮมรูม	5
3. ประเภทงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน	
- การแนะแนวการศึกษา	5
- การแนะแนวอาชีพ	5
- การแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ	5
4. ขอบข่ายงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน	
- งานศึกษารวบรวมข้อมูล	5
- งานสารสนเทศ	5
- งานให้คำปรึกษา	5
- งานป้องกันส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ	4
- งานติดตามและประเมินผล	5

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การแนะแนวการศึกษา	จำนวน (N=5)
5. ปัญหาในการจัดการแนะแนวการศึกษา	
- ไม่ประสบปัญหา เนื่องจาก	3
- ประสบปัญหา เกี่ยวกับ	2
- นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล	1
- ไม่มีการจัดห้องแนะแนวที่เป็นเอกเทศ	2

จากตารางที่ 9 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่อง การแนะแนวการศึกษา พบว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวนั้น โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น และผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่คณะกรรมการแนะแนวโรงเรียน และบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว และมีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูแนะแนวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว

การดำเนินการงานแนะแนวในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน มีโครงการแนะแนว และจัดให้ครูประจำชั้นเป็นครูแนะแนวโดยจัดในลักษณะกิจกรรมโฮมรูม มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่มีแผนงานแนะแนว และมีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่จัดให้มีครูแนะแนวรับผิดชอบงานด้านแนะแนว และมีโรงเรียน 3 โรงเรียนจัดห้องแนะแนวไว้บริการนักเรียน

ประเภทงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนมีงานแนะแนว 3 ประเภท คือ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ

ขอบข่ายงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนมีขอบข่ายงานแนะแนวที่ประกอบด้วย งานศึกษารวบรวมข้อมูล งานสารสนเทศ งานให้คำปรึกษา และงานติดตามและประเมินผล โดยมีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่มีขอบข่ายงานด้านป้องกันส่งเสริมพัฒนาช่วยเหลือ

ส่วนปัญหาในการจัดการแนะแนวการศึกษา พบว่า มีโรงเรียนที่ประสบปัญหา 2 โรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และไม่มีการจัดห้องแนะแนวที่เป็นเอกเทศ ส่วนโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหามี 3 โรงเรียน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นอย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การพัฒนาบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	จำนวน (N=5)
1. การเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	
- แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน	5
- จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรในโรงเรียนและนอกโรงเรียน	5
- จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน	4
- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ โดยให้ทุกคนเข้าร่วม	1
- จัดให้มีการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ	1
- ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายใน	1
2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	
1) การวางแผน (Plan)	
- บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและชุมชน เพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา	5
- บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา	5
- จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	5
- จัดทำแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนรู้ แผนงบประมาณ	5
- แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย	4
- คณะทำงานแต่ละมาตรฐานศึกษาและวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่รับผิดชอบเพื่อกำหนด โครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ต้องการ	3

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	จำนวน (N=5)
2) การปฏิบัติตามแผน (Do)	
- จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน	5
- คณะทำงานแต่ละมาตรฐานจัดประชุมสรุปผลการทำงานเป็นระยะๆ	3
- ผู้บริหารให้การนิเทศโดยการติดตามสอบถามปัญหาในการปฏิบัติงาน และให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน	4
- เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญแต่ละด้านมาให้การนิเทศ	2
- ส่งบุคลากรไปฝึกอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ	2
3) การตรวจสอบประเมินผล (Check)	
- คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประชุม เพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินตนเอง	5
- คณะทำงานแต่ละมาตรฐานและผู้เกี่ยวข้องประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนด เครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นก็จัดหา/จัดทำ เครื่องมือ	3
- คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนด เกณฑ์ในการประเมินตนเอง โดยการพิจารณาจากข้อมูลการดำเนินการที่ ผ่านมาของสถานศึกษา	2
- คณะทำงานแต่ละมาตรฐานร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเอง แต่ละตัวบ่งชี้ที่รับผิดชอบ โดยการพิจารณาจากข้อมูลการดำเนินการที่ ผ่านมาของสถานศึกษา	3
- บุคลากรแต่ละคน หรือแต่ละฝ่ายทำการประเมินตนเอง	5
- คณะทำงานแต่ละมาตรฐานร่วมกันร่วมพิจารณาผลการประเมินว่ามี ความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใด	3

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	จำนวน (N=5)
4) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act)	
- คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน รวบรวมผลการประเมินตนเองมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมของโรงเรียน	5
- คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหารเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป	5
- คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประชุมร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้	5
- นำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป	5
- นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน	3
3. การรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี	
- คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา	5
- เขียนรายงาน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐาน และแผนงานของสถานศึกษา ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน และภาคผนวก	5
- เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด	5
- เผยแพร่ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ	2

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	จำนวน (N=5)
4. ปัญหาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	
- ไม่ประสบปัญหา	2
เนื่องจาก	
- ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี	2
- ครูในโรงเรียนมีความรู้และเข้าใจระบบการประเมินเป็นอย่างดี	2
- ประสบปัญหา	3
เกี่ยวกับ	
- ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	2
- ไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินตนเองให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้เท่าที่ควร	3

จากตารางที่ 10 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในด้านการเตรียมความพร้อมก่อน การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนได้แต่งตั้ง คณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน และจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรในโรงเรียนและนอกโรงเรียน มีโรงเรียน 4 โรงเรียน ที่จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน มีโรงเรียน 1 โรงเรียน ที่จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพโดยให้ทุกคนเข้าร่วม มีโรงเรียน 1 โรงเรียน ที่จัดให้มีการศึกษาดูงาน ในโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ และมีโรงเรียน 1 โรงเรียน ที่ให้ศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายใน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน (Plan) พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์เป้าหมายหรือ มาตรฐานการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและชุมชนเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมาย ของสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมาย ของสถานศึกษา จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำ

แผนปฏิบัติการต่าง ๆ เช่นแผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนรู้ แผนงบประมาณ มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ดำเนินการโดยแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย และมีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่ดำเนินการโดยคณะทำงาน แต่ละมาตรฐานศึกษาและวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่รับผิดชอบเพื่อกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ต้องการ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) พบว่าโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนดำเนินการโดยจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน มีโรงเรียน 4 โรงเรียนดำเนินการโดยผู้บริหารให้การนิเทศโดยการติดตามสอบถามปัญหาในการปฏิบัติงานและให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีโรงเรียน 3 โรงเรียนดำเนินการโดยคณะทำงานแต่ละมาตรฐานจัดประชุมสรุปผลการทำงานเป็นระยะๆ มีโรงเรียน 2 โรงเรียนดำเนินการโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญแต่ละด้านมาให้การนิเทศ และมีโรงเรียน 2 โรงเรียนดำเนินการโดยส่งบุคลากรไปฝึกอบรมกับหน่วยงานต่างๆ ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) พบว่าโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินตนเอง และบุคลากรแต่ละคนหรือแต่ละฝ่ายทำการประเมินตนเอง มีโรงเรียน 3 โรงเรียนดำเนินการโดยคณะทำงานแต่ละมาตรฐานและผู้เกี่ยวข้องประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นก็จัดหา/จัดทำเครื่องมือ มีโรงเรียน 3 โรงเรียนดำเนินการโดยคณะทำงานแต่ละมาตรฐานร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองแต่ละตัวบ่งชี้ที่รับผิดชอบ โดยการพิจารณาจากข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษา มีโรงเรียน 3 โรงเรียนดำเนินการโดยคณะทำงานแต่ละมาตรฐานร่วมกันร่วมพิจารณาผลการประเมินว่ามีความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใด และมีโรงเรียน 2 โรงเรียนดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองโดยการพิจารณาจากข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษา ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) พบว่าโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในรวบรวมผลการประเมินตนเองมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมของโรงเรียน คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวด ผู้บริหาร เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประชุมร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ นำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป และมีโรงเรียน 3 โรงเรียนดำเนินการโดยนำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน

การรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 ได้ดำเนินการโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา เขียนรายงาน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐานและแผนงานของสถานศึกษา ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้านภาคผนวก และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และมีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่ดำเนินการเผยแพร่ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ

ปัญหาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า มีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่ประสบปัญหาจำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจำนวน 2 โรงเรียน และไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินตนเองให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้เท่าที่ควรจำนวน 3 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหามี 2 โรงเรียน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี และครูในโรงเรียนมีความรู้และเข้าใจระบบการประเมินเป็นอย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในเรื่องการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	จำนวน (N=5)
1. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	
- ไม่ส่งเสริม	0
- ส่งเสริม	5
2. ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	
- ผู้บริหารสถานศึกษา	5
- ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา	2
- ฝ่ายวิชาการ	1
- ครู	5
3. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	
- จัดนิทรรศการเกี่ยวกับงานวิชาการและผลงานของนักเรียนแล้ว เชิญชวนผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม	5
- จัดปฐมนิเทศผู้ปกครองและเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	2
- เป็นวิทยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น เป็นวิทยากรฝึกอบรม ลูกเสือชาวบ้าน	5
- มีการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการสาขาต่าง ๆ แก่ชุมชน โดยจัดทำ แผ่นพับ สารถึงผู้ปกครอง วารสาร โรงเรียน จดหมายข่าว เผยแพร่ ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน	5
- เปิดห้องสมุดของโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการศึกษาค้นคว้า	2
- นำข่าวสารของโรงเรียนลงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	1
- การจัดโครงการห้องสมุดสัญจรออกบริการแก่ประชาชนในชุมชน	1

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	จำนวน (N=5)
4. การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา	
- เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นที่ปรึกษาคณะทำงานโรงเรียน และเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา	5
- เชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาของโรงเรียน	2
- เชิญบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	5
- เชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาโรงเรียน	5
5. ปัญหาในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	
- ไม่ประสบปัญหา เนื่องจาก	4
- เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและ ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี	
- ประสบปัญหา เกี่ยวกับ	1
- ไม่มีเวลาเนื่องจากมีภาระงานมาก	

จากตารางที่ 11 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนมีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนนั้น พบว่าโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ฝ่ายวิชาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับงานวิชาการและผลงานของนักเรียนแล้วเชิญชวนผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม เป็นวิทยากรให้หน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เช่น เป็นวิทยากรฝึกอบรมลูกเสือชาวบ้าน และการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการต่างๆ แก่ชุมชน โดยจัดทำแผ่นพับ สารถึงผู้ปกครอง วารสารโรงเรียน จดหมายข่าว เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยจัดปฐมนิเทศผู้ปกครองและเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง มีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่เปิดห้องสมุดของโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการศึกษาค้นคว้า มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยการจัดโครงการห้องสมุดสัญจรออกบริการแก่ประชาชนในชุมชน และมีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยการนำข่าวสารของโรงเรียนลงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการโรงเรียน และเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เชิญบุคลากรและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาโรงเรียน มีโรงเรียน 4 โรงเรียนที่ดำเนินการโดยเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ส่วนปัญหาในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พบว่า มีโรงเรียนที่ประสบปัญหา 1 โรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่ครูไม่มีเวลาเนื่องจากมีภาระงานมาก ส่วนโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหา มี 4 โรงเรียน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและได้รับร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี

สำนักงานวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	จำนวน (N=5)
1. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	
- ไม่ดำเนินการ	0
- ดำเนินการ	5
2. ดำเนินการโดย	
- สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ	5
- ขอความร่วมมือกับสถานศึกษาต่าง ๆ มาให้การแนะแนวการศึกษาต่อ	3
- นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนไปเผยแพร่ตาม โรงเรียนที่เป็นเครือข่าย และโรงเรียนที่ต้องการหรือสนใจ	5
- ให้ความช่วยเหลือเรื่องการจัดทำแบบบูรณาการให้โรงเรียนต่างๆ จากเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกันและต่างเขตพื้นที่การศึกษา	1
- เผยแพร่แผนการสอนให้แก่โรงเรียนที่สนใจ	1
- ให้ความช่วยเหลือกับโรงเรียนในเครือข่ายโดยให้โรงเรียนในเครือข่าย นำหลักสูตรสถานศึกษาที่โรงเรียนจัดทำขึ้นไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน	1
- จัดทำหนังสือเวียน หนังสือข่าว ส่งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ	1
- ให้ความช่วยเหลือด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่โรงเรียนในเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ	5
- ผู้บริหารและครูเป็นวิทยากรที่เลี้ยง เรื่องการทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่โรงเรียนเทศบาลในกลุ่มเทศบาลนครนครปฐมด้วยกัน	1
- ขอความร่วมมือจากนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ	4
3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ	
- ผู้บริหารสถานศึกษา	5
- ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	5
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	5
- ครู	5

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	จำนวน (N=5)
4. ปัญหาในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	
- ประสบปัญหา	0
- ไม่ประสบปัญหา	5
เนื่องจาก	
- ได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนและสถานศึกษาอื่นเป็นอย่างดี	5

จากตารางที่ 12 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ได้ดำเนินการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น โดยทั้ง 5 โรงเรียน มีการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนไปเผยแพร่ตามโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายและโรงเรียนที่ต้องการหรือสนใจ และให้ความช่วยเหลือด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่โรงเรียนในเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ มีโรงเรียน 4 โรงเรียน ที่ขอความร่วมมือจากนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ ชาญด้านต่าง ๆ และมีโรงเรียน 3 โรงเรียน ที่ขอความร่วมมือกับสถานศึกษาต่าง ๆ มาให้การแนะแนวการศึกษาต่อ

สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น นั้น พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

ส่วนปัญหาในการการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ไม่ประสบปัญหาในการการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนและสถานศึกษาอื่นเป็นอย่างดี

ตารางที่ 13 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	จำนวน (N=5)
1. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	
- ไม่ส่งเสริม	0
- ส่งเสริม	5
2. ดำเนินการส่งเสริมโดย	
- ประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็นสถานที่ฝึก ประสพ การณ์วิชาชีพครู	4
- สถาบันอุดมศึกษาเชิญไปให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยแก่นิสิต	1
- ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเป็นอาจารย์สอนนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ	1
- ให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ	4
- ให้ความช่วยเหลือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดตั้งศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	1
- ให้ความช่วยเหลือกับทางเรือนจำโดยการเป็นครูฝึกด้านกีฬาให้กับ นักโทษ	1
3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	
- ผู้บริหารสถานศึกษา	5
- ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา	5
- ครู	5

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล	จำนวน
ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	(N=5)
4. ปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	
- ประสบปัญหา	0
- ไม่ประสบปัญหา	5
เนื่องจาก	
- ให้การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาและได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี	5

จากตารางที่ 13 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ ในเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ได้ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยมีโรงเรียน 4 โรงเรียน ที่มีการประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีโรงเรียน 1 โรงเรียนที่สถาบันอุดมศึกษาเชิญไปให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยแก่นิสิต โดยมีโรงเรียนอีก 1 โรงเรียนที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเป็นอาจารย์สอนนักเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ และอีก 1 โรงเรียนที่ได้ให้ความช่วยเหลือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้ความช่วยเหลือกับทางเรือนจำโดยการเป็นครูฝึกด้านกีฬาให้กับนักโทษ

สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำหรับปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนไม่ประสบปัญหาเนื่องจากให้การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาและได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อ
ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการของ
โรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ใช้ระเบียบวิธีการ
วิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยการศึกษาเฉพาะกรณี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และแบบศึกษาเอกสาร
ที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือโรงเรียนที่คัดสรรใน
โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย
ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 40 คน รวม
ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 45 คน การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน
ที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธี
วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในลักษณะการบรรยายเป็นรายโรงเรียน ส่วนสภาพ
และปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่เป็นประชากรในการวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยเสนอ
ในรูปตารางแจกแจงความถี่ วิเคราะห์ข้อมูล แล้วอธิบายเป็นความเรียง ซึ่งจากข้อมูลผลการวิจัย
สรุปได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เป็นเพศหญิง 4 คน เพศชาย 1 คน มีอายุระหว่าง 42-55 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 2 คน ปริญญาโท 3 คน ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 1-16 ปี ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ทุกคนเคยเข้าร่วมประชุม อบรม ฝึกปฏิบัติการ สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อบรมการประชุมตามสภาพจริง อบรมการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัย การประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับหน่วยงานที่จัดส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด และสถาบันอุดมศึกษา

2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 ปี หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 40 คน เคยเข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ โดยเข้าร่วมอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน อบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อบรมการจัดหลักสูตรบูรณาการและอบรมการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับหน่วยงานที่จัดส่วนใหญ่จัดโดยสถานศึกษาที่สังกัด และสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการโดยจัดการประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจ นโยบายและการจัดทำหลักสูตร และจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูไปทำการศึกษา รongลงมาเป็นการส่งบุคลากรไปอบรม ศึกษาดูงาน และส่งตัวแทนของโรงเรียนในแต่ละ กลุ่มสาระไปอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่หน่วยงานต่างๆ จัด

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนร่วมกับ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและจุดหมายของสถานศึกษา สัดส่วนเวลา หน่วยกิตที่กำหนดไว้ จัดทำสาระของหลักสูตร โดยครูผู้สอนร่วมกันศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้ววิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยยึดหลักทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมพัฒนาความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ

การบริหารการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการจัดการจัดครูเข้าสอน จัดตารางสอน ประชาสัมพันธ์หลักสูตร นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร รongลงมา มีจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับ ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จึงแก้ปัญหาโดย เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ครูศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมาคือ ครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

หลักการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

รูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดจัดกิจกรรมโดยให้ศึกษาค้นคว้า จัดทำรายงานและนำเสนอหน้าชั้น จัดให้มีการทำโครงการในเรื่องที่นักเรียนสนใจ และจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่

การพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน จัดให้มีการนิเทศภายในโดยการเยี่ยมชั้นเรียน และสังเกตการสอน ส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนาตามหน่วยงานต่างๆ ที่จัด ส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอนและใช้สื่อการสอน และจัดให้มีเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้บริการ รองลงมาเป็นการเชิญวิทยากรมาให้การอบรม

ปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงแก้ปัญหาโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ และจัดเอกสารให้ครูศึกษา

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการวัดผลประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน จัดให้มีแบบฟอร์มต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บคะแนน /การวัดผล และส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

รองลงมาเป็นการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของโรงเรียน ด้านวิธีวัดผลประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดจัดประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน และประเมินโดยใช้แบบทดสอบ รองลงมาเป็นการประเมินผลจากการปฏิบัติเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดใช้แบบทดสอบและแฟ้มสะสมงาน รองลงมาใช้แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบประเมินชิ้นงาน การส่งเสริมสนับสนุนการวัดผลและประเมินผล พบว่าโรงเรียนทั้งหมดจัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ครูศึกษาและส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน รองลงมาคือส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียน

ด้านปัญหาในการวัดผล ประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับ ครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งได้ดำเนินการแก้ไขโดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และจัดเตรียมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงให้ครูศึกษา

ด้านการเทียบโอนผลการเรียน พบว่าโรงเรียนทั้งหมดมีการศึกษาระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน และให้การเทียบโอนผลเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน รองลงมาคือ การเทียบโอนผลการเรียนให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู แนวปฏิบัติในการส่งเสริมการทำวิจัยในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดได้กำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน จัดประชุมอบรมโดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แก่บุคลากร ส่งบุคลากรไปอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของครูทุกคน รองลงมาเป็นการจัดหาตำรา เอกสาร วารสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า

วิธีการเผยแพร่ผลงานการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยโดยนำผลงานวิจัยเข้าร่วมจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่างๆ เขียนรายงานการวิจัยใน

รูปบทความเพื่อเผยแพร่ทางวารสาร สร้างเครือข่ายเพื่อนครุศึกษาวิชาชีพเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน และเชิญโรงเรียนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยของโรงเรียน รองลงมาเป็นการสนับสนุนให้ครูเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานวิจัยของตน

ปัญหาในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดประสบปัญหาในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัยและไม่เห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาคือครูไม่อยากทำเพราะเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระให้มากขึ้น จึงแก้ปัญหาโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ รองลงมาเป็นการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของโรงเรียนทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครู วิธีการจัดหา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมด มีวิธีการจัดหาสื่อ เทคโนโลยีโดยการให้ครูผลิต คิดค้นหรือพัฒนาขึ้น และโรงเรียนจัดซื้อโดยการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูแล้วมอบหมายให้คณะกรรมการโรงเรียนและฝ่ายพัสดุดำเนินการจัดซื้อ รองลงมาได้รับบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น

หลักในการเลือกสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมด ได้เลือกให้สอดคล้องผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาเป็นการเลือกให้สอดคล้องกับวัยหรือพัฒนาการของผู้เรียนและมีราคาเหมาะสม การประเมินสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี พบว่า โรงเรียนทั้งหมดใช้วิธีสอบถามความพึงพอใจการใช้สื่อจากครู รองลงมาเป็นการสำรวจข้อมูลจากบันทึกการขอใช้สื่อของครูกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการโดยจัดงบประมาณในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และให้บริการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ รองลงมาเป็นการจัดศูนย์สื่อและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบควบคุมในการยืมคืนและอำนวยความสะดวก

ส่วนปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา เนื่องจากทางโรงเรียนจัดบริการสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างเพียงพอ

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ครู นักเรียนและชุมชน รองลงมามีผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ วิธีการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดสำรวจโดย ครู รองลงมา สำรวจโดยนักเรียน

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดใช้ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชน วิธีการส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดอำนวยความสะดวก ในการพานักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน รองลงมามีการจัดทำเอกสารแหล่งเรียนรู้ให้ ครูสืบค้น และจัดสภาพแวดล้อม สภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้เหมาะต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้

การเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ โดยใช้วิธีจัดทำจัดทำเอกสารรวบรวมแหล่งเรียนรู้ รองลงมาใช้วิธีทำแผ่นพับแจก ปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี

7. การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน ทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และ ครู รองลงมามีหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน

วิธีการดำเนินการนิเทศภายใน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการวางแผน/ โครงการ นิเทศภายในโรงเรียน รองลงมามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียน และประชุมชี้แจงแผนงาน โครงการนิเทศให้ครูรับทราบ กิจกรรมการนิเทศที่ใช้ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทั้งหมด ใช้การสังเกต

การสอนในห้องเรียน รองลงมาใช้การเขียนชั้นเรียน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ และการสนทนาซักถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน พบว่า เครื่องมือที่โรงเรียนทั้งหมดใช้ในการนิเทศคือแบบสังเกตการสอน วิธีคิดตามประเมินการจัดการนิเทศ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดใช้วิธีการสอบถามจากครู และศึกษาจากแบบสังเกตการสอนที่ผู้นิเทศบันทึกไว้ ปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ

8. การแนะแนวการศึกษา

การแนะแนวการศึกษา พบว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น และผู้ปกครอง รองลงมามีคณะกรรมการแนะแนวโรงเรียน และบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน และมีผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและ ครูแนะแนวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว

การดำเนินการงานแนะแนวในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนทั้งหมด มีการจัดโครงการแนะแนว จัดให้ครูประจำชั้นเป็นครูแนะแนวโดยจัดในลักษณะกิจกรรมโฮมรูม รองลงมามีการจัดแผนงานแนะแนว มีครูแนะแนวรับผิดชอบงานด้านแนะแนว มีห้องแนะแนวไว้บริการนักเรียน และจัดให้ครูประจำชั้นเป็นครูแนะแนว

ประเภทงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน พบว่า งานแนะแนวที่โรงเรียนทั้งหมดจัดคือ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ

ขอบข่ายงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน พบว่า งานแนะแนวที่โรงเรียนทั้งหมดจัด งานศึกษารวบรวมข้อมูล งานสารสนเทศ งานให้คำปรึกษา และงานติดตามและประเมินผล รองลงมาคืองานด้านป้องกันส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ

ปัญหาในการจัดการแนะแนวการศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดได้แต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน รองลงมามีการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรในและนอกโรงเรียน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการประกันคุณภาพตามวงจร PDCA ดังนี้ 1) การวางแผน (Plan) โรงเรียนทั้งหมดมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการต่าง ๆ 2) การปฏิบัติตามแผน (Do) โรงเรียนทั้งหมดมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือผู้บริหารให้การนิเทศ และคณะทำงานแต่ละมาตรฐานจัดประชุมสรุปผลการทำงานเป็นระยะๆ 3) การตรวจสอบประเมินผล (Check) พบว่า โรงเรียนทั้งหมดได้กำหนดแนวทางในการประเมินตนเอง บุคลากรแต่ละคนหรือแต่ละฝ่ายทำการประเมินตนเอง รองลงมาเป็นการกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นก็จัดหา/จัดทำเครื่องมือ และกำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเองแต่ละตัวบ่งชี้ที่รับผิดชอบ 4) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการรวบรวมผลการประเมินตนเองมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมของโรงเรียน นำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา และนำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป รองลงมาเป็นการนำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศ

การรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการรวบรวมผลการดำเนินงานและ ผลการประเมินมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา เขียนรายงาน และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ปัญหาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินตนเองให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้เท่าที่ควร

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการส่งเสริมความรู้ด้าน วิชาการแก่ชุมชน ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ของโรงเรียนทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รองลงมามีผู้ช่วยผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับงานวิชาการและผลงานของนักเรียนแล้ว เชิญชวนผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม เป็นวิทยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ ใน ชุมชน และการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการต่าง ๆ แก่ชุมชน มีการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ สาขาต่าง ๆ แก่ชุมชน โดยจัดทำแผ่นพับ สาระถึงผู้ปกครอง วารสารโรงเรียน จดหมายข่าว เผยแพร่ ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของ สถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการ โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นที่ปรึกษา คณะทำงานโรงเรียน และเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เชิญบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และเชิญชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาโรงเรียน

ส่วนปัญหาในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนพบว่า โรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากบุคลากรใน โรงเรียนและได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น พบว่า โรงเรียนทั้งหมดได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น โดยทั้งหมดมี การสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ นำผลงานการวิจัยใน ชั้นเรียน ไปเผยแพร่ตาม โรงเรียนที่เป็นเครือข่ายและ โรงเรียนที่ต้องการหรือสนใจ และให้ ความช่วยเหลือด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่โรงเรียนในเครือข่ายและ โรงเรียนที่สนใจ รองลงมามี การขอความร่วมมือจากนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ

ผู้มีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นของโรงเรียนทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครู

ปัญหาในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นพบว่า โรงเรียนทั้งหมด ไม่ประสบปัญหาในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนและสถานศึกษาอื่นเป็นอย่างดี

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมด ได้ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยการประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่อยู่ใกล้เคียงในการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ

สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดไม่พบปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน มีข้อค้นพบที่น่าสนใจซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการ โดยจัดการประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจในนโยบายและการจัดทำหลักสูตร และ จัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรให้ครูไปทำการศึกษา รongลงมาเป็นการส่งบุคลากรไปอบรม ศึกษาดูงาน และส่งตัวแทนของโรงเรียนในแต่ละ กลุ่มสาระไปอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่หน่วยงานต่างๆ จัด ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนดำเนินการได้เหมาะสม เพราะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นสิ่งใหม่ที่ครูยังไม่เคยดำเนินการมาก่อนมา การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกโรงเรียนต้องดำเนินการ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2527) กล่าวว่า ครูผู้สอนคือนักพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่จะต้องสร้างความตระหนักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ครูผู้สอน ซึ่งการสร้าง ความตระหนักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การประชุม สัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนร่วมกับ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและจุดหมายของสถานศึกษา สัดส่วนเวลา หน่วยกิตที่กำหนดไว้ จัดทำสาระ ของหลักสูตร โดยครูผู้สอนร่วมกันศึกษาวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้ววิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ออกแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยยึดหลักทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรียนโดยจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมพัฒนาความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ตามแนวทาง

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ จากผลการวิจัยจะเห็นว่าในขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ จัดทำสาระ ของหลักสูตร ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2545) ที่ว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของ บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องนอกสถานศึกษา เพื่อระดมความคิด ประสพการณ์มาใช้ในการกำหนดหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

หลักการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดได้นำภูมิปัญญา ท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลาย เป็นการตอบสนองความต้องการของนักเรียน เพราะจะทำให้เด็กนักเรียนไม่เกิดอาการ เบื่อหน่าย และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนจัดการเรียนรู้ได้ เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นควรใช้รูปแบบวิธีการ ที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คุณธรรม (กรมวิชาการ, 2544)

การพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมด สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน จัดให้มีการนิเทศภายในโดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน และสังเกตการสอน ส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนาตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัด ส่งเสริมให้ครู ทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำบันทึกหลังสอนและใช้สื่อการสอน และจัดให้มีเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องไว้บริการ รองลงมาเป็นการเชิญวิทยากรมาให้การอบรม ผู้วิจัย เห็นด้วยกับแนวทางการส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ ต้องอาศัยครูที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ จัดจึงจะทำให้การจัดการเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จได้ ดังที่ กรมวิชาการ

(2543) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูผู้สอนยังคงมีความสำคัญยิ่ง เพราะการจัดการเรียนรู้ จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์สูงสุด ที่นักเรียนพึงได้รับตามสิทธิพื้นฐาน ซึ่งผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องรู้จักคิดสร้างสรรค์และจัดสภาพการณ์ให้เอื้ออำนวยต่อการที่จะให้ผู้เรียนค้นพบและรู้จักตนเอง

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ จัดให้มีเอกสารต่างๆ และแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในการวัดผลประเมินผล และส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง การกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ นั้นเพื่อให้ครูมีความเข้าใจในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ให้ตรงกันทั้งโรงเรียน ส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและสำเร็จลุล่วงตามเวลาที่กำหนดไว้ ดังที่ พันนาคินทร์ (2524) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นงานขั้นสุดท้ายของกระบวนการบริหารงาน และเป็นจุดเริ่มต้นที่จะวางแผนต่อไป โดยพิจารณาถึงผลการทำงานที่ผ่านมา การประเมินผลที่ดีต้องยึดจุดประสงค์ของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา และมีการปฏิบัติอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง

ด้านวิธีวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดจัดประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน และประเมินโดยใช้แบบทดสอบ โดยใช้ที่เครื่องมือที่หลากหลายทั้งแบบทดสอบ แฟ้มสะสมงาน แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินชิ้นงาน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมแล้ว เพราะการวัดผลประเมินผลโดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่งนั้นไม่สามารถที่จะวัดผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงจึงเป็นวิธีที่สามารถวัดผลได้ครอบคลุมทุกด้าน ดังที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2546) ที่กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนอง โดยการแสดงออก ลงมือกระทำหรือผลิต จากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวัง และผลผลิตที่มีคุณภาพจะเป็นการสะท้อนเพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยเน้นการประเมินภาคปฏิบัติ (performance assessment) ซึ่งเครื่องมือวัดผลที่ตรงตามสภาพจริง มีหลายประเภท เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การรายงานตนเอง การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การทดสอบที่เน้นภาคปฏิบัติ การใช้แฟ้มสะสมงาน

ปัญหาในการวัดผล ประเมินผลการเรียน พบว่า ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่ พบคือครูผู้สอน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งได้ ดำเนินการแก้ไขโดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และจัดเตรียม เอกสารความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงให้ ครูศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับ แนวทางการแก้ปัญหาของโรงเรียนที่ประสบปัญหา เพราะการประเมินผลตามสภาพจริงนั้นเป็น การวัดผลและประเมินผลนักเรียนทุกด้านไม่เฉพาะแต่การทดสอบความรู้อย่างเดียว การวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริงจึงมีความจำเป็นมาก ดังที่ โกวิท ประมวลพฤกษ์ (2542) ได้กล่าวว่า การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่สำคัญ ที่โรงเรียนควรนำมาใช้ในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักเรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพนำไปสู่การมีคุณลักษณะที่ สังคมต้องการพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในปัจจุบันและอนาคต

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนร่วมใน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทั้งหมดประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครู การที่บุคลากรในโรงเรียนทุกคนมี ส่วนร่วมในการทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบ เป็นการพัฒนางานไปพร้อมๆกัน ทุกด้าน และสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวถึง การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง มีทักษะในการคิด และแก้ปัญหาได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งมุ่งส่งเสริมให้ครูสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ และให้ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาใช้การวิจัยในกระบวนการบริหาร เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

การส่งเสริมการทำวิจัยในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมด ได้กำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน จัดประชุมอบรมโดยเชิญวิทยากรหรือ ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แก่บุคลากร ส่งบุคลากรไปอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดนิทรรศการ แสดงผลงานวิจัยของครูทุกคน และจัดหาตำรา เอกสาร วารสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูได้ศึกษา ค้นคว้า การส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทำวิจัยโดยใช้วิธีการต่าง ๆ นั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการ กระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนทำวิจัยเพื่อพัฒนางานของตน ซึ่งสอดคล้องกับ เขียวภา เจริญบุญ (2537) ที่พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนคือ การให้การสนับสนุนของ

ผู้บริหารในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยเชิญผู้รู้ทางการวิจัย ผู้ที่เคยทำผลงานทางการวิจัย มาให้การอบรม ซึ่งแนะแนวทางการทำวิจัยซึ่งสถาบันหรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น และ บุญยาพร ฉิมพลอย (2544) พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนให้ครูทำวิจัยได้สำเร็จ ได้แก่ นโยบายของผู้บริหารที่ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและการได้รับยกย่องจากผู้บริหาร

วิธีการเผยแพร่ผลงานการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยโดยการแสดงผลงานด้วยการจัดนิทรรศการเนื่องในโอกาสต่าง ๆ เขียนรายงานการวิจัยในรูปแบบบทความเพื่อเผยแพร่ทางวารสาร สร้างเครือข่ายเพื่อนครุนักวิจัย เพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน และเชิญโรงเรียนที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำวิจัยของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนจัดการเผยแพร่ผลงานวิจัยได้หลากหลายวิธีและดำเนินการได้เหมาะสม สอดคล้องกับ พจน์ สะเพียรชัย (2525) ที่ได้เสนอแนะวิธีการเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยการจัดประชุมรายงานผลงานวิจัยประจำปี จัดวารสารหรือจุลสารเพื่อให้นักวิจัยได้แสดงผลงาน และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ผลงานวิจัยนี้ จะทำให้นักวิจัยพัฒนาคุณภาพะทางการวิจัย ทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนมีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของบุคลากรในโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพและส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานอย่างต่อเนื่องต่อไป

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

วิธีการจัดหา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีวิธีการจัดหาสื่อ เทคโนโลยีโดยการให้ครูผลิต คิดค้น หรือพัฒนาขึ้น และโรงเรียนจัดซื้อโดยการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อของครูแล้วมอบหมายให้คณะกรรมการโรงเรียนและฝ่ายพัสดุ ดำเนินการจัดซื้อ รองลงมาได้รับบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของโรงเรียนดำเนินการได้เหมาะสม เพราะในการจัดหาสื่อจะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งไม่ได้ต้องประกอบกันหลายทาง จึงจะทำให้ได้สื่อที่ตรงกับความต้องการและสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีที่สุด เพราะวิธีการจัดหาสื่อแต่ละประเภทจะมีข้อดีแตกต่างกัน สำหรับหลักในการเลือกสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมด ได้เลือกให้สอดคล้องผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และ กิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาเป็นการเลือกให้สอดคล้องกับวัยหรือพัฒนาการของผู้เรียนและมีราคาเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนการได้ดำเนินการเหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545) ที่กล่าวว่า การเลือกจัดซื้อสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอน

สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการพิจารณาเลือกการเรียนรู้ที่ใช้ในโรงเรียน ที่สามารถวิเคราะห์และพิจารณาคุณภาพของสื่อที่เลือกเชื่อว่าสอดคล้อง เหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเองและสอดคล้องกับความต้องการ การออกแบบการเรียนรู้ และสาระความรู้ที่กำหนดไว้ รวมถึงความเหมาะสมของราคาจำหน่าย อย่างละเอียด การที่โรงเรียนยึดหลักในการเลือกสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จะทำให้สามารถจัดหาสื่อได้ตามความต้องการ และเกิดการใช้สื่อได้อย่างคุ้มค่า เพราะเป็นสื่อที่ต้องใช้กับการจัดการเรียนรู้จริง ๆ และยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดหาสื่ออีกด้วย สำหรับวิธีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการโดยจัดงบประมาณในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี และให้บริการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ รองลงมาเป็นการจัดศูนย์สื่อและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบควบคุมในการยืมคืนและอำนวยความสะดวก สำหรับแนวปฏิบัติในการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดงบประมาณและให้บริการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตนั้นเป็นการแบ่งเบาภาระด้านค่าใช้จ่ายของครู ซึ่งจะส่งผลให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้อีกขึ้น ส่วนการจัดศูนย์สื่อและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบควบคุมในการยืมคืนและอำนวยความสะดวกนั้นจะทำให้ครูไม่ต้องผลิตสื่อทุกกิจกรรมที่จัด เป็นการลดภาระของครู ซึ่ง กิติมา ปรีดีดิลก (2532) ได้เสนอแนะว่า โรงเรียนควรจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยในการจัดหาและให้ความสะดวกในการใช้ ซึ่งจะทำให้การค้นหา จัดเก็บ รักษา การบริการเป็นระบบ ทั้งยังทำให้การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์คุ้มค่า

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู นักเรียนและชุมชน สำหรับวิธีการสำรวจแหล่งเรียนรู้นั้นโรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจโดย ครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ทั้งแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยให้ชุมชนหรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้วยนั้นทางโรงเรียนดำเนินการเหมาะสมแล้ว และการสำรวจแหล่งเรียนรู้โดยรวมมีอกันหลายฝ่ายทำให้ทางโรงเรียนได้รับข้อมูลที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้อีกด้วย ดังที่ สุมน อมรวิวัฒน์ (2544) ได้เสนอแนะไว้ว่า ควรมีการสำรวจและขยายฐานข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการในชุมชน แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ศาสนา และวิถีดำเนินชีวิต แหล่งเรียนรู้ทาง

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้จากสิ่งพิมพ์ สื่อ ทัศนทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนศูนย์ชุมชนที่แพร่ข่าวเหตุการณ์และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยควรมีการจัดประชุม เสวนากันอย่างแพร่หลายเกี่ยวกับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันทุกฝ่าย และเกิดความร่วมมือกันต่อเนื่อง

สำหรับแหล่งเรียนรู้ที่ทุกโรงเรียนใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีทั้งแหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนและแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ซึ่งทุกโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้ แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยอำนวยความสะดวกในการพานักเรียนไปศึกษา แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน มีการจัดทำเอกสารแหล่งเรียนรู้ให้ครูสืบค้น และจัดสภาพแวดล้อม สภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้เหมาะต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของการ พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ที่กรมวิชาการ (2546) ให้ไว้ ดังนี้ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การจัดแหล่งสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุดหรือศูนย์วิทยบริการที่มีปริมาณ สื่อเทคโนโลยี (รวมทั้งหนังสือ) เพียงพอ จัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการใฝ่หาความรู้ มีห้องปฏิบัติการต่างๆ ครบถ้วนเพียงพอและใช้ประโยชน์ คุ่มค่า รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อม ภายในบริเวณสถานศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ร่มรื่น สะอาดและปลอดภัย ส่วนการเผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดทำเอกสารรวบรวมแหล่งเรียนรู้ ทั้งแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนและนอกโรงเรียน และจัดทำเป็นแผ่นพับแจก ผู้วิจัยเห็นด้วยที่มีการ เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ให้ครูใน โรงเรียนและชุมชนได้ทราบ แต่วิธีการที่ใช้ในการเผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผลการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้เข้าถึงผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งนั้นได้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง ดังที่ สุมน อมรวิวัฒน์ (2544) ที่กล่าวว่า วิธีการเผยแพร่อาจทำได้หลายวิธี เช่น ทำเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ ทางวิทยุ โทรทัศน์ การทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

7. การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีวิธีการดำเนินการนิเทศโดย กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการวางแผน และจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ โดยใช้ กิจกรรมการสังเกตการสอนในห้องเรียน การเยี่ยมเยียนชั้นเรียน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ และการสนทนาซักถาม ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้ช่วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครู หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และผู้บริหารสถานศึกษา การจัดการนิเทศ ภายในโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันของบุคลากรใน โรงเรียนหลายฝ่ายใน โรงเรียน ซึ่งแต่ละ

โรงเรียนได้กำหนดให้บุคลากรหลายฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศภายในนั้นทางโรงเรียนดำเนินการได้เหมาะสม ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) กล่าวสรุปเกี่ยวกับผู้นิเทศภายในโรงเรียน พอประมวลได้ว่า ผู้นิเทศภายในโรงเรียน คือ บุคลากรที่อยู่ภายในโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าสายวิชาต่างๆ รวมไปถึงครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและมีประสบการณ์ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งที่โรงเรียนได้คัดเลือกหรือแต่งตั้งเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ที่ได้เสนอแนะว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ โดยโรงเรียนทั้งหมดมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการวางแผนและจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ

วิธีคิดตามประเมินการจัดการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดใช้วิธีการสอบถามจากครู และศึกษาจากแบบสังเกตการสอนที่ผู้นิเทศบันทึกไว้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการประเมินผลการนิเทศภายในเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถนำมาแก้ปัญหาในการจัดการนิเทศได้นั้นต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย ดังนั้นวิธีการประเมินผลการนิเทศที่โรงเรียนใช้การประเมินผลหลาย ๆ วิธีจึงเป็นการดำเนินการที่เหมาะสม ดังที่ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536) ได้กล่าวถึง หลักการติดตามและประเมินผลงานนิเทศภายในโรงเรียนว่าใช้วิธีการหลากหลายวิธีเพื่อรวบรวมข้อมูลได้ใกล้เคียงและเที่ยงตรงมากที่สุด เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบด้วยแบบสอบถาม และการรายงาน เป็นต้น

ส่วนปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาที่ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศเป็นปัญหาที่สามารถดำเนินการแก้ไขได้โดยผู้นิเทศควรมอบหมายให้ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนและมีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับของครูให้ทำหน้าที่แทนได้

8. การแนะแนวการศึกษา

การแนะแนวการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง ครูแนะแนวคณะกรรมการแนะแนวโรงเรียน และบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน โดยจัดโครงการแนะแนว จัดแผนงานแนะแนว จัดห้องแนะแนว มีครูแนะแนวรับผิดชอบงานแนะแนว และจัดให้ครูประจำชั้นเป็นครูแนะแนว ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงาน

แนะแนวที่โรงเรียนจัดมีความเหมาะสม เพราะการจัดบริการแนะแนวจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจกับบุคคลทุกฝ่ายในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนที่อยู่บริเวณรอบๆ บริเวณโรงเรียน (สถิต วงศ์สุวรรณ, 2531) ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2545) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาระบบการแนะแนวของสถานศึกษาว่า ระบบการแนะแนวต้องดำเนินการในเชิงรุกที่ครอบคลุมทั้งการป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูทุกคน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสื่อมวลชน

สำหรับประเภทงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดจัดการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ขอบข่ายงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน พบว่า งานแนะแนวที่โรงเรียนทั้งหมดจัด งานศึกษารวบรวมข้อมูล งานสารสนเทศ งานให้คำปรึกษา งานติดตามและประเมินผล และงานด้านป้องกันส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ สำหรับงานแนะแนวที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนผู้วิจัยเห็นว่าดำเนินการได้เหมาะสมและครอบคลุมที่จัดให้มีบริการแนะแนวหลายด้าน ดังที่ กรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวว่า การจัดบริการ เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองและรู้จักตนเองในทุกด้าน ให้ ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศที่จำเป็น และทันสมัย ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพให้สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนช่วยเหลือ แก้ไข และฝึกประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน ได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาและชีวิตต่อไป

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดได้แต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน รองลงมา มีการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรในและนอกโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นทุกโรงเรียนดำเนินการได้เหมาะสมแล้ว เพราะการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นเรื่องใหม่และโรงเรียนทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินการ แต่การที่จะทำการประกันคุณภาพภายในประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียนนั้น ทางโรงเรียนจำเป็นต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ดังที่ สุวิมล ว่องวานิช (2543) กล่าวว่า การให้ความรู้ด้านการประกันคุณภาพนั้นเป็นความสำคัญอันดับแรกและมีส่วนช่วยให้

บุคลากรมีทัศนคติที่ดีในการทำการประเมินผลภายใน และยังเป็นแรงจูงใจในการประเมิน ทำให้บุคลากรมีความมั่นใจว่าตนเองสามารถทำงานในการประเมินคุณภาพภายในได้

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการดำเนินการ พบว่า โรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพตามวงจร PDCA ดังนี้ 1. การวางแผน (Plan) 2. การปฏิบัติตามแผน (Do) 3. การตรวจสอบประเมินผล (Check) 4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act) ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานของโรงเรียนในการประกันคุณภาพภายในโดยใช้ กระบวนการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA เป็นการดำเนินงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบและกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานต้นสังกัดทั้ง 3 สังกัด (กรมสามัญศึกษา สปช. และ สช.) ที่สอดคล้องตรงกันในเนื้อหาสาระหลัก ๆ ก็ต่างก็มุ่งเน้นให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นทางการปกติ อย่างต่อเนื่องและพัฒนาหมุนเวียนไปอย่างไม่หยุดยั้งในลักษณะของการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA (จำรูญ เรื่องขจร, 2545)

ปัญหาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินตนเองให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้เท่าที่ควร ซึ่งการเผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเองให้ชุมชนทราบเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ เพื่อให้ชุมชนได้ทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียนว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด เท่ากับเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงใจ กฤดากร (2545) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดทำรายงานประเมินตนเองโดยสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้เท่าที่ควร และเพื่อให้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมีความสมบูรณ์ คือการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับรู้ จากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังนั้นจึงควรปรับให้มีการดำเนินการในส่วนนี้ให้ชัดเจน โดยจัดทำรายงานเพื่อนำเสนอในลักษณะการบรรยาย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความยาวไม่มาก ซึ่งอาจจัดทำเป็นรูปเล่มอย่างง่ายที่สถานศึกษาสามารถทำเองได้ เขียนรายงานแทรกลงในวารสารของโรงเรียนหรือจัดทำรายงานปิดประกาศไว้ที่สถานศึกษา

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน โดยการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับงานวิชาการและผล

งานของนักเรียนแล้วเชิญชวนผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม เป็นวิทยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน และการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการต่าง ๆ แก่ชุมชน โดยจัดทำแผ่นพับสารถึงผู้ปกครอง วารสาร โรงเรียน จดหมายข่าว เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน การที่โรงเรียนดำเนินการให้บริการชุมชนโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการได้เหมาะสม ดังที่ กรมสามัญศึกษา (2539) ได้กำหนดขอบข่ายงานด้านการให้บริการด้านวิชาการแก่ ชุมชนไว้ดังนี้ 1) มีโครงการบริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยให้ความรู้วิชาต่างๆ ที่ชุมชน ต้องการ มีการจัดกิจกรรม จัดนิทรรศการ การเชิญชวนชุมชนเข้ามาเยี่ยมชม 2) มีการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการสาขาต่างๆ แก่ชุมชน โดยจัดทำเป็นวารสารโรงเรียนส่งเผยแพร่สู่ชุมชน 3) มีการบริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง และสำรวจความสนใจของชุมชน เพื่อ ปรับปรุงการบริการให้ดีเป็นที่สนใจของชุมชนอยู่เสมอ

การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการ โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นที่ปรึกษา คณะทำงาน โรงเรียน และเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เชิญบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สรรค์ วรรณทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชนต่อการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้ 1) กำหนดความต้องการในการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน 2) เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา โดยเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา 3) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ความร่วมมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้กับสถานศึกษา เช่น เป็นวิทยากร เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ ตลอดจนสนับสนุนทางการเงิน กำลังคน และวัสดุอุปกรณ์ 4) ตรวจสอบผลดำเนินการในการจัดการศึกษา โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ กัมภภณ์ จุฑาทอ (2543) ที่กล่าวว่า การดึงชุมชนเข้าสู่โรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา โดยใช้องค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการศึกษา และการเรียนรู้ คือการเพิ่มบทบาทของผู้ปกครอง ชุมชนในการรับรู้ จัดการศึกษาของโรงเรียน คอยกำกับดูแล การศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ติดตามความก้าวหน้า และสนับสนุนกิจกรรมการเรียนของเด็กๆ รวมถึงเป็นวิทยากรถ่ายทอดภูมิปัญญาในด้านที่ถนัด และเชี่ยวชาญของเด็ก ๆ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะนอกจากจะทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้ตาม

ความต้องการของชุมชน ทำให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนแล้วยังเป็นสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนอีกด้วย

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

เรื่องการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นพบว่า โรงเรียนทั้งหมดได้การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น โดยทั้งหมดมีการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ นำผลงานการวิจัยในชั้นเรียนไปเผยแพร่ตามโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายและโรงเรียนที่ต้องการหรือสนใจ และให้ความช่วยเหลือด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่โรงเรียนในเครือข่ายและโรงเรียนที่สนใจ รองลงมา มีการขอความร่วมมือจากนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ ชาญด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการดำเนินการที่เหมาะสมที่โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันอื่นในรูปของเครือข่ายการเรียนรู้ ดังที่ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(มปป.) ได้เสนอไว้ว่า การสร้างแนวร่วมหรือเครือข่ายการทำงานจะทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีการตื่นตัว สนใจ ร่วมมือกันเพื่อดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ สำหรับเครือข่ายส่วนมากจะเป็นเครือข่ายของโรงเรียนที่สังกัดเดียวกัน ที่โรงเรียน แต่ลักษณะของเครือข่ายโรงเรียนในโครงการ วพร. จะเป็นการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนที่เข้าโครงการ สมควรที่โรงเรียนดำเนินการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้กว้างออกไป ดังที่ อรรถณพ พงษ์วาท (2545) ได้เสนอรูปแบบ ของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการบริหารและ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต ดังนี้ รูปแบบที่ 1 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐด้วยกันเอง รูปแบบที่ 2 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือหลาย ๆ แห่ง กับภาคส่วนอื่น ๆ ที่ระบุไว้ในวรรคแรกของมาตรา 38 อันได้แก่ บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย รูปแบบที่ 3 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต รูปแบบที่ 4 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ เอกชน รูปแบบที่ 5 คือ เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐกับเอกชนและภาคอื่น ๆ ที่ระบุไว้ในรูปแบบที่ 2 และ รูปแบบที่ 6 คือ เครือข่ายที่อาจเกิดจากการริเริ่มระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและของเอกชน หรือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเหล่านั้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนทั้งหมด ได้ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยการประสานงานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จากกิจกรรมที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา จะเห็นได้ว่าไม่เป็นรูปแบบที่เด่นชัด โรงเรียนไม่ได้ไม่ได้กำหนดเป็นนโยบายหรือโครงการที่จะต้องดำเนินการ ไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งลักษณะการให้การส่งเสริมสนับสนุนจะเป็นลักษณะของการให้ฝ่ายที่ต้องการส่งเสริมสนับสนุนเป็นฝ่ายเข้ามาหาเอง ซึ่งผู้วิจัย เห็นว่าที่เป็นเช่นนี้ เพราะงานด้านนี้ยังเป็นเรื่องใหม่ บทบาทของโรงเรียนในเรื่องนี้จึงยังไม่เด่นชัด สมควรที่ทางโรงเรียนจะดำเนินงานด้านนี้ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยกำหนดเป็นนโยบายและจัดทำโครงการ และกำหนดผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะจะทำให้การดำเนินงานวิชาการด้านส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาพัฒนามากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนต่อไปเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป แม้โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนจะสิ้นสุดโครงการ
2. โรงเรียนควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำและใช้เครื่องมือในการนิเทศภายใน โรงเรียนให้มีความหลากหลายและครอบคลุม
3. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่โรงเรียนต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนยังประสบปัญหาในการนิเทศการศึกษา คือผู้นิเทศไม่มีเวลาเพียงพอในการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้คือใช้เฉพาะแบบสังเกตการสอน แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- กัมภณฑ์ จุนโท. ปฏิรูปการศึกษาให้ได้ผล จุดเริ่มต้นที่ผู้ปกครอง. วารสารวิชาการ 3, 10 (ตุลาคม 2543) : 38-40.
- กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์, 2536.
- กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- กิติมา ปรีดีดิลก. การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: อักษราพิพัฒน์, 2532.
- โกวิท ประมวลพฤกษ์. พัฒนาการศึกษาแท้และเพิ่มพัฒนางาน : NTQ EMQ ESQ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), 2542.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การรายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2532. กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการ, 2534.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. จุดประกายการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เอกสารการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ลำดับที่ 7. (มปป.)
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการวิจัยการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ สกศ., 2544.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. จุดประกายการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. เอกสารปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ลำดับที่ 7. (มปป.)
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวทางการประกันคุณภาพในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพมหานคร: สกศ., 2543.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 3 ปีของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการดำเนินงานโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : รูปแบบที่คัดสรร. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์, 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการประเมินการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานประเมินผล, สกศ., 2545.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
ใบประกอบวิชาชีพผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2544.
- จารุวรรณ แก่นทรัพย์. การศึกษาการดำเนินการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของ
ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2538.
- จำริญ เรืองขจร. คู่มือการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2545.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
อลีน เพรส, 2539.
- ชัยงค์ พรหมวงศ์, นิคม ทาแดง และศรีสุดา จรียากุล. “นวัตกรรมการศึกษา 1-3” เทคโนโลยีและ
การสื่อสารการศึกษา. หน้า 1-139. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2523.
- ชารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ศิลปบรรณาการ, 2538.
- ดวงใจ กฤดากร. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการดำเนินการด้านประกันคุณภาพภายในสถาน
ศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา หลังการได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, ภาควิชา
บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ทิสนา เขมมณีและคณะ. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน : รายงาน
ความก้าวหน้าของโครงการระยะที่ 1 (พ.ย. 44 – เม.ย. 45). 2545. (เอกสารอัดสำเนา)
- ทิสนา เขมมณีและคณะ. ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน : รายงาน
ความก้าวหน้าของโครงการระยะที่ 5 (ธ.ค. 46 – พ.ค. 47). 2547. (เอกสารอัดสำเนา)
- ทิสนา เขมมณีและคณะ. คู่มือการจัดทำและดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการ
เรียนรู้ทั้งโรงเรียน. 2544. (เอกสารอัดสำเนา)
- ทิสนา เขมมณีและคณะ. กระบวนการเรียนรู้: ความหมาย แนวทางการพัฒนา และปัญหาข้อใจ.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.), 2545.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปทั้งโรงเรียน. เอกสาร
เผยแพร่ในโครงการ วพร. ลำดับที่ 02. สำนักงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการ
เรียนรู้ทั้งโรงเรียน, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปทั้งโรงเรียน. เอกสาร
เผยแพร่ในโครงการ วพร. ลำดับที่ 02. สำนักงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูป
การเรียนรู้ทั้งโรงเรียน, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

- นุชนาฏเรขา สุขดา. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.
- บุญยาพร ฉิมพลอย. ผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- บุษราคัม จรรย์นาฏย์. การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. รายงานปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. 2544.
- ปนัดดา พรพิชมเนต. สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2539. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2543.
- พจน์ สะเพียรชัย. แนวทางในการเพิ่มคุณภาพของการวิจัยและการประเมินผลการศึกษานอกระบบโรงเรียน. วิจัยสนเทศ 2 (มิถุนายน 2525). 1- 7.
- พนม ลิมอารีย์. การแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, 2533.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2529.
- พร้อมพรรณ อุดมสิน. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- พร้อมพรรณ อุดมสิน. รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการการเสริมสมรรถภาพการวิจัยทางการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. คู่มือการจัดการศึกษาของชุมชน 9 เล่ม. ชุดฝึกอบรมครู : ประมวลสาระ ลำดับที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2545.
- ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์. การวิจัยในชั้นเรียน. 9 เล่ม. ชุดฝึกอบรมครู : ประมวลสาระ ลำดับที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2545.

- ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา โชคควรวัฒนกร. การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูปการศึกษา. 7 เล่ม. ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระ ลำดับที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2545.
- ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ประมวลสาระชุดวิชา การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนชุมชน หน่วยที่ 8-15. กรุงเทพมหานคร: สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มสธ., 2544.
- เยาวภา เจริญบุญ. การศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- รุจิร ภู่อาระ. การพัฒนาหลักสูตร ตามแนวปฏิบัติการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บั๊ก พอยท์, 2545.
- เรณู ครุฑไทย. การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มนวมินทรราชินีศึกษ สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ลักขณา พรหมินทร์. บรรณนิทัศน์เกี่ยวกับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- วนิดา จึงประสงค์. การบริหารและการบริการโสตทัศนศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2533
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อาร์ตกราฟฟิค, 2538.
- วัชร ทรัพย์มี. การแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2531.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3 .กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น, 2537.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน : มิติใหม่. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- วิชากร, กรม. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- วิชากร, กรม. คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

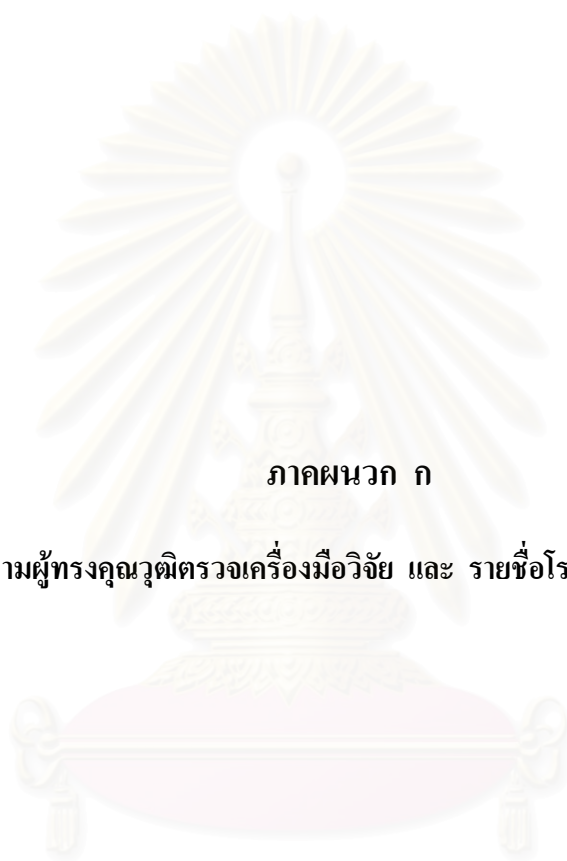
- วิชาการ, กรม. คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- วิชาการ, กรม. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- วิชาการ, กรม. แนวทางการวัดและประเมินผลการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ, 2544.
- วิชาการ, กรม. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- วิชาการ, กรม. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.
- วิชาการ, กรม. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2544.
- ศัจิพร พจนายน. การศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. นโยบายการประเมินผลการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ในรวมบทความการประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่. หน้า 3-24. กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- สังัด อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม, 2530.
- สถิต วงศ์สุวรรณค์. จิตวิทยาการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร: พีระพรีนา, 2531.
- สรรค์ วรอินทร์ และทิพวรรณ คำคง. คู่มือการจัดการศึกษาของชุมชน. 9 เล่ม. ชุดฝึกอบรมครู: ประมวลสาระ ลำดับที่ 9. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2545.
- สามัญศึกษา, กรม. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา พ.ศ.2539. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2539.
- สุมน อมรวิวัฒน์. กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2544.

- สุริย์พร ระดมกิจ. การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยและพัฒนากการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วิ.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2543.
- อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ. CHILD CENTER : STORYLINE METHOD : การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2544.
- อรรณพ พงษ์วาท. เครือข่ายการบริหาร จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคลปฏิรูปการศึกษา. ใน ธีระ รุญเจริญ, ปราชญา กล้าผจญ และสัมมา รธนิชย์ (บรรณาธิการ), การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. หน้า 182-199. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง. 2545.
- อุทัย บุญประเสริฐ. หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. เทคโนโลยีการศึกษา: หลักการและแนวปฏิบัติ. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2545.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย และ รายชื่อโรงเรียนผู้ให้ข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รศ. ดร. บุญมี เณรยอด	ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำ
ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์แสงระวี วาจาอุท	ผู้อำนวยการโรงเรียนพญาไท
4. อาจารย์สุพัตรา ไผ่แก้ว	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนหอวัง
5. อาจารย์ละเมียด กรบงกชมาศ	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
โรงเรียนสวนกุหลาบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนที่ให้ข้อมูล

1. โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์
2. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75
3. โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา (สมักรพลผดุง)
4. โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
5. โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรร
ในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ฉบับที่ 1

สำหรับผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา

ผู้วิจัย นางสาวเจียมจิตร มะลิรส

สาขาวิชานิตศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร

ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

คำชี้แจง

1. ผู้ให้ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้คือ ผู้บริหาร โรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน
3. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้
 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 7. การนิเทศการศึกษา
 8. การแนะแนวการศึกษา
 9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
 11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉบับที่ 1

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

ชื่อเรื่อง การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูป
การเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

โรงเรียน.....

วันที่สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. สิ้นสุดเวลา.....น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ.....ปี
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขา/วิชาเอก.....
4. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....ปี
5. ท่านเคยเข้ารับการประชุม ฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติการ สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการหรือไม่
() ไม่เคย () เคย
ถ้าเคย โปรดระบุรายละเอียด

ครั้งที่	เรื่อง	วัน เดือน ปี	หน่วยงานที่จัด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างไร

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (วิธีดำเนินการ)

.....

.....

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา(วิธีดำเนินการ).....

.....

.....

การบริหารการใช้หลักสูตร.....

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

1.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างไร

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....

.....

.....

หลักการที่ใช้ในการจัดการเรียน.....

.....

รูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้.....

.....

การพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (วิธีการ).....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

2.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร.....

.....

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

3.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนอย่างไร

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา.....

.....

วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน.....

.....

การส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมิน ผลให้ได้มาตรฐาน
(วิธีการ).....

.....

การเทียบโอนผลการเรียน.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

3.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการวัดผล ประเมินผลและ เทียบโอนผลการเรียนหรือไม่
อย่างไร.....

.....

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไร

การทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา (ผู้มีส่วนร่วม).....

.....

การส่งเสริมการทำวิจัยในสถานศึกษา(วิธีการ).....

.....

การเผยแพร่ผลงาน การวิจัย (วิธีการ).....

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

4.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างไร

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....

.....

.....

การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางาน
ด้านวิชาการ.....

.....

.....

การส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน.....

.....

.....

การประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

5.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
หรือไม่ อย่างไร.....

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

6.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างไร

ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้.....

วิธีการตรวจสอบแหล่งเรียนรู้.....

วิธีการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้.....

การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

6.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร.....

.....

.....

.....

7. การนิเทศการศึกษา

7.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการนิเทศการศึกษาอย่างไร

ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศภายในโรงเรียน.....

.....

.....

วิธีที่ใช้ในการดำเนินการนิเทศภายใน.....

.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน.....

.....

.....

การประเมินผลการจัดการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา.....

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

7.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการนิเทศการศึกษาหรือไม่ อย่างไร.....

.....

.....

8. การแนะแนวการศึกษา

8.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการการแนะแนวการศึกษาอย่างไร

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบริการแนะแนว

.....

.....

การดำเนินการแนะแนวการศึกษา (วิธีการดำเนินการ, ขอบข่ายบริการแนะแนว)

.....

.....

.....

การติดตามและประเมินผลการจัดการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา.....

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

8.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการจัดการแนะแนวการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างไร

การเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (วิธีการ, กิจกรรม).....

.....

.....

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

.....

การรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

9.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร.....

.....

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

10.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนหรือไม่

() ไม่ส่งเสริม () ส่งเสริม

ถ้าส่งเสริม โรงเรียนของท่านดำเนินการส่งเสริมอย่างไร

ผู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

.....

การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน (วิธีการ, กิจกรรม).....

.....

การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา
(วิธีการ, กิจกรรม)

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

10.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนหรือไม่
อย่างไร.....

.....

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

11.1 โรงเรียนของท่านดำเนินการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา
อื่นหรือไม่

() ไม่ดำเนินการ () ดำเนินการ

ถ้าดำเนินการ โรงเรียนของท่านดำเนินการอย่างไร

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ.....

.....

กิจกรรมที่ใช้ในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

11.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการหรือไม่
อย่างไร.....

.....

.....

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่ จัดการศึกษา

12.1 โรงเรียนของท่านส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน
และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาหรือไม่

() ไม่ส่งเสริม () ส่งเสริม

ถ้าส่งเสริม โรงเรียนของท่านดำเนินการส่งเสริมอย่างไร

การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น
ที่จัดการศึกษา (วิธีการ, กิจกรรม)

.....

.....

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ
สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา.....

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

12.2 โรงเรียนของท่านประสบปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว
องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาหรือไม่ อย่างไร.....

.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรร
ในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ฉบับที่ 2

สำหรับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา

ผู้วิจัย นางสาวเจียมจิตร มะลิรส

สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

คำชี้แจง

1. ผู้ให้ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน
3. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่กวดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้
 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
 7. การนิเทศการศึกษา
 8. การแนะแนวการศึกษา
 9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
 11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ฉบับที่ 2
แบบสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

ชื่อเรื่อง การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนา
 เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

โรงเรียน.....

วันที่สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น. สิ้นสุดเวลา.....น.

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ () ชาย () หญิง
 2. อายุ.....ปี
 3. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขา/วิชาเอก.....
 4. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้.....ปี
 5. ท่านเคยเข้ารับการประชุม ฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติการ สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการหรือไม่
 () ไม่เคย () เคย
- ถ้าเคย โปรดระบุรายละเอียด

ครั้งที่	เรื่อง	วัน เดือน ปี	หน่วยงานที่จัด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างไร

การมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

.....

การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

1.5 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างไร

การจัดทำกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

.....

การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน

.....

การพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

.....

.....

.....

การมีส่วนร่วมในการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระ

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

2.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

3.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ได้ดำเนินการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนอย่างไร

วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน

.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลการเรียน.....

.....

.....

การส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

3.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการวัดผล ประเมินผลและ
เทียบโอนผลการเรียนหรือไม่ อย่างไร

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไร

วิธีการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน.....

การทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้.....

การเผยแพร่ผลงานการวิจัย

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

4.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างไร

หลักในการเลือกสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้.....

.....

การผลิต พัฒนา สื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน

.....

การประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

5.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

6.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างไร

วิธีการสำรวจแหล่งการเรียนรู้.....

.....

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้.....

.....

การเผยแพร่แหล่งเรียนรู้.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

6.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร.....

.....

7. การนิเทศการศึกษา

7.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการนิเทศการศึกษาอย่างไร

วิธีการดำเนินการนิเทศภายใน.....

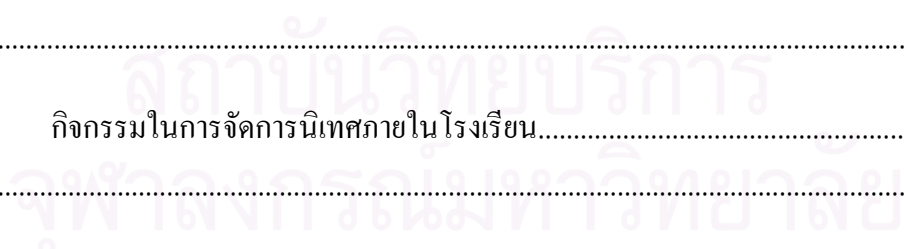
.....

กิจกรรมในการจัดการนิเทศภายใน โรงเรียน.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน.....

.....

การมีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษา.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

7.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการนิเทศการศึกษาหรือไม่
อย่างไร.....

.....

8. การแนะแนวการศึกษา

8.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการแนะแนวการศึกษาอย่างไร

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการแนะแนวการศึกษา

.....

กิจกรรมแนะแนวที่จัดในโรงเรียน

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

8.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการแนะแนวการศึกษาหรือไม่
อย่างไร

.....

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างไร

การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....

.....

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

9.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร.....

.....

.....

10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

10.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนหรือไม่

() ไม่ส่งเสริม () ส่งเสริม

ถ้าส่งเสริม ท่านดำเนินการส่งเสริมอย่างไร.....

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

10.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการส่งเสริมความรู้ด้าน
วิชาการแก่ชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

11.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการประสานความร่วมมือในการพัฒนา
วิชาการกับสถาบันอื่นหรือไม่

() ไม่ดำเนินการ

() ดำเนินการ

ถ้าดำเนินการ ท่านดำเนินการอย่างไร

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

11.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการประสานความร่วมมือ
ในการพัฒนาวิชาการกับสถาบันอื่นหรือไม่ อย่างไร.....

.....

.....

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่ จัดการศึกษา

12.1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบ ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่
บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาหรือไม่

() ไม่ดำเนินการ

() ดำเนินการ

ถ้าดำเนินการ ท่านดำเนินการส่งเสริมอย่างไร

.....

.....

ข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม

12.2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านรับผิดชอบประสบปัญหาปัญหาในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

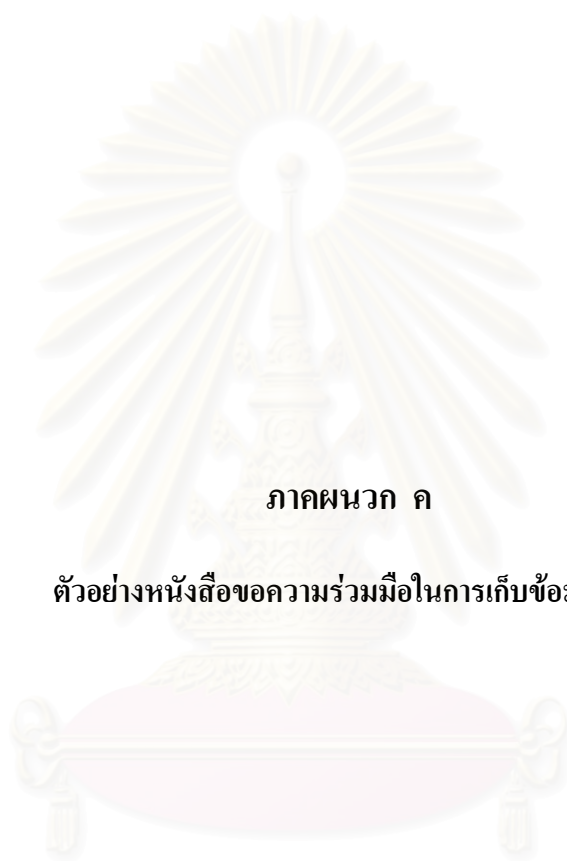
ฉบับที่ 3 แบบศึกษาเอกสาร

แบบศึกษาเอกสาร

โรงเรียน.....

วันที่ศึกษา.....

ประเด็นที่ศึกษา	ประเภทเอกสาร	ข้อมูลที่พบ	หมายเหตุ
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา			
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้			
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน ผลการเรียน			
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา			
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี			
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้			
7. การนิเทศการศึกษา			
8. การแนะแนวการศึกษา			
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา			
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ ชุมชน			
11. การประสานความร่วมมือในการ พัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น			
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชา การแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วย งาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา			

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

258

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2763

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

16 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวเจียมจิตร มะลิรส นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ระหว่างการทำนิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน" โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ รมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร กับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวเจียมจิตร มะลิรส ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุทธิ์ สุทธิจิตต์)
รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน
โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2764

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

16 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวเจียมจิตร์ มะลิรส นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษานโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง
โรงเรียน" โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้มีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร กับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวเจียมจิตร์ มะลิรส ได้ทำการเก็บ
ข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นงุทธ์ สุทธจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2765

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

16 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนราชบุรีบำรุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวเจียมจิตร มะลิตร นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง
โรงเรียน" โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร กับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวเจียมจิตร มะลิตร ได้ทำการเก็บ
ข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุรพันธ์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2766

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

16 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวเจียมจิตร มะลิรส นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาคบริหารนโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการศึกษาระดับปริญญาโท อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง
โรงเรียน" โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร กับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวเจียมจิตร มะลิรส ได้ทำการเก็บ
ข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นฤทธิ์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2767

งานหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

16 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา (สมัครพลมดุง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวเจียมจิตร มะลิรส นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง "การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนที่คัดสรรในโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ทั้ง
โรงเรียน" โดยมี อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ชมวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร กับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวเจียมจิตร มะลิรส ได้ทำการเก็บ
ข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทน์ สุทธิจิตต์)

รองคณบดีด้านหลักสูตรและการสอน

งานหลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวเจียมจิตร มะลิรส เกิดเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2520 ที่จังหวัดหนองคาย สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีการศึกษามัธยมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2546 ปัจจุบันรับราชการครูที่โรงเรียนบ้านดงโคกกะแซ จังหวัดหนองคาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย